

Handskrift 25. Kyrkoherde Erik Nordbergs arkiv

Volym 25:50:2

Arjeplogs socken, arbetsmanuskript (Nordberg 25:50)

Materialet mestadels maskinskrivet men innehåller även handskrivna dokument. Manuskriptet verkar sålunda ej fullt färdigställt.

2) Kyrkor och kapell

Arjeplogs kyrka 1641-1764

Nasafjälls kyrka 1641-1659

Silbojokks kyrka 1641-1659

Silbojokks kyrka 1691-1747

Silbojokks kyrka 1748-1776

Brukskapellet i Adolfström 1775-1785

Arjeplogs kyrka "Sofia Magdalena" 1765-1899

Lövmokk-Jäkkviks kapell 1777-

Arjeplogs kyrka, restaureringen 1897-1899

Norra Bergnäs kapell

Södra Bergnäs kapell

Publicerad december 2011

Forskningsarkivet, Umeå universitetsbibliotek

(<http://www.foark.umu.se>)

Å fjället Nasa nära norska gränsen i Pite lappmark upptäcktes år 1634 ett silverstréck. Prov togs av malmen och sändes till Stockholm för undersökning. Resultatet blev överraskande gott. Det var mitt under trettioåriga kriget, landets finanser voro hårt ansträngda och upptäckten av det nya malmstrécket uppväckte hos rikets styresmän de djärvaste förväntningar. Till Axel Oxenstierna som vid denna tid vistades i Tyskland skrev riksrådet Carl Bonde: "Man hoppas här, näst Gudz Tillhielp, så skall dät bliva de svänskas Västindien, dem frommom så gått som koningen i Spanien, vilket en orsak är, at Gudz ord der ibland de villa människior rätt prädikat och lärt bliva skall". Den store rikskanslern mottog meddelandet med hoppfull glädje och sporrade den hemmavarande riksstyrelsen till energiska åtgärder för fyndighetens bearbetande. Under de närmaste åren sändes flera expeditioner till den avlägsna fjälltrakten, byggnader uppfördes och provbrytningar ägde rum.

Redan på hösten 1635, när en större arbetsstyrka drog upp till fyndorten, följde en ung präst med. Hans namn var Johannes Byrelius, men vanligen gick han under benämningen Herr Hans. Tidigare hade han tjänstgjort i Bromma under Riddarholmen men från och med den 1 oktober 1635 uppbar han lön som brukspredikant vid silververket. Herr Hans fick sin station i Silbojokk, fem mil nedom gruvan. Där uppfördes en smälthytta med tillhörande byggnader och förlades en hel del arbetsfolk.

På landshövdingens framställning bestämde regeringen i början av år 1637 "att lapparna, som uti Pite, Ume och Lule lappmarker boende äro, må tillåtas sin skatt om Katarinas tid/slutet av november/ vid silverbruket att avlägga och få med detsamma för gudstjänstens skull där något att förtöva". Bestämmelsen hörde samman ~~Beskrivningen~~ med de åtgärder som vid denna tid vidtogos för att till silververket koncentrera lapparna i de uppräknade lappmarkerna, närmast för transportväsendets skull. Axel Oxenstierna inskräppte hos riksrådet, huru angeläget det var att Guds ord måtte bliva utspritt i lappmarken och skolor där upprättade. "Efter vi inte kunna komma därtill per pietatem/genom gudsfruktan/, drager Gud oss därtill och öppnar oss dörren och visar oss vägen genom nytt silverbruk, så att vi sedan komma däri per vitium avaritiae/girighetssynden/".

Bronae: Nasafjäll s. 64-66, 178-80

Det intresse som väckts hos statsmakterna för ^(den andliga) odlingen i Lapp-
ledde till genomgripande åtgärder i kyrkligt hänseende. När landshövdingen i
Västerbotten, Stellan Mörner vintern 1639 - 40 besökte riksdagen i Nyköping upp-
manades han av regeringen att göra sig underrättad om "varest som uti lappmar-
kerna kunna finnas lägligast att uppsätta kyrkor och förordna marknadsplatser".
En liknande uppmaning tillställdes bergmästaren vid silververket, Hans Philip
Lybecker. Lybecker inkom på sommaren 1640 till regeringen med förslag att en
präst måtte förordnas vid gruvan, "som predikade för de våra och kronans lappar,
som ligga om sommaren omkring gruvan, såsom ock för folket, som där arbetar". Där-
jämte yrkade Lybecker på en kyrka vid Arjeplog, som även borde utses till mark-
nadsplats.

Regeringen gjorde snabbt slag i saken. Den anmodade ärkebiskopen att med det
snaraste förordna en präst till Nasafjäll. Till landshövdingen avläts den 22 juli
1640 ett brev, vari denne ~~XXXXXX~~ befalldes, att "igenom vad medel det ock helst
ske kan så mycket av virke tillhopa bringa, att man där /å Nasafjäll/ en stor
stuga med hast uppbygga och till kyrka bruka kan; så lagandes, att den ju förr ju
hellre må bliva uppbyggd och förfärdigad". Samtidigt fick landshövdingen i upp-
drag att resa upp till Arjeplog för att där utstaka dels marknadsplats dels
lämpligt område för den kyrka som skulle uppföras, samt att "uti lika måtto för-
skaffa så mycket timmer där hän, att man ock där en stor stuga till kyrka upp-
sätta kan, görandes därhos eder möjligaste flit, att övertala och uppbringa några,
som vid ^{en kyrkoanläggning} ~~Arjeplog~~ bygga och sig där nedsätta vilja, ~~XXXXXXXXXXXX~~

På hösten samma år utfärdade ^{Järnmynderheten i Kristians namn} regeringen sitt plakat om pastorat, kyrkor och
marknader i Pite lappmark. Det var daterat den 24 september 1640 och innehöll
följande bestämmelser om de kyrkliga förhållandena;

"Wi Christina...giöre vitterligt, att efter såsom uti Pithå lappmarck sig
för någre år sedan ett ymnigt silverstreck förmedelst Gudz velsignelse yppat
haver..., ty have vi efter saksens noga överleggiande med vårt elskelige riksråd
för gott funnit och belevat, att stadga och förordna detta efterskrivne; Till
det första skall på fyra åtskillige orter, såsom är ved Arffuisjerff, Arjeplogh,
Silbojokk och Nasafiell serdeles kyrkior med prestebol bliva oppbyggde, under

vilke visse byer lyda och höra skole, i så måtto, att till Arffuisjerff kyrkia eller prestebol skall lyda och liggia Arffuisjerff och Lochta byar. Till den andre kyrkia eller prestebol ved Arieplög och dess marknadzplats skall lyda och liggia Laijs och Granby av Umo lappmarck och Torpenjaur av Lulå lappmarck. Den tredje kyrkia eller prestebol ved Silbojokk, der nu silverhytterne äre, skall underlyda Simesjerff och sedan hyttefolcket, som der nu är eller framdeles komma kan. Under den fierte kyrkian in ved Nasafiellen bliver brucks- och gruvefolcket samt så många av vesterlapparne, som till våre församlinger för detta lytt have, dess förutan vele vi ock den förordning giöra låta, att ved vart prestebol gode och dugelige hus måge opsättias, såsom ock av Pithå och Skelleffta sochners kyrckietionde presterna ett sådant underhåll låta tilldela, att de /bredevid den rättighet, lapparne elliest för detta deras kyrckioherdar have skyllige varit att giöra/ der med nödtorfteligen skola utkomma. Der emot skole samme prester vara förplichtade var ved sitt tillordnade prestebol stadigt bliva boende, såsom ock sine åhörare Gudz heliga och saliggörandes ord rent, klart och oförfalskat med all flit undervisa, lära och förkunna, så att de sig der utinnan dageligen förkovra måge.... Vi befalle för den skull vår landzhövdinge der samma städes, att han förbe:te kyrkior och prestebol oppå sina förordnade stellen oppbyggja låter,...

Några dagar efter plakatets utfärdande avgick brev till ärkebiskopen med uppmaning att utse präster till de nya församlingarna. Den 24 oktober samma år utfärdade ärkebiskopen ett sändebrev som innehöll förordnande för ett antal prästmän "till församlingarnas rätta kyrkoherdar och ordentliga själasörjare".

94.

Arjeplogs kyrka 1641 - 1764 .

Uppförandet av Arjeplogs första kyrka började den 28 juni 1641.

Timmer hade körts fram på vårvintern och Bergmästaren Lybecker som tydligen ledde företaget hoppades att templet före vintern skulle "med bräder täckt bliva och med första vårdagen spånas". I den kyrkobok som Arjeplogs första kyrkoherde, Johannes Olai Hapstadius, började föra år 1644 har han ^{gjort} infört en ^{anteckning} som säger att kyrkan upptimrades under juli och augusti månader år 1641. Den invigdes i närvaro av den då nyutnämnde landshövdingen över Västerbotten, Frans Krusebjörn samt ett stort antal lappar och andra vid Pålsmissan år 1642.

Av ett syneprotokoll från senare tid/1741/ framgår, att kyrkan var byggd av talltimmer, $27\frac{1}{2}$ alnar lång och $14\frac{1}{8}$ alnar bred inom knutarna samt 15 stockvarv hög med väggbandet. På norra långväggen var utbyggd en sakristia, 8 alnar lång och $4\frac{7}{8}$ alnar bred samt 10 stockvarv hög med väggbandet. På södra långväggen befann sig vapenhuset, $5\frac{1}{2}$ alnar långt och 5 alnar brett samt 11 varv högt. Endast södra gaveln och någon del av långväggarna uppbyros av murad sockel. Yttertakets bestod av enkla bräder på ett underlag av åsar och sparrar. Mellantaket, från altaret till kyrkdörren, bestod av sex synliga bjälkar med pålagda enkla bräder, sakristian saknade mellantak. Golvet var gjort av täljda klåvar.

Kyrkan hade fyra fönsterluffer, en på östra gaveln med fyra fönster/rutor ? två på södra långväggen med fem fönster i vardera och en på västra gaveln med ett fönster. Endast två av fönsterluffterna voro panelade på insidan. Sakristian hade en fönsterluft med två fönster utan panelning. Dörrarna, på gångjärn, voro av enkla bräder, en del försedda med stocklås, andra blott med järnhake.

Ett torn till kyrkan uppfördes ursprungligen men togs sedermera bort, då det befanns "skadeligit för sielfwa wäggarne". Tre stoppar "bak i kyrkian" vittnade sedan om dess tidigare existens.

Inredningen bestod av tretton bänkar på manfolksidan och fjorton på kvinnfolksidan, altare och predikstol samt "fram i choret" tvenne bokstolar.

Kyrkan saknade från början inhägnad, men vid prosteting år ¹⁶⁵¹ 1657 lovade lapparna från byarna Torpenjaur och Gran att bidra "till Bogårdens uprättelse"

med ett gråskinn var~~de~~.

Kyrkan uppfördes, som det står i kyrkoboken, "mädh H.K.M^{tt}s drottningh Christina Sveriges Rijkes på then tijdhen uthkorade drottnings omkostnat". Sin om-
tanke om kyrkan kyrkan visade Kristina icke blott genom att bekosta prästgård
~~XXXX~~ åt dess präst, hon lämnade även frikostiga skänker till densamma. År 1641
förärade hon en förgylld ~~kalk~~ silverkalk och en förgylld paten av silver med
en sammanlagd vikt av 30 $\frac{1}{2}$ lod, år 1646 åtta alnar atlas samt snören och foder
till mässhake samt till korset på densamma ^{och} 1 $\frac{1}{2}$ aln guld/gul?/atlas, två stycken
"slisingslärft" till mäs skjorta, altarduk och duk framför altaret. Riksrådet Carl
Bonde bekostade monteringen. År 1649 skänkte drottningen en kyrkklocka vägande
1 skeppund 2 pund och 1 mark. Klockan lät församlingen på egen bekostnad om-
gjuta hos Gerh. Meyer i Stockholm. År 1898 blev den å nyo omgjuten hos Joh. A.
Beckman & C:o i Stockholm och tjänstgör nu som kyrkans lillklocka.

Utom dessa furstliga föräringar fick kyrkan mottaga många värdefulla före-
mål. Bergmästaren Lybecker skänkte år 1643 ett porträtt i olja av drottning Kri-
stina som ung flicka. Ett likadant porträtt, målat av J.H. Elbfas år 1640, finnes
i Strängnäs läroverk. Vid Gustav-Adolfutställningen år 1932 uppgavs, att detta
porträtt sänts av Kristina till fadern, Gustav II Adolf, medan han var i Tyskland
med ett brev på tyska språket som i översättning löd så: "Nådigaste hjärtans
allra käraste herr fader. Enär jag icke har den lyckan att vara hos E K M, så
skickar jag E M mitt ödmjukaste konterfej, bedjande E M vilja därvid tänka på
mig och snart komma åter till mig, men emellertid skicka mig något fint så skall
jag vara from och flitigt lära bedja. Gud ske lov jag är frisk. Gud giv^e oss all-
tid goda tidender från E M, densamme befäller jag E M till allan tid och förbli-
ver beständigt

E K M

lydiga dotter

Christina".

Kommersial. t. K. Majt ang. Lappmarkens population e Kultus 27.4.1686

Som a K. Majts skriv 3.5.1686 Rikensregistertum 1686 R. A.

Festnum. I s. 379

Uthi P:ta Lappmarken finnes fem hyskyrkior hells huns till Gudz
 tiänter uti förra tides uprättade Nambl. wid Quätträsk, Arwidzträsk,
 Stora Ofwijken, Krioplog och Silboiock, Men allenast 3 präster
 wid Krioplog är en wacker kyrkis med twänne Klocker och
 Prästen hafwer 36 tunnor Spannmähl och 50 D: 14 Sölf: 14 mit
 Sampt halwa tiouden af Krioplog och Storbod Lappmarken,
 Denne orten föreslås till boortälle för en Pastors så ut inled
 flere än trene Präster i den Lappmarken behöfues, som
 allaredo hafwa sine booringar, Nambl. förutthan Pastors
 i Krioplog en Capellan wid Silboiock som hafwer i löhn
 40 T: 14 Spannemähl och 60 D. Sölf: 14 samt halwa
 tiouden af Norre, Södra, wäster samt Semis juff Byarne,
 och sedan en Capellan wid Arwidz-järf, Quätträsk och
 Stora Ofwijken hwilken hafwer tiouden af Lappträsk,
 Quätträsk, Arwidzjärf och Laksto Byarne.

Bland andra gåvor till kyrkan vid denna tid må nämnas, att landshövdingen Frans Crusebjörn och hans maka Gunilla Rosenstierna år 1646 skänkte ett altarkläde av ljusfärgat tyg, kappa däröver med silkesgaloner, ett kalkkläde med "många färghor", en pung av atlas med silkesgaloner och en liten silverask om 3 lod och 1 kvintin. Aegidius Otto, då bruksskrivare, sedermera arrendator av silverbruket och sist lappfogde, skänkte år 1649 jämte sin hustru Ingeborg Torbjörnsdotter ett stop av tenn och ett ärmkläde med polsk söm, proberaren Christoffer Conrad, liksom Lybecker av tysk extraktion, skänkte jämte sin hustru Brita år 1645 ett ärmkläde med rött silke, Anders Olofsson i Piteå år 1645 en liten klocka, Mårten Olofsson Smed år 1645 ett lås till sakristian, borgmästaren Johan Johansson i Piteå år 1678 en ljusstake och år 1679 ett timglas, kyrkoherde Erik Noraeus i Silbojokk vid sin hustrus död år 1682 en silverskål om 25 lod, o. s. v.

Ett unikt och märkligt inventarium fick kyrkan ^{vid} mottaga vid denna tid. På 1640 - talet hittade ett par gruvarbetare från Nasafjäll en ståtlig mässingskrona på fjället Rækker, ett par mil sydväst från Adolfström. Arjeplogs äldsta kyrkobok har följande anteckning **XX** om kronan: "Anno 1647 förärades välförständig Johan Sjulsson sin halvpart uti den mässingkrona, som här finnes; den andra halvparten kommer väl; te Johan Ewertsson till". Med annan handstil står det sedan: "Den andra halvparten förärar jag undertecknad till Arjeplogs kyrka den 2 februari 1659. Samuel Etvarti". Vid Rækkerfjället hittades även ett antal pilar samt eldstål. Enligt traditionen har fordom stått en strid vid Rækker mellan birkarlar och lappar och ~~man~~ Petrus Laestadius har förmodat, att kronan tillhört någon av de angripande birkarlarna som styrt ut sig med den för att imponera på lapparna. Hypotesen har dock betvivlats av många sakförståndiga. När Petrus Laestadius skrev sin andra journal/1832/, hängde kronan i västra korset av den på 1760-talet uppförda korskyrkan, där den tjänstgjorde som ljuskrona. Man hade slagit in i den några ljusarmar av järn, "ett högst uselt och kluddigt verk", påpekar Laestadius förtrytsamt. *2. Samfundet, 1715. Hjälpkronan av mässing 1756, given av kyrkoherden i Remmeholm till kyrkoherden i St. Catharina församling.*

En del förbättringar vidtogos under årens lopp å kyrkan. År 1728 kläddes ~~tt~~tertaket med spån och tjärades. Södra långväggen visade sig ha gett med sig vid ena knuten och måste fästas med dragslå och järnbultar. År 1744 lät kyrkoherden upphugga en fönsteluft å västra gaveln och sätta in tre fönster. En lika-

vid sin hustru död år 1682 en silverark på 25 lod o. s. v.
 1678 en ljusstake och år 1679 ett timlas, kyrkoberge Erik Norrens i Silbojok
 åren år 1645 ett lit till eskripten, borgmästaren Johan Johansson i Piteå år
 med rött silke, Anders Olofsson i Piteå år 1645 en liten klocka, Märten Olofs
 typograf av tysk extraktion, skänkte jämte sin hustru Brita år 1645 ett timlas
 stop av tenn och ett timlas med polsk såm, präbosten Christianus Conrad, 11
 och sja lappfogde, skänkte år 1649 jämte sin hustru Ingeborg Torbjörnsdotter
 i kvintin. Aegidius Otto, då prästskrifvare, sedermera ärendator av silverbrun
 "Förbor", en pung av silke med silkesgånar och en liten silverark om 3 lod

1640 - talet hittade ett par gravarbetare från Nasat, vil en ståtlig massing
 krona på tjuliet Rikker, ett par mil sydväst från Adolfsrön. Arjeplogs
 kyrkobok har följande anteckning om kronan: "År 1647 förbrändes vid församlingens
 den Johan Hjalmarsson sin hustru vil den mässing, som tillhörde den andra
 halvparten kom till Johan Swerreson till. Med denna hustru samlades till
 den; Den andra halvparten förbrändes till Arjeplogs kyrka den
 februari 1652. Samuel Everti". Vid Rikker, tjuliet hittades även ett antal på
 samt eldåll. Enligt traditionen har förden stått en stid vid Rikker mellan
 Karlav och Jappar och med Petrus Laestadius, har förmodat, att kronan tillhör
 någon av de angräpande biskoparna som styrt ut sig med den för att imponera
 på Japparna. Hypotesen har dock bevisats av många sakförhållanden. När Petrus
 Laestadius skrev sin andra Journal, 1652, hängde kronan i västra korsen av den
 på 1700-talet upptäckta korskyrkan, där den tjänstgjorde som ljuskrona. Man har
 elagit in i den nägra ljusarmar av järn, "ett högt uselt och kludigt verk".
 Petrus Laestadius förtryckta. 1712. En del förhållanden är nämnda i den
 En del förhållanden vidtoges under årens lopp i kyrkan. År 1728 kändes
 uteläskat med apå och tjulien. Södra länsvägen visade sig ha gått med sig
 vid en knuten och måste tas med dragsla och järnbulvar. År 1744 int kyrkan
 herden upphugga en tinnstift i västra gaveln och sätta in tre fönster. En lit

Handwritten notes:
 Kronan skänktes 1715 av Johan Laestadius och Catharina Gran
 gån na hustru?
 1715

In ~~no~~ nomine Jesu 98.

A. S. R.

A. J. D. R.

Anno 1715

D. 7 Martij

Lam

Alle D. m. d. l.

99.

Kupukas

Kupukas

N° 1716 Arentt Larsson Remmanet L.I.1

Jarentaamin 1750 24 jan vid vico. L.I.1
(avskrivet?)

Luleå försökskalk 1736-1777
den bliv^{er} en kristliga Remmanet v. 1765 -- 77

Luleå kyrkocal 1687-1737

1716 d. 1 April döddes her vice Borgmästaren
Arentt Remmanet op i jockmoeki; d. 4 kom posten
om des död, dito neste des dringam efter den
andelsa behamen, hvilken begrafs den 17 vili
kyrkuan.

1723 copulantes Knuddecrummea walaclita Knudde
Knuddecrummea walaclita Knudde. Christina Haen.

dan förbättring gjordes på väggen mot söder, "emedan kyrkan tilförne varit alt för mörk".

Klockstapel uppsattes ungefär år 1700. Den var av talltimmer, $6 \frac{3}{8}$ alnar lång och lika bred samt 17 varv hög med väggbandet. Mellantaket var av bjälkar och pålagda täljda klåvar. Emellan detta och yttertaket fanns en ställning för klockan. Yttertaket av åsar och enkla bräder var klätt med spån. Först år 1747 ^{förslags} förseddes den med stenfot. Då utbetaltes ur kyrkokassan 1 carolin och 8 skillingar till fyra arbetskarlar som "med almogens tilhielp upwägit klockestapeln och lagt stenfot inunder".

Den förut nämnde Aegidius Otto, som blev bruksförvaltare vid Nasafjäll, hade egen gård å kyrkoplatsen där han bodde ~~XXXXX~~ vintertid. Om honom minna de stenhällar som ligga i kyrkans kor. De äro gravvårdar över fem barn, som dogo under åren 1648 - 1651. Fyra av dem voro Aegidius Ottos, det femte dåvarande kyrkoherden Johannes Olai Hapstadius.

År 1755 visiterades församlingen av superintendenten Olof Kiörning i Härnösand. Det var mitt i vintern, den 29 januari. "Som kiölden var sträng, och man icke kunde bärga sig i denne förfalne kyrkan, så tillsades allmogen, at efter middagen, när tecken gafs med klockan, samteligen samla sig i Prestegården", heter det i protokollet. Vid överläggningen i prästgården tillsporde kyrkoherden visitator, huru församlingen skulle kunna få en ny kyrka. Den de hade var så bristfällig, att den icke gick att reparera. Visitator svarade, att det det ålåge församlingen att svara för byggandet av kyrka. Den borde visa sin redebogenhet i detta stycke. Kyrkoherden påpekade, att församlingen bestod av fjällappar, det fanns bland dem ingen som kunde hantera yxa, varför det icke på flera år skulle gå att få till en ny kyrka. Församlingens ledamöter androgo ~~xxxxxx~~, "huru the icke voro i stånd at sielfve af eget tilskott bygga en kyrka, utan anhöllo at få någon hielp af den nådiga öfverheten, särdeles som här är svårt och mycket långt efter timmer". Visitator lovade att på högvederbörlig ort främja ärendet. Mera härom senare.

Inventarium uppå Arjepplougs kyrkio-skrud och egendom neml.

- 1 Mässehaka gammal.
- 1 Mässeskiorta gammal.
- 1 Altarduk utnötter.
- 1 Altarkläde af Taft förnött.
- 1 Altarkappa gult med silfvergaloner söndrig borta.
- 1 Kalkkläde af slesing med silke påsydt gammalt.
- 1 Pung af Adlask gaml.
- 1 Förgyld Kalk och Paten
- 1 Bårkläde gaml.
- 1 sköffel
- 1 Timglas med 2^{ne} rum odugeligit
- 1 Stopflaska af Teen.
- 1 Underkläde på altaret aldeles förnött.
- 1 Funtkläde swart gml.
- 1 Kyrkioordning och Handbok,dito,på lappska 3 st.
- 1 Messingsstaka på altaret med tre Pipor.
- 2 st.Conterfei bredewid altaret.
- 2 liusastakar af jern
- 1 Kista med lås och nyckel,och märkla til utanlås.
- 1 Messingskrona.
- 2 liusPlåtar af Messing.
- 2 Handdukar at sättia ned lik med.
- 1 Kagga til KyrkioWinet
- 3 Griftyxor och en hacka.
- 1 Spada.
- 1 Dansk Bibel

Kyrkiones Behåldne medel åttahundradeen d^r köppmnt

AKA I:3 nr 176

Nasafjälls kyrka 1641 - 1659.

"Bergs Articklarna" för gruvan i Nasafjäll, utfärdade den 10 mars 1640, stadgade, att bön skulle förrättas varje dag före och efter arbetet.

"Skole de var mårgon, ingen undantagandes varcken av chronones eller bergsmännernes tienare, förr än de något annat arbete begynna, gå uti kyrckian eller capellet och der hålla sine bönestunder, sammaledes skola de ock om aftonen göra, när de av arbetet förlåssade bliva; vilcken som bönestunden försummar böte en richzort." Allvarligen förbjödos "alla eder, sväriande och Gudz förtörnelse, både up och neder i gruvan".

Det var därför ^{helt naturligt} icke så märkvärdigt, att drottning Kristina i sitt plakat förordnade om kyrka och präst även vid gruvan.

Redan på hösten 1640 igångsattes förberedande arbeten för kyrkan i Nasafjäll. Timmer höggs vid Sädvajaur och efter julen fördes virket av lapparna upp till gruvan. Byggnadsarbetet sattes i gång troligen tidigt om våren 1641, ty redan den 14 juli samma år meddelade bergmästaren, att ett kapell då var uppfört vid gruvan och att även prästen fått "till nödtorft hus". Kyrkobyggnaden bestod av en stor timrad stuga. Inredningen torde ha varit av enklaste slag. Närmare underättelser saknas om denna kyrka, som brändes ned av norrmännen vid en krigsraid mot gruvan år 1659.

Under de 18 år ^{Kyrkan} som den existerade var särskild präst förordnad vid den endast de första åren. År 1644, efter den förste prästens avresa, begärde bergsverket hos ärkebiskopen att ny kyrkoherde måtte förordnas till Nasafjäll, men intet tyder på att denna ansökan villfarits. Kyrkoherden i Silbojokk uppehöll en tid tjänsten vid nasafjälls kyrkan. År 1648 tecknar han sig på ett intyg "pastor in Silbojokk et Nasafiel", och följande år kallar han sig pastor i Nasafjäll. För åren 1650 och 1651 avlämnar den lappfödde prästmannen Anders Petri Lundius kvitto på 40 daler "för mine giordher dienst weedh Nasafiel". Därest ^{den} denna betalning avsåg prästtjänst var den säkerligen av tillfälligt slag.

Nasafjälls kyrkas inventarium för år 1651 upptar endast en förgylld kalk och en förgylld paten samt ett av Isak Tiock skänkt "ermekledhe medh rödt silkie ömat öfhver kalken".

"Berige Aftonstämman" för kyrkan i Nassälms församling den 10
 mars 1640, stadgade, att den skulde förordnas varje dag före och efter riksdagen
 "Skole de var skolen, ingen undantagen, som av kronans eller berige
 munnens tjänste, för så de något annat skulle behöva, till kyrkan eller
 capellet och där hålla sine bönestunder, samfundet skole de och om stönnen
 så, när de av riksdagen förordnade bliva; vilken som bönestunden förordnas böje
 riksdagen." Allvarligen förbjödos "alla eder, svärande och Guds kyrkans, de
 up och neber i kyrkan".

Mattias Silbjörk

Det var kyrkans församling, att drömling Kristina i sitt biskop
 förordnade om kyrkan och präst även vid kyrkan.
 Redan på hösten 1640 lämnades kyrkans förordnade arbeten för kyrkan i Nass
 till Timmer byggd vid Svavstjärn och efter julen fördes vilket av lagparn
 till kyrkan. Byggnadsarbetet gällde i gång till den 1641, ty
 den 14 juli samma år meddelade biskoparen, att ett kapell då var uppfört vid
 kyrkan och att även prästen fått "till nödbort hus". Kyrkobyggnaden bestod av
 en stor lierad stuga. Inredningen torde ha varit av enklaste slag. Värmare unda
 kyrkans saknas om denna kyrka, som prästen och av norrmännen vid en kyrkans
 mot kyrkan år 1652.

Under de 18 år som den existerade var skräklig präst förordnad vid den
 endast de första åren. År 1644, efter den första prästens avres, begärde bergs
 sat hos biskopshöfdingen att ny kyrkoherde måtte förordnas till Nassälms, men int
 tyder på att denna ansökan villförde. Kyrkoherden i Silbojokk uppenbär en till
 tjänsten vid Nassälmskyrkan. År 1648 tecknar han sig på ett infyg "pastor in
 Silbojokk et Nassälms", och följande år kallar han sig pastor i Nassälms. För
 1650 och 1651 avlämnar den i uplöste prästmannen Anders Petri Lundius kvitto
 1650 hälar "för mine glömhör tjänst weadh Nassälms". Därest denna betänning av
 sig prästtjänst, var den skräklig av tillfälligt slag.

Nassälms kyrkas inventarium för år 1651 upptar endast en förkyllid ka
 och en förkyllid pater samt ett av Isak Tiock skänkt "ermekledna medh rött sil
 samst öfver kalken".

Silbojokks kyrka 1641 - 1659 1.kyrkan

Vid övre delen av sjön Sädvajaur i skellefteälvens dalgång anlades Silbojokks kyrka. Silbojokk eller silverbäcken kallades det vattendrag som faller ut i Sädvajaur på södra stranden några kilometer från sjöns övre änd. Bäckens bildar vid utloppet kraftiga vattenfall och i och med grubbrytningen i Nasafjäll växte där upp ett litet brukssamhälle med smälthyttor, vask- och bokverk, malmbodar och kolhus, smedja, såg och kvarn, prästgård, bostadshus för tjänstemän och arbetare, fängelse, den s, k, kistan, visthusbodarna, ladugårdar, o. s. v.. Slagghögar och rester av husgrunder vittna än i dag ~~XXXXX~~ om det forna samhället.

Enligt drottning Kristinas plakat år 1640 skulle kyrka uppföras även i Silbojokk. Det är icke känt, när detta skedde, men det torde ha varit i början av 1640-talet. Uppgifter saknas även om kyrkans utseende och storlek, om inventarierna får man någon kännedom genom räkenenskaperna som förteckna åtskilliga gåvor "till Gudz Nampns ähro och Silbojochz kyrkios prydnig". År 1647 skänkte bruksförvaltaren Aegidius Otto jämte sin "kiära hustru dygderijka h. Ingeborg ett armeklädhe öf: kalken medh silkie af åtskillige färgor sömat". Borgmästaren Isak Tiock jämte hustru Brita ¹⁶⁴⁸ gävo en lärftsdruk "medh knijtnings öfhuer pallen framför altaret". /1648/ Befallningsman ^{ör} över lappmarken Olof Jonsson överlämnade år 1650 en mässhake av "rödt damask korset af gool tubin med fransar omkring haken och korset". Samma år förärade Aegidius Otto jämte hustru "en duuk af lerft med knijtnings på Altaret" samt vid andra tillfällen ett altarkläde, en målad tavla ovan för altaret, ett timglas, "Funnnen klädder medh rödt kledhe med kappan och knijthning kring, ett handkledhe til funnnen, en duk på pallen framför altaret med silkesarbete. /1654-1655/

Det var sålunda en ~~FÖRHÅLLANDE~~ beträffande skrud och prydnig förhållanvis välförsedd kyrka som år 1659 brändes av den norska strövkår som under läns-herren Preben von Ahnen lade gruvsamhället i ruiner. Den dåvarande kyrkoherden i Silbojokk, Erik Noraeus, har relaterat händelsen som ägde rum 16 augusti. Den norska anföraren hade ur förråden tagit ut en del proviant m. m. för skara. Erik Noraeus berättar: "Den 16 lät han taga klockan, mässekläderna, altarkläderna och de andra

obilier utur kyrkan, bad ~~mi~~ och mig taga utur mjölbodarna vad jag ville, ty inom
ågra timmar skulle allt stå i ljusan låga. Lät alltså samma dato sticka elden
å hyttan, bokhuset, kvarnen, smedjan och kyrkan, men för min och min hustrus ödmju-
a bön blev den lilla hyttegården med båda mjölbodarna behållna. Vad jag då mitt
allade blev behållet, men det andra kallade de Kronans, det borttogs och spolie-
ades. De avrevo alla taken av bodarna, fähuset, bagare- och bryggesstugan. Därmed
vreste de till Nasafjäll, det de sammaledes d.18 dito uppbrände".

Det byte som norrmännen togo vid överfallet på Silbojokk och Nasafjäll togo
e med sig till Norge. Nattvardskalken från Silbojokk förvarades i Skjerstads kyr-
a vid Saltenfjorden men gick förlorad, när kyrkan på ¹⁸⁰⁰ 1900-talet brann ned.

år 1873

Silbojokks kyrka 1691 - 1747 (2. kyrkan)

Efter ödeläggelsen år 1659 flyttade gruvfolket bort och Silbojokks församling bestod sedan så gott som uteslutande av den lapska befolkningen i trakten. Ett förslag av konsistorium i Härnösand att förflytta kyrkoherden till ett nyupptäckt malmfält i Jokkmokk synes ha fått förfalla. ~~NÅG~~ En provisorisk gudstjänstlokal inrättades emellertid rätt snart i Silbojokk. År 1665 hade kyrkokassan en utgift "till Gulds Städhen för Kalckens förbättring och Igienbyggjande", och år 1678 utbetalades 9 daler 16 öre kopparmynt för "fönster till kyrkia nembl ett par^a stoorra item två Paar mindre". År 1680 utgavs 18 daler kopparmynt för "Gerds gård kring om kyrkiogårdn". För böter som tillfallit kyrkan år 1678 för böndagsförsummelse "hafwer jagh låtitt tackia kyrkiotaget", meddelar kyrkoherden.

Församlingen lät sig icke nöja med den provisoriska kyrkolokalen utan vände sig till landshövdingen med begäran om hjälp till en ny kyrka.

Högvälborne Herre, Högtärad landshövdinge, Mäktige Patron.

E För Eders Högvälborehet ante vi fattiga lappar i Silbojokks församling denna vår insinuation med underdånödmjukast bön Ed:s Excell:ce med höggunstiga ögon behagade den anse och nådigt höra. Vi hava hög orsak näst den allrahögste Gud att betacka vår allernådigste Konung, som oss nordest i fjällen boende folk med Guds ord, Predikanter och Lärare allernådigst försett och för oss omsorg burit haver, så att Guds ord ibland oss rikeligen och renligen läres dess gudi vare evinnerligen lov och ära. Men så är, och förspörjes gemenligen i Kristenheten, att där som en församling är samt ett ställe där Guds heliga ord läres och sakramenterna utdelas skola vid sammankomster-na, där äro vigda tempel och kyrkor, men därav hava vi i Silbojokks församling oss icke till att berömma, skyllandes därför de danska som vid Brukets förstörande skändeligen vår berövade all helig tyg och sedan viljeliga henne uppbrände, så att vi nu sedan vid 30 åhr hava måst utan kyrka varit, nöjandes

oss med en stor sal som av fienden obränd av Brukshuset kvarlämnades, ~~där~~ ^{den} vi med kyrkones inkomst vid makt hållit, så länge som botämnet varit, men nu alldeles där utur kommit, som ock ganska liten är, att den icke församlingen /: som nu av ungdomen nog tillökas :/ inrymmer, utan är vid sammankomsterna olidelig trängsel, fast än en stor del måste stå utom väggen kring fönsterna den tid som gudstjänsten hålles. Därför bönfälla vi ödmjukeligen Eders Excell. som en landsens fader i Guds och vår allernådigste Herres och Konungs ställe stående, det Ed: Excell:ce täcktes vårt rop och begäran samt nöd höggunsteligen anse sådant /: för oss :/ Hans Kongl. Maj:t upptäcka, att vi nådeligast kunna bliva med medel försedde till en kyrkas uppbyggande, att vi som andra församlingar i Kristenheten må ock hava en kyrka att församlas till, både vi som åldrige äro som ock våra barn och efterkommande, att vår kyrkogård hädan efter icke må ödestå som här till; till den ändan hava vi ock ^{nu} ~~ny~~ begynt att hugga timmer, bräder och annat värke som därtill fordras och skola det till vintern på kyrkogården framföra, men som vi lappar icke äro bevante med timrande utan måste timmerkarlar hava av svenskt folk, äro icke eller själva mäktige dem som timra att betala, bönfälla vi underdånödmjukligast Ed:s Excell:ce och Nåde om hjälp och adsistens till denna vår gudelige och högst nödige begäran, att vi till näst kommande vår eller sommar kunnom av nåder för Guds skull bliva med hjälp försedde, eljest nödgas vi härefter under baran himmel vid sammankomsten hålla vår gudstjänst. Vi förmoda i all underdånighet, vår allernådigste Konung som här till för oss omsorg dragit, han ock här efter oss icke förskjuter utan av nåder oss bönhörer och hjälper. Gud vare Eders Excell:ts och Nades rika belönare, som behagar oss fattige fjällfolk och lappar gunsteligen höra. Vi förmoda ock av Eders Excell:ce och Nåde i all underdånödmjukhet till vår gudelige begäran som till Guds h. namns äros förfrämjande länder av hög gunst en mäktig hjälp och befordring, den Gud timmeligen och evinnerligen nådeligen belöne, och förtro vi oss uti Eders Excell:ts och Nades mäktiga hjälp och nåde med förblivande Eders - - - - -

Läns och Sexmän med gemene allmogen i Silbojokks församling och Piteå lapp^{mark}

Landshövdingen översände skrivelsen till Kungl. Maj:t med följande ord:

Stormäktige och allernådigste Konung

Ehuru väl jag billigt borde hava försyn att besvara Eders Maj:t med denne innelyckte Silbojokks församlings i Piteå lappmark supplik angående någon hjälp till en kyrkas uppsättande, eftersom så nyligen hos Eders Kongl. Maj:t för Koutokieno församling uti sådant mål jag i underdånighet intercederat, och allom nog kunnigt är, med vad många och stora utgifter Eders Kongl. Maj:t dagelig dess trogne undersåtares tarvor och nöd understöder; därför i betraktande därav jag sorgfällig varit, huru såsom denna församling utan någon gravation för Eders Kongl. Maj:t kunde stå att hjälpas, men som sådant intet haver låtit sig göra, så att något erkleckeligt därigenom skulle ske, och jag för mig finner häruti landskansliet åtskillige Kongl. brev, särdeles av den 20 april 1667 till Sal. H. landshövdingen Graan, som nådeligen anbefalla, det en noga flit skulle användas på kyrkornes uppsättande uti Piteå lappmark; fördenskull inför Eders Kongl. Maj:t, som av Gud den högste och endaste tillflykt här på jorden i sådana mål förordnad är, har jag funnit säkrast dessa fattige lappars gudeliga ansökande uti underdånighet att andraga med underdånigst begäran, det Eders Kongl. Maj:t täcktes merbem:te lappar härutinnan med dess högst beprislige och vanlige nåd anse, varigenom Guds namn bliver ärat, Eders Kongl. Maj:ts tron befast och dess beröm odödligt. Skolandes jag beflita mig, att ^{till} kyrkobyggnaden de åstundade timmerkarlar kunde bliva förskaffade; och förbliver Eders Kongl. Maj:ts - - - -

Kågeå och Skellefeå^t socken den 28 augusti 1690 Gotthard Stricht

Enligt anteckning å handlingen beviljades kollekt "i hela Nor~~sk~~land"

Vid tinget i Arjeplog den 31 januari 1691 tillsade landshövdingen "samtliga lappallmogen under Silbojokks församling sorterande, att de oundvikligen med första tillfälle hugga och tillföra lagligt timmer till dess kyrkas uppbyggande, var och en efter sin förmåga, den mera som mera förmår och den mindre som mindre förmår, jämväl ock skola de hugga spånämne var med kyr-

kan spånas skall och sådant tälja efter den storhet och fason som dem vid handen ~~giva~~ skall given varda av befallningsmannen Renhorn. Vilket samt^{le}ligen lappallmogen med en mun gärna och utav allt hjärta samtyckte att vilja hörsamligast efterkomma, som det ock länder till Guds namns ära."

Enligt kyrkans räkenskaper utkvitterade fem pitebor år 1691 76 daler och 24 öre "för vårt gjorda arbete på Silbojokks nya kyrka". Räkenskaperna uppta utgifter även för färger till predikstolen, panelning till fönstren, en beslagen kyrkkista med tre lås, två ljuskronor "med järnarmar och svarvat bolt(?) samt svarvade knappar uppför strängen", 24 ljuspipor. Det framgår, att kyrkan beströks med rödfärg. Påföljande år upptimrades bogård omkring kyrkan och gjordes kyrkoport samt bro till kyrkan.

Till gäldande av utgifterna företogs år 1693 en insamling bland de lappar som hörde till Silbojokks församling, särskilt nämnas byarna Norrvästerbyn och Södervästerbyn. Resultatet blev 360 daler 9 öre kopparmynt, Kollektmedel inflöto till församlingen från Härnösands stift med 220 daler 16½ öre. Bötesmedel och "testamenten" inkommo rätt rikligt, och till den nya kyrkan inköptes skrud och andra inventarier. ~~XXXXX~~

Redan år 1698 företedde inventariet en vacker uppsättning av olika kyrkliga föremål:

Anno 1698 d.29 Januarii är vördig och vällerd

H^r Pehr Noraeus introducerad vorden till kyrckio-
herdeämbetet öfver Silbojochz församling. ~~Raxx~~ Då och föliande inventarium oprättat

blef efter des egen, klockarens, Kyrkiovärdarnes, och sexmännernes sanfärdige
intygande; emädan Probsten för tidsens korthet och ortens afbelägenheet
icke gittade opføre komma;

- 1mo En kalk förgylt medh patenet, klädet derpå syt med rött silke
 - 2 En oblat ask förgylt till vicht 18 3/4 lod
 - 3/ Rött kläde på altaret 1 1/2 aln
 - 4/ Ett Brudhe Pelle af Blått taft.
 - 5/ Cortuun för altharet
 - 6/ Altarkappan af slessing med huit knyttning nedr medh.
 - 7/ Een teen skåål till doopvattn ao 1720 bafans allenast en
 - 8/ En teenflaska som håller en kanna flaska och ett stop
 - 9/ En mäss haka af rött Tubin af H. Pär Noraeo gifvin
 - 10/ En mess särk af sletzing.
 - 11/ En liuss staka af malm med 3 Pipor
 - 12. En kista med Try låås. ao 1720 befans allenast et lås
 - 13 Ett Bår klädhe. /4 alr som Hr Pär Noraeus gifvt i Testament effter
sin saliga fadher ao 1720 var tå icke kvar
 - 14 En Gryta af Jern till att bruka när man tvår ? kyrkan
 - 15. Twå varpor af hampa ellr trotsar.
 - 16/ En jern stöör.
 - 17 två skiöfflar. 1720 befans allenast en/
två liuss kronor med Jern armar eller Pijpor
 - 18 Kyrkordningen och en af dhe gamla handbökr. item en hand Bok
af dhe nyare.
 - 19 Ett timglas med tu rum.
En klåka
- Kyrkans reedhe Behållne medel 135.31.

Datum loco et die ut supra Christophorus Anzenius
P. et P. Pith.
Petrus Noraeus
Past. Loci

An 1720 d.26 Jan befans ofvanstående inventarium vara riktigt, förutan
Kyrkians behåldne medel, hvilka kunna ses af Probsteacterne eodem anno;
detta betygas

datum ut supra Daniel Solander
Johannes Lestadius P. et P. Pith.
Past. Loci

Som församling upphörde Silbojokk år 1735. Då sammanslogos Arjeplogs och Silbojokks församlingar till en enda med kyrkoherde och sockenkyrka i Arjeplog. Vid 7.43 vid Holmboas visitation (jfr. Holmboas memorial) sammanslagningen bestämdes, att de två mellersta storböndagarna skulle firas i Silbojokk av församlingen i dess helhet. Silbojokks kyrka gjorde fortfarande tjänst vid dessa helger. Vid Kjörensings vis 1755 bestämdes att kyrkoherden skulle sammansl.

Även den andra silbojokkskyrkan ödelades genom brand. Den inträffade mellan Michels och helgonmässan år 1747, och för att ha anstiftat branden misstänktes kyrkoherdens svagsinte broder Eric Laestadius som den tiden uppehöll sig i trakten av Silbojokk. Ransakning ägde rum vid tinget år 1749. Därvid framkom följande:

... "berättades Anders Larsson Add ifrån Simisjaur, att han näst före Michels mässotiden år 1747 blifwit af kyrkoherden skickad at tillbaka hämta des broder Eric Lästadius, som af wanlig swagsinnighet begifwit sig i enslighet til Silbojokk, då kyrkan warit i behåll och bem^{te} Lästadius wistats ungefär 1/8dels mil derifrån i en kåta uti skogen och ej kunnat förmås följa Anders Larsson hit til Arjeplog, utan han måst resa tillbaka, men när Hans Persson i Simisjaur med flere af allmogen kommit boförandes ifrån Norige någre dagar efter helgonmässan hafwa de blifwit warse kyrkan wara upbränd, angifwandes derjämte Hans Persson, att han, under dess wistande i fjällen, ther stark warma warit, någon tid efter Michelsmässan hördt åskan gå och bullra, men ej sedt någon eld eller hördt att then slagit neder. På föreställning til Lästadius härom, tilstod han sig hafwa i des tjäll sedt, då kyrkan brann om en eftermiddag emot afton, men kunde ej giöra besked hwad dag det warit, förmenandes, att liungeld derstädes nedslagit, så wida han samma dag hördt åskan gå. Annars widgeck Lästadius det han någre dagar förrän kyrkan brann, warit ther inne och gådt genom fenstret, men nekade, att han haft någon eld therinne med sig; äfwen att han märkt någon annan thenna tid wistas ikring kyrkan, utan har han ther allena i enslighet efter wanligheten sig uppehållit; kunnandes uppå flere til denne Lästadius skedde föreställningar, han till annan bekännelse icke förmås, än at han yttrade sig ej kunna tillstå det han icke giordt. För öfwrigt berättade kyrkoherden at klockan blifwit i behåll, men altarekläde och en warpa samt skyffel och spadar upbrände, det öfriga af kyrkans skrud och penningar förwaras alltid här i Arjeplog."

(1750) III.

Inventarium öfwer Silbojoks kyrkias skrud och egendom neml.

En Kalk förgylter af 22 lod

Ett Paten förgylt af 4 lod

1 Kalkkläde af linne, och sydt uppå med rödt silke, som är ldeles förslitit.

1 Oblatask innantill förgylter af $18\frac{3}{4}$ lod

1 BrudPälle af blott Taft $3\frac{1}{2}$ al.

1 Mässhaka af rödt Tubin, med oäckta guldspetsar uppå, och kring om halsen förnötter.

1 Mässeskiorta gammal med hål uppå.

1 Swart Bårkläde 4 alnar.

1 Teenflaska af $\frac{1}{2}$ kannas mått gammal.

1 Teenkanna hög, men böglader mitt uppå.

1 Gryta af jern at koka tiära uti å 8 kannors rum gammal och skadder af eld.

1 Jernstör bränder.

1 Spada bränder.

1 Klåcka, stocken afbränd.

1 Kyrkioordning gammal

1 Kyrkiokista gammal med lås och nyckel, samt märkla til utanlås, med swaga jern.

2 st. handdukar at sättia ned lik med.

Sochnebudstyg neml.

1 Kalk och Paten af Koppar förtent.

1 Foderal med lås och gångjern.

1 quarters flaska af Teen.

1 handbok in 8: ^{vo}

1 Kagga til kyrkioWinet.

1 Griftyxa och en hacka.

Kyrkiones behåldne medel Ettusendettthundradetrettionijo d^r $4\frac{1}{2}$ kopp^{mnt}

KA I:3 nr 176

Silbojokks kyrka 1748 - 1776 . 3.kyrkan

Efter Silbojokks kyrkans brand år 1747 iordningställdes en slags kyrka av de byggnader som fanns kvar från bergverksrörelsens tid. Den torde ha varit av primitiv beskaffenhet. Gudstjänsterna inskränktes (sannolikt) till de två böndagar som om sommaren skulle firas i Silbojokk, men inte ens för denna verksamhet ansågs den duga. Prosten Per Högström anmärkte vid visationen år 1768: "Silbojokks kyrka, hvilken för någon tid tillbaka blef i hastighet sammansatt af en gammal laga och stolpebod, som fordom hört bruket till, är nu i bofälligt tillstånd. Och som denna är oundgänglig, så framt Pastor skall kunna fortfara med FjällLappars sammankallande sommartiden underställer Herr kyrkoherden, huruvida hopp vore ^{at} till dess uppbyggande, antingen på samma el. beqvämligare ställe, ärholla någon byggningshjelp då för Församlingen nu för tiden skulle falla omöjligt at den allena påkosta".

Konsistorium i Härnösand ställde sig förstående till förslaget om en ny kyrka i Silbojokk och rekommenderade församlingen till erhållande av bidrag av allmänna medel, men Direktionen över Lappmarks ecklesiastikverk ville ha in ett ordentligt byggnadsförslag innan den tog ställning till projektet och önskade även veta vad församlingen själv kunde bidra med till bygget.

Efter detta besked uppmanade konsistorium kyrkoherden att ofördröjligen uppgiva "huru talrik denna församling är, hvad och huru nära tillgång där kan vara på byggningsmaterialier, samt hvad församlingen vill och kan förmå till denna byggnad bidra". Om möjligt borde yttrande inhämtas av någon byggnadskunnig och pålitlig man i orten om kostnaderna. Fanns ingen sådan att tillgå, ville konsistorium låta någon byggmästare i Härnösand uppgöra byggnadsförslag, sedan begärda uppgifter inkommit.

Vid denna tid välvdes planer på upptagande av driften vid Nasafjäll. Landskamreraren Nils Bergström i Umeå jämte andra intresserade erhöilo i slutet av år 1769 inmutning å det gamla gruvfältet och ett bolag bildades. Tecken varslade sålunda om en ny blomstringtid för gruvhanteringen i församlingen och kyrkoherde Öhrling hoppades på kyrkobyggnadsfrågan löst genom gruvbolagets mellankomst.

Ärendet hade alltså kommit i ett nytt läge och Öhrling fann sig böra påpeka detta för konsistorium:

"Hvad kyrkobyggnaden i Silbojock vidkommer torde det vara bäst at Hög-vördige Herr Doctorn och Biskopen samt Plurimum Venerandum ~~U~~onsistorium igenom Herr Landshöfdingen täckes anmoda Herr Häradshöfdingen i orten, at härom under-söka hvad både församlingen förmår bidraga dertil, som ock, om kyrkan kunde flyt-tas til det ställe, der bättre tilgång vore på timber el. om hon skal stå der hon nu är, med mera. Så mycket kan jag säga förut, at det lærer vara ringa el. ingen-ting, det Församlingen kan hielpa til, som nu står i bygnad och skuld för den här bygda kyrkan: at i Silbojock ei behöfves större kyrka, än ett Capell, såsom en stor stuga med brädtak, fast der kan vara svårt efter långt timber, hvartil ingen sär-skilt Byggmästare erfordras, utan byggnaden kunde Dirigeras utaf någon af dem, som blifva der timbermän. Annars fins ingen timberman här på orten, som kan gifva förslag på alt hvad til kyrko-byggnaden kan upgå. Men som ett Bref ifrån Herr LandsCamereraren Bergström denna marknads tid til mig ankommit om ett talrikt Interessentskap, som ärnar uptaga Nasafiällsgrufvan, tycker jag för min del, om tilgång ei annars vore på pengar, det bäst vara, at man låter härmed hvila tils vidare, torde hända, at detta Interessentskapet, om något godt blefve af, vore så raiso-nabelt, at det til kyrkobyggnaden därstädes något anseenligt bidroge, i synner-het om det finge kyrkan på det stället, som för dem beqvämligast vore, och hva-rest Lappallmogen äfven väl kunde sig infinna."

Konsistorium ~~de~~ fann de lämnade upplysningarna värda allt beaktande och ansåg liksom kyrkoherden att man borde låta anstå med nybyggnaden tills vidare "så vida församlingen imellertid kan vara belåten med gamla kyrckan".

Så belåten var dock församlingen icke. När ~~den~~ ^{den} prosten Högström nästa gång höll visitation -år 1774- påminde församlingsborna om ärendet. De hade under de närmast förflutna åren lidit stora förluster i renhanteringen och voro ännu mindre än förut i stånd att själva kosta på en ny kyrka i Silbojock. Högström lovade att rekommendera dem till ^{berhollande} af någon byggningshielp, hvarmed de mägtade upsättja til gudstjenstens förrättande derstädes något anständigt hus".

Vid samma tillfälle hemställdes församlingen att få flytta Silbojokks klocka till Arjeplogs kyrka och nyttja den där till dess den nya kyrkan i Silbojokk blivit uppförd. Man betonade, att klockan "nu i en vild ödemark står i fara att borttagas eller skadas. I Arjeplog ville man ha en klocka till, och den begärda överflyttningen ansågs innebära ringa olägenhet. De församlingsbor som samlades till helg i Silbojokk bodde vid dessa tillfällen så nära tillhopa på kyrkoplatsen att de lätteligen kunde bådast samman på annat sätt. Prosten lämnade för sin del samtycke ^(till överflyttningen) och konsistorium uttryckte sedermera sitt gillande.

Den bakläxa som konsistorium fått vid den tidigare framställningen om hjälp till Silbojokks nya kyrka kom det att ta försiktiga på den framställning som församlingen denna gång framförde genom prosten Högström i samma sak. Konsistorium hade kännedom om det nya gruvföretagets åtgärder icke blott för gruvbrytning och bygghus utan även för bruksfolkets själavård. Intressenterna hade kallat särskild präst för gruvans folk och konsistorium vill nu av kyrkoherden få veta om det nya gruvföretaget kunde ha "gemensam kyrka med Silbojokk". I så fall ämnas konsistorium uppta förhandlingar med gruvbolaget härom. Kunde man icke räkna med en sådan lösning, borde kyrkoherden komma med den utredning som konsistorium tidigare äskat, så att ärendet kunde underställas direktionens prövning.

Kyrkoherde Öhrlings svar var kort och ganska pessimistiskt; "Hvad Silbojokks Capell vidkommer, hvarom handlades vid sidsta Probste-Visitationen, så har man tillföre varit i den tankan, at igenom Nasafjells Interessentskap få någon hjälp till dess uppsättjande, hvilket ock väl hade skjedd, om samma Interessentskap behållit det forna Hyttestället; men, emedan den nya Hyttan kommer at blifva vid Laiselfven och således vid södra kanten af Silbojocks Församling, dit minsta delen af Församlingens Ledamöter med begärlighet kunna komma; ty är ingen förhoppning om någon hjälp af berörde Interessentskap, utan måste Capellet vid det forna Hyttestället uppsättas, såsom den beqvämligaste platsen för almogen, det det hittills varit. Men här är något långt til timberskop, och kan timber ej på annat sätt fås, än at det på skara snö om våren framskaffas till stranden af Hyttetträsket och sedan vid

af Hytteträsket och sedan vid öppet vatn flyttas til stället hvarigenom kostnaden blir större än på de orter, där tilgång gifves til timberskog på stället. Skal jag derföre gissa til hvad et sådant hus kunde komma at kosta, torde därtill fordras tretusende dal^r kr^{mt}. Capellet kunde byggas i fyrkant eller ock femton alnar innom knutarne långt och tolf alnar bredt. På norra väggen kunde sacristian och på den södra vapenhuset byggas, til~~X~~ både bättre styrcka och utseende för huset. För mindre kostnad kunde det täckas med näfver och klappursten, i stället för takved som här är ondt efter. Almogen är ej i stånd, så mycket som jag kan se, något af värde dertil at bidra.

Öhrlings svar tillfredsställde icke konsistorium. Man ansåg att alla till trendet hörande omständigheter ännu icke behörigen utretts och att Öhrlings förslag var oantagligt, "i synnerhet hwad taket angår, emedan en fyrknytt 15 alnar lång och 12 al^r bred byggning icke synes kunna bära ett med klappursten betungadt tak; hwilket icke får mycket dosera, om näfver och sten skal ligga stadigt och icke krida samt förorsaka dropp:..."

Konsistorium ansåg sig icke kunna framlägga förslaget i befintligt skick för Kungl. Direktionen utan lät det återgå till kyrkoherden med uppmaning till honom "att gifwa närmare underrättelse om alla hithörande omständigheter, såsom huru folkrik Silbojocks församling är, och om någon särdeles tilökning af folk der an förmodas; om andra än lappar höra der under; huru många gånger om året gudstjenst hålles i Capellet; om icke församlingen åtminstone skal kunna under byggnadsstarens inseende fälla timmer, skaffa det neder till hytteträsket och flytta det till stället där capellet kommer att byggas; hwad af gamla capellet såsom fenster, bänkar, m. m. kan blifwa till det nya tjenligt."

Ombyte hade under året ägt rum å kyrkoherdetjänsten. Det var den nye kyrkoherden i Arjeplog, Nils Sundelin, som anmodades att besvara dessa frågor. Han tillades även att överlägga med någon byggnadskunnig man vid silververket om byggnadsprojektet, så att "ett riktigt byggnadsförslag jämte uträkning på de dertill uppgående omkostningar må kunna erhållas". Med ledning av förslaget borde han även försöka sätta ut kapellbyggnaden på entreprenad.

vis 18 januari 1776

... och sedan vid uppställningen flyttas till stället...
... den till stället...
... jag derför...
... för minne...
... något av värde...

... Gärningarna...
... i synnerhet...
... för mycket...
... skriva samt...

... Konstitutions...
... för Guds...
... som "att...
... för folkrik...
... kan förmodas...
... jämsamt...
... ämbets...
... till stället...
... tänker, s. m. kan...

... Ombyta...
... berden i...
... sades även...
... nedupplag...
... uppgående...
... även för...

Den begärda utredningen insändes emellertid icke av Sundelin utan av prosten Theophilus Graan i Piteå. Prosten Graan visiterade i Arjeplog den 28 januari 1786 och fann då lämpligt att ta med ärendet i visitationsakten. Utredningen, som var rätt utförlig, ställde frågan i ny och överraskande belysning. Prosten Graan meddelade:

1/ Att inga andra än så kallade Fjällappar om sommaren hafwa sina tillfall på isfjällen jämte någre norske lappar besöka detta Capell som är ifrån Arjeplogs kyrka 12 mil beläget, hwaruti Pastor 2 gånger hwarje sommar för dem håller gudstjenst, communion med flere ämbetssysslor.

2/ att skattlapparne räknas 120 hushåll, hwartill komma några hushåll af så kallade ungsprintare, el^r sådane, som hafwa renar men intet skattland.

3/ att oagtat nogaste efterseende intet timmerskog kunnat finnas på närmare håll än 3 mil ifrån det stället, der gamla capellet står, och icke utan största besvär och kostnad kunna dit forslas emedan här inga hästar brukas,

4/ att derföre blifwit föreslagit det nya Capellet kunde byggas öfwerst wid tornafwan för god tillgång på timmerskog, och är högst 3 mil beläget ifrån gamla capellet; och har församlingen förklarat sig härmed aldeles nögd, hålst de redan örut allmänt öfwerenskommit att begära det capellet måtte der byggas, sedan de kunnit hwad swårigheter möta att bygga detsamma i Silbojock så ock at detta nya tälle äfwen för dem kan wara beqwämligit.

5° / att alting i gamla capellet är så bofallet och uselt att deraf intet kan nyttjas till det nya.

6° att Byggmästaren wid Nasa Silfwerwärk gifwit till byggnaden följande förslag; Capellet blifwer innom knutarna 15 al. längd och 12 dito bredt, med wapenhus på ena sidan och gent emot en Sacristia 4½ al. lång och bred inuti, högden blifwer 5 och ½ al. till wäggbandet, och så högt böra äfwen wapenhuset och Sacristian följa med sina rösten till styrka för långväggarne, som hwardera få 2^{ne} fensterlufter, på östra gafl. blifwer och en fensterluft och på Sacristian 1do indre. Yttertaket lägges af näfwer och takwed wäl fästet och innertaket af wäl yflade bräder. Capellet förses inuti med bänkar och slätt skrank för Choret, ett

altare med skrank omkring samt Predikostohl.

7° Att en nybyggare wid namn Olof ~~M~~årtensson uti Sacavari, som Presterskapet och Befallningsman Renhorn erkent för en skickelig och pålitelig man till sådan bygdnad, har låtit förmå sig att med några associerade påtaga sig den samma samt utfäst sig hugga och framskaffa timmer, upsätta Capellet, hålla wirket och efter det gifna förslaget göra det färdigt hwad tak och innanrede angår som af träwirke behöfwes, för en summa af 1299 d kopmt i ett för alt; men hwad fenster, spikjern rede och lås angår, är förbehållit att sådant särskildt skulle upskaffas och betalas. Och har denna summa på denna aflägsne ort synts visitator icke wara för stor tilltagen.

8/ Att församlingen lofwadt, att utan betalning ifrån landet upforsla spanmål och annat som till enterprenedernas behof wid byggnaden erfordras, samt att till Capellet upköpa en liten klocka.

9° Utom de 7. punkten omörde 1200de D kmnt fordras enl. särskildt requisition för följande till capellet nödige behog som enterpreneurerne sig undandragit at skaffa och bestå, nämligen:

5 par fenster a 18 sk paret	90
forsel för do upføre	12
1 st lås på Capelldörren	9
1 st Do på Sacristian	6

gångjärn till kyrka, sacristia och wapenhusdörren med fällklinka till den sidsta	21
300 st 6 tums spik a 6 sk	18
600 st af 4 tums do a 3 sk	18
Forsel upføre	12
2 ^{ne} kl warpor el ^r tåg	20

Det nya kapellet skulle sålunda kunna byggas på det nya stället för en summa som icke ens uppgick till hälften av den summa som erfordrades för att bygga ~~na~~ i Silbojokk, och ~~K~~onsistorium tövade icke rekvirera det erforderliga beloppet. Därmed var också den ^{sista} gamla silbojokk-kyrkans öde beseglat. Klockan från Silbojokks kyrka skulle få bli kvar i Arjeplog med villkor att församlingen för smsedde det nya kapellet med egen klocka.

20. 4. 1805: Den vid Sofmucks capucynernas stiftiga
befundne pyramidens skulla varit allmogens en-
källige yttrande beständas vid underkyrkans medel.

Jahruis

119.

Mr. 8. 1934 mag. t. kap. koda.

fußlag zum code.

Järnkista

Kyphovias S. 8. 1925

anbud infördes å rep. av
kapellet

18. 9. 1925 antogs anbud av

G. V. Lundman S 70 kronor

30. 6. 1926 godkändes rep

15 dec 1928 A. B. Helen = Loka
skänkt kyrkklocka + jät kyrka

"Bruks-Capellet" i Adolfström. 1775 - 1785.

I februari år 1774 utfärdades privilegier för ett nytt bolag till nasafjällsgruvans exploatering. Hyttan förlades till Adolfström vid Laisälven, omkring 7 mil nedom gruvan. Här uppfördes bl.a. en större byggnad avsedd dels som bostad åt brukspredikanten dels som gudstjänstlokal. Planer voro å bane att uppföra kyrka i Adolfström, men efter ett par års verksamhet vid hyttan slopades det projektet. En missmodig delägare i bolaget ville inskränka bidraget till den religiösa verksamheten till en postilla att läsas av bruksfolket. Man begärde även att få anlägga kyrkogård vid bruket, men icke heller den kom till stånd.

Till brukspredikant förordnades redan år 1774 prästmannen Jonas Risberg. Vid 1778 års visitation frågades, huru gudstjänsten vid bruksförsamlingen var ordnad. Det upplystes, "att Gudstiensten endast skier på svenska, undantagande, att någon gång, då lappallmogen är tillstädes, en eller annan bön kan läsas på bägge språken". Församlingen önskade emellertid att gudstjänsten måtte hållas på bägge språken. Bolaget skulle kunna påräkna "bättre betiening wid Bruket af lappar, när de fingo Gudstienst på sitt eget tungomål, och andra när kring wärket liggande lappar fingo den förmån, ibland vid Bruket bivista Gudstiensten när de ei hade tillfälle komma till egen kyrka". Visitator meddelade, att meningen med prästens planering i Adolfström varit att gudstjänsten skulle ske både på svenska och lapska språken. Risberg hade flera gånger fått påstötning att lära sig lapska språket, och visitator skulle framföra församlingens önskemål härom.

Vid 1781 års visitation befanns, att gudstjänst~~en~~ hölls alla sön- och högtids-lagar "vid BruksCapellet". När lappar infunno sig, hölls den både på svenska och lapska språket. En del lappar begärde att ~~XX~~ sommartiden få bevista gudstjänsten vid bruket, enär de hade långt till "egen kyrka". Detta beviljades, men de skulle sedan i Arjeplog uppvisa brukspredikantens bevis härom. Kyrkoherden lovade att beöka brukskapellet när tid och hälsa det medgåve.

Bolagets dåliga ekonomi tvingade det att inskränka och slutligen nedlägga riftem. År 1785 anmälde det att brukspredikanten blivit obehövlig och han förlyttades till sin hemförsamling, Piteå landsförsamling.

Arjeplogs kyrka "Sofia Magdalena" 1765 - 1899.

Vid sin visitation år 1755 ~~hade~~ lovade superintendenten Klörning att främja Arjeplogs församlings ansökan om hjälp till en ny kyrka. Han lyckades också få Kungl. Maj:ts tillstånd till en kollekt för den planerade nybyggnaden.

I december 1759 tog Direktionen för Lappmarks ecklesiastikverk upp frågan och anmodade landshövdingen i Umeå att anställa syn och avgiva förslag till den blivande kyrkan. Församlingen hade själv en behållning i kykokassan på 3173 daler kopparmynt och dessa pengar ville direktionen att församlingen skulle låta förväxla i Stockholm för att få bättre utbyte av dem. Det kunde lämpligen ske genom biskopen vid hans besök i huvudstaden.

Den syn som skulle äga rum vid tinget i Arjeplog år 1760 stötte dock på hinder. Domaren måste på grund av sjukdom inställa sin resa till Lappmarken det året. Byggmästaren Lars Ersson Sundbom från Luleå som på kallelse infunnit sig i Arjeplog kunde dock meddela, att "Arjeplogs kyrcka är till tak och väggar så förruttad och utsigen, at den ej kan förbättras, thet ock HäradsFogden Renhorn betygar, och altså lærer ej annan utväg blifva, än at nybygga en ny kyrcka derstädes".

Länsstyrelsen menade, att en kyrka av sten vore ur hållbarhetssynpunkt förelaktigare, men med hänsyn till kostnaden och svårigheter med material och arbetsfolk bleve det nödvändigt att bygga kyrkan av trä. Timmer borde på nästa vinteröre huggas och framföras. Byggmästaren hade uppgjort ritning samt material- och arbetsförslag och vid nästa ting skulle de prövas och värderas.

Direktionen var nöjd med ritningen och förslaget i övrigt och anmodade landshövdingen att ombesörja "thenna kyrkias skyndsamma byggande". I första hand skulle härtill disponeras Arjeplogs kyrkas behållna medel.

Vid arjeplogstinget den 4 februari 1761 företogs den prövning och värdering av byggmästarens förslag som uppskjutits föregående år. Utom befallningsman voro kyrkoherde Per Högström från Skellefteå och församlingens kyrkoherde Johan Öhring närvarande. Vid granskningen hördes "wederbörande af allmogen som hafwa berrep om timbring" och utsattes ungefärliga värden på timmer och annan material samt dagsverken. En och annan "ofullkomlighet" i förslaget anmärktes. Fönsternas

storlek hade icke utsatts, icke heller framgick det, "hurudant innantaket skal blifwa, antingen hwälft och kupigt eller på annat sätt". Man tyckte också, att kyrkan föreföll att bli nog så stor, "2 a 3 alnar på längd och bredd kunde afgå". Kyrkoherde Öhrling meddelade, att en bonde i Piteå socken vid namn Johan Johansson erbjudit sig att bygga kyrkan för billigare arvode än Lars Sundbom. Blev Johansson hörd över förslaget, torde han "hafwa något att påminna eller tillägga"

Den kritik som framfördes vid detta tillfälle synes icke ha föranlett någon rubbning i det uppgjorda programmet. Under år 1762 verkställdes på landshövdingens order under expeditionslänsmannan Olof Mårtenssons ledning timmerdragning och flottning samt uppläggning å kyrkoplatsen av det virke som beräknats åtgå till kyrkobygget. Enligt den av länsman uppgjorda längden lämnades för detta arbete 3 daler kopparmynt för "ökedagsverke" och 2 daler för "drängedagsverke". Enligt ^Llandshövdingens ^{hade författat} bestämmande ^{skulle} var skattelapp leverera en tolfte bräder. Även vissa leveranser av spån hade föreskrivits. Den 4 februari 1763 kunde kyrkoherden med verklig glädje meddela: "Till den i Herrans namn tillämnade nya kyrkan äro nödige fenster anskaffade och hitförde av Crono-Befallningsman Herr Zach. Renhorn. Godt och fullkomligt timber är ock dertil framskaffat förl. vår til platsen. Klåfvar, bräder och takspån, som blifvit fördelte ibland Församlingenes ledamöter och dem ålagde at anskaffa äro dels redan huggne och framförde, dels är en del nu af almogen dermed sysslosatt",...

Det fanns andra, som, tyvärr, icke kunde gläda sig så oförbehållsamt åt det pågående kyrkobygget. Vid tinget samma år stodo flera lappar tilltalade för bristande leverans av bräder och det hände även någon gång under de följande åren. Det blev böter för de försumliga och de ålades att vid vite fullgöra leveransen. Böterna tillföullo byggnadskassan. Men icke blott de leveransskyldiga råkade illa ut. Även expeditionslänsmannan Mårtensson ställdes till ansvar. Det var vid tinget 1765 och utgången blev sorglig nog, Mårtensson avsattes från sin tjänst. Han hade enligt uppgjord leveranslängd mottagit 14000 spån, "men då honom frågas hwarest 3000 spån som ej åtgodt nu för tiden äro, kan han för them ingen redovisa". Man förmodade, att länsman "antingen friat en del af allmogen från lefweringar eller nyttjat en och samma spån för fleras lefweringar". Lika illa var

det beträffande kyrkobräderna. Det visade sig att Mårtensson "wist mycken och så-
 dan wårdslöshet samt försummelse, att han wid Befallningsmans efterfrågan ej kan
 giöra beskiel för 25 tolfter, som likwäl när Thet tolftetal afräknas, hwarmed all-
 mogen återstår, böra finnas å platsen så wida the efter Olof Mårtenssons widgående
 äro lefwererade, utom ~~äsk~~ thet att han i dag inför ^{Rätten} Rⁿ måst erkänna 4 lappar hafwa
 lefwererat bräder, ehuru han them såsom resterande anteknat äfwen att Olof Mår-
 tensson twärt emot befallning sagt till lappallmogen, at thet ej wore så brott om
 skaffa bräderna hit på platsen, med mera sådant, ~~knäxxBxfakkkknggmm~~ "...Länsman
 Mårtensson hade äwen visat sig försumlig wid en tjuvs häktning och rätten god-
 kände yrkandet om hans avsättning, "på thet allmogen genom hans oredigheter och
 wingleri ej widare må komma att lida, icke el. Kronan, som åkostar kyrkiobyggnaden,
 fruktlöst med kostnad hitsända arbetsfolk, som för bristande materialier torde få
 resa förgäfwes". Till Mårtenssons efterträdare utsågs länsman Lars Laestander,
 wilken förut giordt expeditionsLänsmans syssla utan lön", att tills vidare för-
 rätta tjänsten.!

Till byggmästare antog länsstyrelsen Johan Tengmark från Umeå
 wilken åtog sig att med 16 arbetskarlar från Piteå på våren 1763 resa upp till
 Arjeplog för att under våren och sommaren "uptimra samt förfärdiga en ny kyrka
 lerstädes, till väggar, ögre och inre Tak, samt Gålf, Bänckar, Altare, Dörrar och alt
 annat erforderligt innanrede". I arvode hade byggmästaren betingat sig 900 daler
 kopparmynt, till arbetskarlarna skulle betalas 3 dal. 8 öre kopp. mynt för arbets-
 lag och 1½ daler för helgdag, "räknat ifrån den tid de begifva sig på framresan
 från Piteå stad och under byggnadstiden samt på återresan tillbaka igen; men
 nickaren Blanck för de dagar han med snickarearbetet i kyrckan är sysselsatt
 dal. 16 öre kmt, men för den tid han arbetar på predikostolen njuter han ingen
 agspenning, utan den accorderade summan som med honom särskildt för samma Predi-
 ostol är betingat; likaledes erhåller smeden Christopher Andersson 3 d 16 öre
 opparnt för de dagar han smider till kyrckans behof". För byggmästaren jämte
 rbetskarlarna samt deras saker och verktyg utlovades renskjuts från Piteå stad
 till Arjeplog och för deras saker återskjuts nästa vinter.

Av kyrkoräkenskaperna framgår, att de sexton arbetskarlarna reste från Piteå den 8 april 1763. Antalet arbetsdagar i Arjeplog ^{voro} 94 för var och en av dem och högtids- sön- och storböndagar 26. Snickaren Jonas Blank hade 53 snickardagar å kyrkan och smeden Christopher Andersson hade i 41 dagar smitt till kyrkans behov. Den 8 augusti var arbetet slutfört, men snickaren Blank synes ha varit kvar långt in i september månad för arbete å predikstolen, m, m.

Vid vinterns inbrott visade sig tecken på allvarliga bristfälligheter hos den uppförda kyrkobyggnaden. Genom taket drev snö in i sådan myckenhet, att det var omöjligt att ha böckerna öppna på alteret. Det föreföll även som om timringen var illa dragen och väggar och knutar glesa. Om icke taket snarast lagades, löpte byggnaden risk att skadas av röta. Vid tinget den 4 februari 1764 blev detta, medan allmogen ännu var församlad, "af theras äldsta och flere föredragit" och antecknat i protokollet.

Även kyrkoherde Öhrling fann nödigt att varsko sina överordnade: "Kyrkiotaket på den nya kyrkan, ehuru hon annars ser väl ut utantill, är likväl så illa spånter, at snö drifver in igenom spåntaket på alla ställen förutan den västra gaffveln, ...hvilket skiedt genom Byggmästarens Tengmarcks antingen vårdslöshet el^r oförfarenhet". Öhrling påpekade också, att mellantaket troligen icke kunde göras färdigt det året, "emedan Bräderne, som nu i kalla vinteren först huggas, ei kunna blifva så torre, at af dem dugeligt och varachtigt arbete kan göras. Torde derför helst vara, om med arbetet kunde uppskiutas til nästa år, tå dermed ginge både fortare och bättre, hvartil snickaren Jonas Blank, efter mitt omdöme, synes vara skickeligare än förenämde Tengmarck, om hvilkens oskickelighet man med skada är blefven öfvertygad".

Öhrling var så inställd på byggets överförande i Planks regi att han ville utse arbetare åt honom. Han yrkade, "at inga andra til snickaren Blanks biträde måtte antagas än de, som äro tilförene erfarne uti snickararbetet och hvilka jag kan någorlunda känna, och bemälte Blank för skickeliga erkänner, helst emedan han kommer at vara ansvarig för hela det än återstående arbetet, hvilket ofelbart skulle skie både fortare och försvarligare, än om sådana til arbetskarlar antagas, vilkom tå först skulle lämnas hyfvel i handen".

Konsistorium tog med verkligt bekymmer del av Öhrlings underrättelse och hemställde till landshövdingen, att Tengmark vid nästa ting måtte inkallas och stå till svars för sin försumlighet, Även Direktionen påkallade undersökning av Tengmarks försummelse och yrkade på reparation.

Tengmark var på grund av sjukdom förhindrad att komma till tinget men förklarade sig genom skrivelse. Han påpekade, att kyrkan ännu icke var färdigbyggd, mellantaket eller valvet felade ännu och innan han infogat bindningar och kända i väggbandstockarna hade han icke kunnat "foga listorna derwid och så noga jämka under öfra taket, at ju icke litet drifsnö i starkt blåswäder kunnat sig intränga som ock snön genom sprickor af hoptorkat trävärke skal taga sig rum,"... Tengmark ville bli befriad från allt tilltal för fel å kyrkobyggnaden och yrkade på laga syn. Rätten fann lämpligast att eventuella brister granskades sedan kyrkan byggts färdig och ~~skulle synas och~~ uppsköt ärendet till s syn hållits.

På våren och sommaren 1765 kom Tengmark upp med sex arbetskarlar och fullföljde arbetet. Snickaren Blank och smeden Andersson voro med. Under juli månad arbetades på kyrkokällaren med hjälp av några arjeplogsbönder. Kyrkoherde Öhrling skriver den 28 januari 1766: "Kyrkan blef nu under varande Marknads och Tingstid agl. synter, sedan hon sidstl. vår och sommar, af de hit skickade Byggmästare och arbetskarlar blef hvälfder, någre bänkar färdige gorde och brädtaket under spån förbättradt, hvarigenom drifsnön hoppas vara förekommen och botad, emedan man hitils icke märkt något tekn dertil. Samma Byggmästare blifver nu qvar at förfärliga de ännu bristande bänkar i kyrkan".

Landskyrkan

I skrivelse den 6 augusti samma år anmäler Öhrling: "The vid synen omrörde elande Bänkar äro sedermera påarbetade af Byggmästaren Tengmarck".

Syn å kyrkan hölls den 1 februari 1766 av häradshövding Carl I. Furtenback och biträde av sju nämndemän. Kronoombud var befallningsman Zacharias Renhorn och konsistorieombud skolmästaren Eric Fjellström i Arjeplog. Kyrkoherde Johan Öhrling och kyrkovärden Olof Jakobsson i Kuroqveit voro närvarande.

Syneprotokollet var följande lydelse:

"Och syntes först kyrkan utantill samt fantes vara byggd med 4 kors, 12 alnar lång och 11 alnar bred, samt 25 hvarf eller 12 alnar hög, står på gild fot af gråsten, har utantak af spån med tjära anstrukt, knutarna brädslagna, och Rännor med jernhållare under hela Taket, börande brädfordringen så väl som den delen af taket, hvilcken för brist å tjära, sidstledne höst icke kunnat tjäras, med första anstrykas, och berättades af kyrkoherden, att $2\frac{1}{2}$ t^{na} redan blifvit thertil ifrån Landet betingade. Utan före alla fönster, så väl som kyrkodörren, panelingar med täckbräden öfver fensterne, och en bro af tre trappsteg utanföre kyrkodörren. För öfrigit är kyrkan timbrad af godt och försvarligt Talltimber, samt ehuru en del knutar blifvit mindre varsamt uphuggne, så att de, innan brädfordringen tilsattes funnits glese, är dock nu mera icke att befara, det snö eller regn indrifver, som det ock af på hvalfvet sände personer berättades, att utantaket är tätt, så att icke liknelse til snö eller dropp finnes.

Härpå syntes innantill och befants mellantaket vara hvälft, af fastspikade bräder, utgjörande ett hvalf i hvar kors, i hvarje kors tre fönsterluft och i hvarje luft 4 fenster. Golf af klofvar, altare med skrank ikring, så stort som behöfves. Sakristian har 2^{ne} fönsterluft med stadiga jerngalror för fensterne. Golf och klofvar, och derinunder en murad och hvälfd källare, nästan 3 aln^r lång och $2\frac{1}{2}$ Dito bred samt lika hög, för källaren dörr på gångjärn samt i Sacristi golfvet en lucka med utanlås. Mellantaket af bräder och derofvanpå klofvar samt annat vercke, til förekommande af inbrott; til Sacristian 2^{ne} dörrar af try dubbla bräder på gångjern, för den ena lås och nyckel, samt för den andra skottbom. Prädikostolen af bildthuggarearbete, med behörig trappa. En Funt, som vid barndop brukas, är med Församlingens egen bekostnad tilskaffad, Kyrkodörrarna äro dubbla hafva stadiga gångjern samt lås och nyckel. The i kyrkan återstående bänkar, 36 st., utan dörrar, åtog sig Johan Tengmarck, som kyrkan byggt, att förfärdiga, emot Tolf D^r kopp^{rmt}, för hvarje bänk, och dessutan betalning för skjutsen, uträknat efter en häst ifrån Tengmarcks hemvist i Umeå, hit til Arieplög och tilbakars igen.

Af kronof och Consistorii fullmäktigarne var vid denna kyrkobyggnad ej något att påminna, utan slöts syneförrättningen.

Å och dag som för skrifvit står På Synerättens vägnar
Carl I; Furtenback

För byggmästaren blev entreprenaden ingen lysande affär. I juli månad år 1766 uppvaktade han länsstyrelsen med en böneskrift och begärde tillökning på ^{sin} entreprenaden ~~en~~man med 300 daler kopparmynt. Som skäl för begäran anförde Tengmark levnadskostnadernas stegring under byggnadstiden men särskilt ^{afskrogade kost} hade han lidit förlust genom att han icke fått fullborda byggnaden vid första byggnadstillfället av brist på timmer och annan material och därför måst göra trenne resor till Arjeplog

Länsstyrelsen tillstyrkte framställningen men ansåg att det begärda tillägget kunde begränsas till 40 eller 50 daler silvermynt.

Direktionen avslog byggmästarens begäran. Tengmark hade frivilligt ingått ackord om viss summa och Lappmarksfonden var så svag att den näppeligen förslog till förefallande nödvändiga behov.

Den 27 januari 1767 anmälde Kyrkoherde Öhrling: "Kyrkan är nu färdig på några bänkar när som denna vår skola förfärdigas. Chorskranket har Pastor i För samlingen på egen omkostnad låtit färdigas". Sina ^fegna (Ioannes Öhrling = I. Ö.) och sin hustrus (Margareta Laestadia = M. L.) initialer hade han låtit rista på skrankets överstycken.

Kyrkan invigdes ² av prosten Pehr Högström den 1 januari 1768, som i sitt invigningstal utgick från Jesaja 43:6, "och hade Församlingens Föreståndare för-
 ristat sig at nämna denna, till största delen med Kyrkans och Församlingens egna medel, nybygda kyrka efter Hennes Kongl. Höghets KronPrintsessans Sophias Magdalenas Höga namn", skriver Högström.

Prosten Högström ^{från Lönneåskallen} framförde ett meddelande härom till H. K. H. och erhöll ett vänligt brev till svar: "Hennes Kongl. CronPrinzessan ansåg thetta församlingens giöromål med all Nåd och gunst; hon önskade af hiertat at Guds heliga namn nå uti thenna kyrka stedse warda dyrkad, then ewiga Sanningens ord rätteligen utdelt, och the Högwördige Sacramenten efter Guds Saliga instiktelse rätt administrerade.- Hennes Kongl. Höghet befalte mig förklara hennes nådiga tacknämnet för Församlingen och at hon med ganska myken fögnad alltid akal förnimma Församlingens beständiga wälgång, så i andelig som lekamlig måtto, hwartil hon och önskade Guds milda och wisa välsignelse; ... Carl Gustaf Löw~~an~~hielm

Den 27 Januari 1877 skickade kyrkostyrelsen till H. E. H. och erhö-
ll ett vänligt brev till svar: "Hennes Kungl. Höghets Kontrivensans ansåg detta föram-
lingens gifromål med all nåd och gunst. Hon önskade af hjerter af Guds heliga
må uti denna kyrka stodes värda dyrkadt, then swigs Sanningens ord rätteligen
utdelat, och the Höghetslige Sackramenten efter Guds Saliga insatjelose rätt adm-
nistrerade. - Hennes Kungl. Höghet befälte sig till kyrkans hennes nådliga tackmål
het för församlingen och af hon med försaka mycken fögnad alltid skal församma i
samlingen beständiga Wälgång, så i andelig som i sekulär måtto, hwartil hon oc
önskade Guds milda och wisa Valsignelse: ... Carl Gustaf Löwenheim

Den 27 Januari 1877 skickade kyrkostyrelsen till H. E. H. och erhö-
ll ett vänligt brev till svar: "Hennes Kungl. Höghets Kontrivensans ansåg detta föram-
lingens gifromål med all nåd och gunst. Hon önskade af hjerter af Guds heliga
må uti denna kyrka stodes värda dyrkadt, then swigs Sanningens ord rätteligen
utdelat, och the Höghetslige Sackramenten efter Guds Saliga insatjelose rätt adm-
nistrerade. - Hennes Kungl. Höghet befälte sig till kyrkans hennes nådliga tackmål
het för församlingen och af hon med försaka mycken fögnad alltid skal församma i
samlingen beständiga Wälgång, så i andelig som i sekulär måtto, hwartil hon oc
önskade Guds milda och wisa Valsignelse: ... Carl Gustaf Löwenheim

Anders Hellberg, var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.
Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.
Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.

Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.

Anders Hellberg var född år 1748²⁸ & var till Konminister i Peter lantsförs
och sin hustru (Margareta Laestadia = Margareta Laestadia)
Anders Hellberg och h. h. Elisabeth f. Entz.

Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.
Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.

Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.
Anders Hellberg var segsant, verkade som portvärd i Stocholm
men mer sedan utrikes och dog där. (Bygden)
Kyrkan invigdes av prosten Högström.

Vid besöket i Arjeplog år 1768 påpekade prosten Högström, att församlingen icke försett sin kyrka med "behörig borggård" och anmodade kyrkoherden att vid tillfälle ombesörja något slags stängsel omkring kyrkogården till dess församlingen finge råd att bygga borggård av varaktigare beskaffenhet. I en redogörelse för kyrkan, odaterad men troligen avfattad år 1781/till Hülphers lappamrksbeskrivning/, skriver kyrkoherde Nils Sundelin om Arjeplogs kyrka: "...har ringmur af träd, hwilken i väster och söder följder å-backen tätt åt". Mellan åren 1768 och 1781 skulle en inhägnad ha kommit till.

Arjeplogs församling var efter allt att döma mycket angelägen att pryda sitt tempel och förse det med behöfliga inventarier. År 1768 förvärvade den ett predikstolsur av urmakare Johan Bergström i Skellefteå. Följande år utbetaltes till guldsmeden Johan Gadd "för tilsatt silfwer, guld samt arbete för öfre delens förfärdigande af kyrkans kalk 177:24 daler.

En mycket kostbar prydnad var den altartavla som församlingen lät måla år 1770. Den utfördes av artisten och historiemålaren Anders Hellberg, tydligen vid besök i Arjeplog, ty kyrkokassan ^{det året} betalade skjuts för honom "med dess tyg och träwirke". Tavlan kostade 800 daler och var uppenbarligen en komposition av Hellberg själv. Vid hans initialer å tavlan står nämligen "inv; et pinx;"/invenit et pinxit/, vilket innebär att den är komponerad och målad av honom. Ramen till altartavlan förfärdigades av snickaren Plank. Arbetet uppskattades av församlingen. Kyrkoherden skriver i sin berättelse följande år: "Altartaflan är till allas nöje färdig". Vid sitt besök målade Hellberg även predikstolen.

År 1771 betaltes 9 daler för en "spieellPlåt, som blef tagen til flagg på kyrkan".

År 1776 inköptes "2^{ne} af trä swarwade LjusCronor med 4 pipor hwarthera".

År 1784 skänkte tolvmannen och kyrkovärden i Raktjelm, Zachris Pehrsson, till kyrkan en "väl utarbetad och förgyld LjusKrona af mässing med sex pipor". Till ljuskronan lät församlingen förfärdiga en kedja med 12 målade klot.

Jämte församlingen tillkommer nog hedern av denna utsmyckning av Sofia Magdalena-kyrkan församlingens herde Johan Öhrling. I sin avhandling "Arjeplog, paroecia Lapponiae" år 1773 skriver sonen Samuel Öhrling på tal om kyrkan i Ar-

När den bild i olja av Gustv II Adolf som pryder kyrkan tillfördes den-
samma kan icke bestämt avgöras men det torde ha varit mycket tidigt, troligen
på gamla kyrkans tid. Kyrkoherde Nils Sundelin uppger i sin redogörelse till
Hulphers år 1781: "Eljest finnes här Högstsäl. Kon. Gust Adolphi contrefait,
gifwaren och tiden obekant".

...

...

...

...

...

...

jeplog: Den har nu genom kyrkoherdens nit prytt utan och innan, så att den nästan anses som kronan bland lappmarkskyrkorna".

Den klockstapel som uppfördes omkring år 1700 stod kvar ~~xxx~~ när nya kyrkan uppfördes men skred allt mer mot sitt fall. Vid 1778 års visitation uttalade församlingen sin beredvillighet att bygga en ny. Den gamla var "oduglig och föruttnad", hette det. Den nya klockstapeln kunde lämpligen sättas på en liten höjd 50 alnar öster om kyrkan "hvarifrån förmodas, det klockorna, som äro 2^{ne} bäst komma att höras". Församlingen önskade ett genom konsistorium få ritning till den från Överhovintendentsämbetet, men konsistorium trodde att en klockstapel efter ritning från detta ämbete skulle bli för dyr för en liten fattig församling och betvivlade att någon byggmästare var att tillgå "som ritningen skulle kunna exequera". Bäst vore därför, om kyrkoherden anlätade någon byggnadskunnig man i närheten som uppgjorde ritning och kostnadsförslag.

Det blev ~~den~~ den händige skolmästaren Eric Fjellström som löste problemet med ritningen. Prosten Graan meddelade år 1781: "En nybyggare vid namn Per Jonsson i Närrhållmen har åtagit sig att här i Arieplög upbygga en klockstapel med resverke efter en ritning som är författad af Scholmästaren Fielström och vunnit Hofmarskalkens, Landshöfdingens och Ridarens Högvälborne Herr Grefve Leijonstads bifall".~~X~~ Man hade dock ändrat sig i fråga om klockstapelns placering och ville nu ha den högre till för att klockorna säkert skulle höras över hela kyrkplatsen. Det nya stället låg 88 alnar från kyrko^{gården}~~platsen~~. Prosten överlät åt kyrkoherden att med socknens fullmäktige bestämma placeringen.

Den 3 juni 1782 revs den gamla stapeln, den 4 juni lades grunden till den nya, den 12 november uppsattes den stora klockan och den 23 december den lilla. Bruksarbetaren Abraham Nilsson Karlberg från Adolfström hade gjutit en ny "panna" till den större klockan och sockensmeden Pehr Jonsson gjort stock med beslag till den mindre, vilken även fått nytt kläppband och sträng av läder genom Per Pehrsson i Sacka. Syn hölls den 30 januari 1783 av kronobefallningsman Olof Hollsten och bergsfogden Carl Laestadius jämte exp.länsman Daniel Laestander och "någre Deputerade af allmogen". Var klockstapeln placerats omnämnas icke.

1796 Som en nya penningar skulle uppsättas i kyrkan, försändes
 tillhåll för tillräckligt pris det sig åtogas ville? Nybyggaren
 Abraham Carlberg begärde 1 R¹² för penningar hufvud, och som
 ingens deanden förm sig kongad så beviljades

1805 Nybyggaren Johan och Saccis Saccisson åtog sig att
 reparera de vid kyrkas-stenofoten uppgående bristfälliga betar;
 och med ler bestycka den sammna, samt erhållandes af
 sexton skillingar hvarstücken för hvarje dag, som berätt
 användes.

1805 Den vid Löfrenska Capellkyrkans nödige befordras
 reparationer skulle enligt allmogens enhälliga yttrande be-
 ständas med sockenkyrkans medel. (- skj. v. + drömmen)

1805 Kyrkoveringarnes tvitlingning sinna till och hvarstucks
 målning skulle, i händelse kyrkans medel ej fördrage, af För-
 samlingsens lidandes genom Sammanskott fullbordas.

1807 Nybyggarna Johan och Saccis Saccisson i Ruckstad
 åtog sig att för 24 R¹² Rikglds mynt på dag reparera
 kyrkans förfallna stenofat, samt med ler och kalk öfver-
 stycka densamma

1824 kyrkostyrelsens förordning åtog sig Peter Wallström för 18
 R¹² R¹² s.

Cons. 4. pastor quæst 30.10.1793 (Ber. 19.4.1793)

132.

-- Pi^o pastor, uti § § gjoerd forførgen, hann wita, si wäl
til menn ljús wimmande, þom kyðlaus báltes anseend, frustens
i den samnum má^o þá gjoeris störu, laudis til swar, at det
wäl icke finner sligt at wírga, det de þá sá, þom gestis
forstlegit, má^o i höfdu tilokas men anser det si^o som
aldelis óndigt at kunda den ofwanti; emedan kunn-
niigen þá frustlestuþessu uti steskyllor kor forwode-
lige minde ofseudi þá þungdud, an at munren í þess
frustalen þá denas kwäl má^o kofwa grund och þá^o
dens störu stýrta.

Kyghamn.

Lothens väg, part. 133.

1826 -- Vid samma tillfälle besiktigades äfven den af föres-
Kvarns Länsmannen Peter Wallström i Loholm afte Euter-
prenad Auction den 25te Junii 1825 upförde Bogård för ut-
vidgande af Kyrkogården vid Nyjylong, kyrka, hvilken
likaledes beforats ike giltig, på det sätt, att tal Bänderna
beforats både för tunna och så smala att de redan
utan att ha vidtagit torrlan var spunkna och
iike som gamla Bogårdstaket befunnes; Och besluts
af Synemännena och närvarande Sothsmän
att Wallström måtte vänta på, med enastående
ny Bänder utärka berörde af honom upförde
Bogård, att den vid då skeende Syn kunde godkännas
Nyjylong som afvan N; Weithing

Mätte Enon i Bästämål M; Olaf Olofsson i Korv-
qvist 005 Johan Zacharsson i Rorekorned 12. Johan Gram-
stuvén i Kacker FF

¹⁰
april 1830 Då kyrka Kyghamn yttes tal och Vatten Rånner försagafs
vann försuttrakt och en borde invarnande var förbättras
så väl med Takred som tillräckligt snipen slude om denna
förbättring för den minst ly'ndande anktionens då Krog
David bestander det samma sig åtag

Kyptaans

Svealand. just

134.

1844 ²⁶/₈ roofbygning, tjænder, kogestuen

1845 ²⁴/₃ 2 rummentaler for bygningen

1844 ²⁴/₆ bygning av pænt ^{1 kg} træ i klædetage

1844 ²⁴/₁₂ ny bygning

ny og psalmboke

1845 ¹²/₅ husest v. kuffen

Dillmanns postkontor
husforboke

1834 klokke. vil skaffe regel

Tid efter annan ~~XX~~ verkställdes förbättringar å kyrkobyggnade.

År 1781 hade kyrkokassan en utgift ~~XX~~ till dem som "tiärat, rödfärgat och med victriols-lut öfverstrukt kyrkotaket".

Under åren 1786-87 brädfodrades och rödfärgades kyrkan. Genom major Carpelan som dirigerade den återupptagna rörelsen vid Nasafjäll förvärvades de nödiga bräderna, arbetet utfördes av sockensmeden Pehr Jonsson och Abraham Karlberg. Först anbringades på väggarna med jämna mellanrum 2 tum tjocka och 4 tum breda ribbor och på dem spikades spåntade bräder "för at vädret städse skal spela emellan bräd- och kyrck-wäggen". Därefter verkställdes panelning kring fönster och dörrar samt vid knutarna varefter kyrkan tjärades, rödfärgades och beströks med "victriols-lut".

Till kyrkan saknades vapenhus, men år 1791 tillbyggdes ett sådant och försågs med dubbla dörrar. Nybyggaren Olof Burman i Nurrholm stod för arbetet.

År 1793 begärde kyrkoherden tillstånd att få vidga fönstren i kyrkan, "liknande mera medelmåttiga Fenster i ett boningsrum än kyrka". Med en bredd av två alnar och en höjd av $2\frac{1}{2}$ alnar lämnade de otillräcklig belysning åt kyrkan. Om man nedtill ökade på dem med halva höjden och upptill avrundade dem "såsom på andra kyrkor, så förmodar man at kyrkan får ett bättre utseende, äfvensom ock blir mera ljus".

År 1804 ifrågasatte församlingen att få vitkalka och måla kyrkan invändigt.

1. Den nuvarande kyrkan, byggd 1763, invigd 1768, och kallad efter dåvarande kronprincessan Sophia Magdalena, är en kors^{SS}-kyrka af träd 35 alnar lång och hvarje korss 12 alnar bredt inom knutarna. Höjden är 11 alnar 6 tum från stenfot till wäggbandet och takresningen 13 alnar 15 tum. Östra korsset upptages till en del af Sacristian, som intages dess hela bredd, utgörande Sacristians längd. Hvardera ändan af Sacristian upptages af ett skåp, hvarigenom dess egentliga längd är endast 9 alnar och bredden 3 alnar och höjden 3 alnar. Till Sacristian äro tvenne ingångar och mellan dem är altaret. Uti hwardera korsset befinnas 3 fenster nemligen ett på hwardera sidan och ett på gafweln. Fenstren äro trenne alnar 23 tum höge, utom de på gafweln af södra och östra korssen hwilka äro kortare, det förra för kyrkodörrens skull, det sednare för Sacristians som äro derunder; bredden på fenstren är 1 aln och 13 tum. Utanför kyrkodörren finnes wapenhuset uppfördt af bräder och försedt med tvenne bänkar, en wid hwardera väggen på ömse sidor om ingången. Kyrkan är utantill brädslagen och försedd med spåntak, men innantill äro wäggarna bara.

2. Altaret är försedt med disk af bräder utan ornament, men öfwerstruken med grön oljofärg 11½ aln i omkrets. Altar-bordet är ofwanpå betäckt med duk af hvitt lärft och kring sidorna med grift swart kläde med lister af hwitt siden. Der ofvanföre är Altartaflan nående högre än Sacristians tak och derföre fristående mellan tvenne runda marmorfärgade pelare, hwardera försedd i toppen med en förgylld urna, allt af träd. Ramens öfra sida består af en halfbåge öfwerst sirad med tvenne Engla-hufwuden. Sjelfwa Taflan målad med oljefärg på bultar (buldan?), föreställer Frälsaren med sina Lärjungar instiftande Nattwarden, och är infattad i en indre förgylld ram, som är likformig med den yttre. Derunder står: "Till Guds namns ähra och Arieplogs kyrkia till prydnad är denna Altartafla år 1771, medelst församlingens dåvarande kyrkoherde Herr Johan Öhrlings flit och sorgfällighet, förfärdigad af Artisten och Historiemålaren And: E. Hellberg".

3. Predikstolen står i hörnet mellan Norra och Östra korsset. Den är jemte skranket för trappan utsirad med bildhuggeriornamenter, bestående i ljust

marmorfärgade speglar inom gula ramar. Mellan hvar spegel äro trenne pelare, den medlersta spiralförmig, de båda andra cylindrisk men med fjellika inskrifningar och i ändarna förgyllda men föröfrigt mörkt marmorfärgade. Ofwan och nedan detta går rundt kring predikstolen en ram eller krans sirad med Englahufwuden. Hufwen är äfwen sirad med bildhuggeri ornament, rundt omkring besatt med Englahufwuden och öfwerst försedd med ett klot, hwar på ett förgylldt kors står. Ingången till Predikstols-trappan är en slags port, på hwilken står ett kors och derunder konung Adolph Fredriks namnchiffer.

✓ Ljuskronorna äro till antalet 5. Af dessa befinner sig den största i östra korsset just wid öppningen till Choret. Den har en dubbel rad af armar, 5 i hwardera raden och nederst ett klot midt omkring hwilket följande inscription går i en rad: "Denna krona är till Arjeplougs kyrka gifwen af kyrkoherden Johan Laestadius och dess fru Catharina Gran".

Midt i korsgången står en ljuskrona mindre än den föregående och med en enkel rad armar 6 till antalet. Båda dessa kronor äro af messing. Af samma ämne är ock den som hänger i Westra korsset, men denna är icke någon egentelig Ljuskrona, utan en verkelig krona att bära på hufvudet. Den består af 12 st. blad eller spetsar rund-flikiga wid basen tangerande hwarandra och fastnaglade wid en 2½ à 3 fingers bred platt messingsring, men i spetsen medelst en yggl på indre sidan fästade wid en grof messingstråd, som i form af en ring går genom alla ygglorna och derigenom gifwer kronan sin fasthet och hållning. På yttre sidan äro de redan omtalade flikarna sirade med löfwerk. Den platta messingsringen, hwarwid bladen äro fästade, är äfwen försedd med sirater liknande en sorts små maljor och fastnaglade wid densamma. Af dessa äro några lösbrutna och borttagna och 5 st. plumpt gjorda ljuspipor af jern i deras ställe fastsatta, hwarigenom denna pjece nu tjenar till ljuskrona. Den synes fordom hafwa varit förgylld, är funnen wid ett fjell wid ~~nama~~ Rickare-Gajse 6 mil närrån i Wester och skänkt till kyrkan.

De öfriga tvenne ljuskronorne, af hwilka den ena hänger i Norra och den andra i Södra korsset, äro af träd med fyra armar.

den medelstare spiralförmiga, de båda ändarna cylindriska men med fjälliga inskärningar och i ändarna förtyllda men förörligt mörkt marmorfärgade. Utvan och nedan detta går rundt kring predikstolen en ram eller kranas stånd med hängsluden. Hufven är ätven sårad med bildhuggeri ornamentet, rundt omkring best

med hängsluden och öfverst försedd med ett klot, hvarst ett förtyllt klot
Ingången till Predikstols-trappan är en sågas port, på hvilken står

N:o 1716 Förälsade Mr. Bengt Larsson i Luleå
höghälsat Herrt Larsson Bengtsson
Trio kyrkan 2 et vallon Linnestaden
offr. Plöta af messing

Johan Lestadius och dess fru Catharina Gran".
Midt i korengången står en ljuskrons mindre än den föregående och med en enkel rad armar 6 till antalet. Dess krona är af messing. Af samm

Ännu är öck den som hänger i Westra koret, men denna är lök någon egen
Ljuskrona, utan en verklig krona ett litet på hufvet. Den består af 12 st.

blad eller spetsar rund-likliga vid basen tanterande hvarandra och fastsätts på en 20 st fingera bred platt messingring, som i form af en ring

går genom alla yglerna och derigenom gifver kronan sin fasthet och hållning. På yttre sidan äro de redan omtalade ljuskronas stånd med löfverk. Den platt

messingringen, hvarvid bladen äro fästade, är ätven försedd med såvter för att löslutna och borttagas och 5 et. plump stjorda ljuspipor af järn i deras

ställe fastsatta, hvarigenom denna pjese nu tjénar till ljuskrona. Den synes förden hafva varit förtyllt, är funnen vid ett tjell vid namn Nickerö-Gädd

6 mil närran i Wester och skänkt till kyrkan.
De öfriga tvänne ljuskronorna, af hvilka den ens hänger i Wester och den andra i Södra koret, äro af trä med fyra armar.

November 1949 S. 25

A. [Lars] [Sten] [Rensman]

A. [Anna] [Jacobs] [Stor] [Ruth]

Dessutom befinnas i Choret tvenne st. stora Lampetter af messing, en på Norra och en på Södra väggen, hwardera med en ljuspipa. På dem båda finnes följande inskrift:

In Nomine Jesu

A.L.S.R.

A.I.D.R.

Anno 1715 d. 7 Martii

5. Af Taflor befinnas i Choret tvenne Portraiter, det ena af Drottning Christina det andra af Konung Gustaf II Adolph. De äro uppsatta på hwar sin sida om Altaret wid ingången till Sacristian. Der bredwid äro ock uppsatta Konung Gustaf III^s tal den 2 Maji 1810-alla i ram. Bredwid Lampetten på södra sidan om Choret hänger en Tafla föreställande Christus på korset. På gafweln af Westra korset befinnes en dylik tafla, uppsatt högt under taket.

6. Omkring 10 steg från kyrkans Östra korss står klockstapeln en fyrkantig byggnad af Träd. Den innehåller tvenne klåckor. Större klockans Diameter wid nedra brädden är 1 aln $2\frac{1}{2}$ tum. På baksidan står: "Denna klåcka, som af Hennes Kongl. Maj^{ts} Drottning Christina warit gifwen till Arjeplougs kyrkia år 1648, år år 1731 omgjuten på samma kyrkias egen bekostnad af Gerh. Mejer i Stockholm". Mindre klockans diameter är $162\frac{2}{3}$ tum. På framsidan står: "Till Guds namns ähra och Silbojocks kyrkia till prydnad är denna klåcka gjuten och bestält af Borgm. Johan Johansson". Kring brädden står: "Gloria in excelsis Deo me fecit Holmiae Gerhardt Mejer anno 1697."

II. Kyrkans Inventarium.

1. Silfwer.

1 st. större kalk förgylld och märkt med bokstäfverna X.X.V.I.L.O.D.I.G.

wäger 38 lod.

1 st. mindre kalk märkt med bokstäfverna: S.K. wäger 23 lod.

1 st. Oblat-ask märkt med bokstäfverna: P.N.I.S. wäger 19 lod.

1 st. Oblat-tallrik märkt med en Cirkel på öfra brädden.

1 st. mindre d^o märkt med en d^o d^o

~~XXI Messing, Kappor, Tenn, Glas~~

2. Messing, Kåppar, Tenn, Glas.

- 1 st. Ljusstaka af messing med 3 pipor.
- 1 st. Mindre Kalk af Kåppar förtent.
- 2^{ne} st. Tennflaskor.
- 2^{ne} st. Glasflaskor.

3. Klädespersedlar.

- 2 st. Mess-hakar af Siden
- 2 st. Mess-skjortor.
- 1 st. Svart bår-kläde.
- 4 st. Bår-dukar

4. Redskap

- 2^{ne} st. Skyfflar.
- 1 st. Hacka.
- 1 st. Jernstör
- 1 st. Såg
- 1 st. Likbår.

5. Böcker.

a. folio

- 1. Samling af VisitationsActer från 1724 till 1811 Pg.B.
- 2. Samling af skrifwelser från Consistorium och andra Embetswerk, den äldsta af 1640, inhäftade i grått papper.
- 3. Samling af dylika skrifwelser och Acter rörande skolan, inh. i grått papper.
- 4. Skol-Album 1743-1820. W.B.
- 5. Catechisations-Bok för Arjeplogs församling af Pastor Johan Laestadius
- 6. Samling af skrifna och tryckta Handlingar och kungörelser, går till 1793.
Den äldsta af år 1612 inb. i grått papper.
- 7. Samling af tryckta förordningar och kungörelser 1794-1809-inb. i grått papper.
- 8. D^o D^o 1809-1815
- 9. D^o D^o 1815-1818
- 10. D^o D^o 1818-1823
- 11. En gammal Husförhörbok oredig och illa medfaren.

- 12.Husförhörs och Communion bok inrättad 1720
- 13. D^o D^o " 1804
- 14. D^o D^o " 1831
- 15.En bok innehållande förteckning på födda,gifta och döda,inrättad 1731
- 16.En d^o inrättad 1789
- 17.Special-Räknings-Bok för Arjeploughs kyrko-och Fattigcassa inrättad 1812.
- 18.HufwudRäknings-Bok för Arjeploughs KyrkoCassa.
- 19.Tabeller 1749-73.W.B.
- 20.Tabeller 1777-1831,inhäftade i grått papper
- 21.Consistorii Circulairer och andra Arjeploughs kyrka rörande Handlingar in-
häftade i grått papper.

B.IV°

- 1.Lutheri Postilla tryckt 1753.2 delar.
- 2.Wilskmans Ecclesiastik-Werk tryckt 1763.
- 3.Kyrko-Lagen af 1686 - tvenne exemplar.
- 4.Samling af Silbojocks kyrkas qvittenser 1731-55 inb.i grått papper.
- 5. D^o af Arjeploughs D^o D^o 1723-1824 D^o
- 6.Arjeploughs kyrkas Räkenskaper 1719-1811.
- 7.En gammal Kyrko-bok för Silbojocks kyrka inrättad 1651 Pg.B.
- 8.En D^o D^o för Arjeploughs D^o inrättad 1644 Pg.B.
- 9.Samling av Circulairer N^{rs} 142-291.
- 10. D^o D^o N^{rs} 212-317
- 11.Sammandrag af Kongl.Förordningar 1774.
- 12.Supplement till föregående inhäft.i grått papper.
- 13.Sammandrag af Kongl.Förordningar 1814
- 14.Kyrkohandboken af 1693
- 15. D^o af 1809
- 16.Psalm och EvangeliiBok
- 17.Bönedags Placater 1709-1805,inhäftade i grått papper.
- 18.Grandins Postilla tryckt 1760.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

C Octaver och mindre format.

1. Walerii Socken Apothek tryckt 1760
2. Handboken af 1809 på Svenska
3. D^o D^o på Lappska.
4. Manuale Lapponicum af Ol. Stephani Gran 1673
5. Hedins Läkarebok
6. Supplement till den föregående 1805
7. En Dansk Bibel tryckt 1740
8. Vaccination af Hedin 1802
9. Missionsförrättningar i Lappmarken af Högström 1774.
10. Lappska psalmbok af 1744
11. D^o D^o af 1786
12. Lappska A.B.C. bok af 1726. 3 exemplar
13. Svebelii Cateches 1755

Dessutom finnas i kyrkan 64 exemplar af Lappska Nya Testamentet tryckt 1755, samt 112 exemplar af samma Bok tryckt 1811.

Arjeploug d. 18 Februario 1832.

Carl Joh. Fjellström

past.

Maths Ersson

Botsjargn

Bomärke

Olof Olofsson

Kuoppquejk

Bomärke

Guten i Stockholm 1779
af JOHAN JACOB MARTENSON

Guten av KGM Bergfaltz i Stockholm
1928

Restad i tunga / som tystnat i fjällen
Min ämman iu lunden,
Bland Lappmannshjällen
Allt folk mitt på samla
Fjäll fjäll och fjälls dal
Fjäll sjöar och vidder
Till templets sal
Kom pilgrim, du träl
och häls din tro
nu vordet Guds eget
vid Falsareds bro

Demna kloka slänkter två fjälls kaper
om Håls och Holm AB Stockholm 1928

Hans O. Bergqvist var biskop i Luleå stift
K. Dahlström var kontraktspred. Lappmannens andra kontrakt
P. Svensson kyrkoherde i Fjälls församling
och J. Lindman kloke i Fjälls församling

1425.

uppsida/

Klucerstapeln 1933

för gifvemedel insamlade av Joh. Sundman
Ritning av Johan Sundman ~~efter~~ som tagit
idens till utseendet från

to

Lövmokk - Jäkkviks kapell. 1777 -

Det kapell "öfwerst i hornafwan", som föreslagits i stället för kyrkan i Silbojokk, bifölls av Kungl. Direktionen. Det förlades till Lövmokk, där Skellefteälven faller ned i Hornavan, 200 alnar från stranden. Vid uppförandet följdes det förslag som tidigare framlagts. Byggmästare var Olof Mårtensson i Sakka-vare. Kostnaden, 1200 daler kopparmynt samt 206 daler enligt materialförteckning, utanordnades av direktionen. Enligt vad kyrkoherden meddelade voro knutarna glesa, varför de med det första borde brädslås.

Kapellet togs i anspråk samma år det uppfördes. Kyrkoherde Sundelin meddelar i sin berättelse år 1778, att han i vanlig ordning efter midsommaren 1777 firat andra böndagen i Silbojokk: "icke des mindre hölts förleden sommar tvenne gånger gudstjenst uti nya capellet öfwerst vid Hornafvan, som efter projectet till alla delar är aldeles färdigt undantagandes klockan som allmogen, efter lofven at köpa, man ännu haft betänckande vid at betunga med för den tilltänkta klockstapelbygg-naden den der är högst nödvändig". Konsistorium godtog ursäkten men inskräppte församlingens plikt att skaffa en klocka till kapellet i stället för den klocka från Silbojokk som flyttats till Arjeplogs kyrka. I februari 1780 meddelade kyrkoherde Sundelin, att församlingen "kiöpt des år 1776, vid Probst-Tinget, utfästade klocka af 52 W vikt till capellet vid Lövmock".

Taket på kapellet visade sig snart behäftat med svagheter. En reparation ägde rum år 1797 och år 1805 fick man lägga ny takved på det. År 1830 var det färdigt för en reparation igen.

En liten stuga tycks ha uppförts invid kapellet år 1789, den s.k. prästkammaren. Kyrkoherde Nils Sundelin torde ha sørjt för dess tillkomst, ty vid nämnda år-al som ristats i en av stockarna stå hans initialer N.S.

Petrus Laestadius beskriver år 1831 kapellets läge i hänförda ordalag: Kyrkan som är rätt försvarlig, såsom fjällkapell eller bönhus betraktad, ligger öfverst på en kulle. På sidorna äro lundar av björkskog. Man ser Skellefte älv med ån och damm nära därintill störta utför ett fall. Åt söder ser man, på andra sidan ~~en~~ en sjö, det majestätiska fjället Pelje-Kajse, åt norr det släta Rebnes, i nord-

10.4.1830 De Kapelkyrkans ^{utlös} och Västernärings försägl
vann förmånta och en hade inkommande försägl
så väl med tecken som tillräckligt näfver skuld som denna
försäglning till den mindstbjudande auctioneeras De Kloet
David Larsson det samma sig utog för 19 Rd Rys.

väst det stolta Tjiddjak med dess eviga snödrivor. Ända ifrån Arjeplog synes det, när man rör litet ut på Hornavan, på mer än 10 mils avstånd såsom en blå molnkoloss vid himlaranden, med vita fläckar. Detta är utsikten från Lövmokks kapell".

Utom pastors stuga nämner Laestadius skolmästarens stuga. Det är tydligt, att skolmästaren vid Arjeplogs lappskola följt med vid kapellbesöken och att han uppfört en stuga åt sig. Redan tidigare brukade han följa med till helgerna i Silbojokk. Per Högström, att kyrkoherden År 1761 meddelar kyrkoherden, att han gjorde "om sommaren 2^{ne} resor til Silbojokk, dit Scholemästaren har nödigt at vara Herr Kyrkoherden följagtig i ändamål at betinga för Scholan hvad til nödtorften kan behöfvas". Lappskolan indrogs år 1820 och därmed även skolmästarbefattningen. Vid Laestadius besök var skolmästarens stuga förfallen och apterad till getstall.

Höckert

Hads Domskas. prot. 13 febr. 1771

§ 15 Land-Cameraren uti Westerbotten för Nils Bergström
 Lemman, under den 19 januari, uppå Couristorii förfrågare
 angående Namnfjälls grafwa, det som, at efter Bergström-
 rens i wäls gifue tillstånd - och wunt sekl för en
 interessentskap af StåndsPersoner och Landlande uti
 Ståderne i Westerbottens län förenat sig at försoke
 berörde grafwa och de flere efter berädelse befristade
 Silfwerwaldensskedningar i Piteå Lappmark, och till
 den ändan lätit för tidus Sommare genom Bergströmen
 och 2de andra StåndsPersoner hese lagenheterne
 thestades: ännu efter thess gifue anledning
 nästa Sommare börja med malmbrytning och
 flere anstaltas. För öfrigt är H^{er} Land-Cameraren
 af samma mening med Pastors Öhrling, at om Silfwer-
 warket kommer i gång, hwilket wisar sig inom
 2 a 3 år, så kunna Lapparne och Brecksfolket nyttja
 en kyrka tillsammans up wid fjällen, och då undan-
 dra Intressentene sig icke at toge del i kyrko-
 byggnaden. Men hwarest stället för kyrkan må
 blifwa, till Brecksfolket och Lapparnes begärighet,
 det an kommer på öfwerläggning framdeles, sedan
 lagenheterne och fördelarne blifwit närmare utpente.

Så tidigt som år 1835 ville Petrus Laestadius inskränka helgerna vid kapellet till en enda, men först år 1852 omnämnes, att blott en helg om året firades där. År 1862 ville kyrkoherde Vinnberg slopa även denna helg och sälja kapellet, ty lapparna infunno sig i ringa antal vid prästens besök. Visitator satte sig bestämt emot detta projekt, och pastor fortsatte med att en gång om sommaren vaje år besöka kapellet.

Jäckvik

I sin ämbetsberättelse till 1884 års visitation klagade kyrkoherde Berlin på kapellets usla tillstånd. Han betecknade det som "mycket bristfälligt, äfvensom de stugor, hvilka derstädes äro uppförda för presten och klockaren". Taken voro särskilt dåliga. Skulle ~~de~~ ^{byggnaderna} bestå, måste de repareras. Kapellets läge var dock oförmånligt för kyrkobesökarna, påpekade han. "Det är beläget i en obebodd trakt, en god kvarts mil från gården Jäckvik, på ett näs mellan tvenne vatten, hvarigenom ankomsten dit äfvensom affärden derifrån icke så litet försvåras. Skulle kapellet för framtiden anses böra bibehållas, vore måhända skäl att vid en blifvande reparation flytta det samma närmare Jäckvik, der de kyrkobesökande numera i alla fall inqvartera sig".

Visitator, biskop Landgren, erinrade om att staten hade tre fjällstugor med åbor å vägen till Norge och att enskilda nybyggen nu inrättades i trakten. Även om de nomadiserande lapparna småningom upphörde att bevista platsen, vilket dock icke ännu på långa tider kunde komma ifråga, så vore det icke rätt att lämna de förra utan andelig hjälp. Kapellet och stugorna, prästens och klockarens "böra flyttas till den plats, dit folket med lätthet kan och vill samlas". Kostnadsförslag med fullständig motivering borde insändas till Domkapitlet. Vid den visitationsstämma som hölls följande dag intygades så ^r väl av ägaren till Jäckvik som fjällstugornas åbor samt kateketen Bengt Larsson, att stråkvägen från Arjeplog till Saltdalen i Norge gick förbi Jäckvik som i alla hänseenden vore den lämpligaste platsen för kapellet. Den övriga menigheten instämde häri.

Två år senare 1886 förta kapellbyggnaden t. Jäckvik

Kyrkoherde Berlin insände den begärda utredningen i november samma år (1884). Därvid betonades den gamla kapellplatsens olämplighet ytterligare. På den tiden då allmänna farvägen över till Norge gick i närheten av kapellet hölls å norra sidan av den vik som sjön Hornavan bildar vid kapellet "en s.k. marknad, där lapparna om hösten samlade och sålde slaktrenar. Både vägen och marknaden hade övergivits. En ny väg var stakad förbi Jäckvik, och renstammen hade ^{gäta mer} minskats så att någon särskild försäljningsplats icke länge behövdes. I Jäckvik samlades numera traktens folk, ty där kunde härbärge erhållas. Kapellet beskrives med följande ord:

"Kapellet är uppfört av furutimmer, 31 fot långt, 24 fot brett inom knutarna och 11 fot högt till väggbandet, med tvenne små sidobyggnader, varav den ena är sakristia och den andra vapenhus, vardera hållande 8 fot i fyrkant inom knutarna och lika många fot upp till väggbandet. I kapellet finnas tre kvadratformiga fönster med omkring 3 fots sidor och i sakristian ett något mindre. Hela byggnaden är täckt med vanligt nävertak och försedd med ett slags torn, i vilket kapellets klocka har sin plats. Inredningen utgöres av golv, undertak, trenne simpelt hopsatta dörrar utan ramar, poster och panel, samt av altare, predikstol och bänkar eller sittplatser, alltsammans illa arbetat. Golvet består av kluvna stockar eller s.k. klovar, bilade men ej hyvlade, ej heller hoppassade till samman. Bänkarna äro av samma slags klovar, ohyvlade samt sakna ryggstöd och fötter, vilande endast på stockar. Undertaket i såväl kapellet som i sakristian är däremot hyvlat och på sitt sätt hopfogat. Till följd läkor i taket hava åtskilliga delar, såsom takåsar och delvis väggarna, tagit skada av röta, dock icke svårare än att allt sammans kan repareras."

Kyrkoherden ansåg att kapellet borde flyttas till Jäckvik och repareras. Ursprungligen var det visserligen avsett för lapparna, men då dessa mer och mer uppgingo i den bofasta befolkningen, vilken år från år ökade i antal, hade det sin uppgift på ett nytt ställe.

Prästens och klockarens stugor höllo båda 14 fot i fyrkant inom knutarna samt omkring 6 fot i väggbandet, voro försedda med dörr, golv, spis av grå-

sten samt ett litet fönster. Klokkarens stuga var så förfallen att flyttning av densamma var otänkbar.

Vid kapellets renovering borde anskaffas nya tomtstockar, nytt väggband, ny takresning och taktäckning, stenfot läggas under byggnaden, fönster och dörrar upphuggas och utvidgas. Nya fönster med panel rekommenderades för kapellet, men i sakristian kunde ett av kapellets gamla fönster insättas. Knutarna borde brädfodras och målas samt kapellet rödfärgas utvändigt och vitlimmas invändigt.

Präststugan borde på samma sätt repareras, varvid fönstret kunde utvidgas och ett av kapellets gamla fönster insättas. Ny mur måste uppsättas.

Kostnaden beräknades till 588 kronor 42 öre och detta belopp beviljades enligt nådigt brev den 13 februari 1885. Kapellet flyttades samma år till Jäkkvik.

Kapellet var från början mycket illa timrat. Någon omtimring gjordes icke vid flyttningen, och då brädfodring saknades slog regn in genom väggarna vid stark blåst. Vitlimningen fick ett smutsgrått och fläckigt utseende som vanprydde interiören varjämte fara för röta inställde sig. Vid kapellhelgen den 28 juni 1896 tog kyrkoherde Calleberg upp saken i ett sammanträde med lappallmogen, och framställning gjordes om anslag till kapellets yttre och inre brädfodring samt målning med oljefärg. Byggmästaren E.G. Kristiansson upprättade förslag till arbetets utförande, och den 1 oktober 1897 beviljade Kungl. Maj:t 800 kronor av anslaget till Lappmarks ecklesiastikverk. Arbetet avslutades den 21 juni 1902 av kyrkoherde Calleberg.

Lapparna började emellertid vistas i trakten av kapellet även vintertiden. För att hålla gudstjänst i kapellet under vintern tarvades värmeanordning och ansökan gjordes om medel härför. Ny stenfot och nytt spåntak och ny brotrappa ingick i önskemålen. Kungl. Maj:t beviljade den 18 december 1908 744 kronor 50 öre av ecklesiastikverkets medel.

Järlöv

Kyrkostånd 22. 2. 1909

Upprinningsanvändningar
besö kr. ent. andad av Abraham

och Johan Lundman
använd av K. Kent

Avsnitt 20. 10. 1909

26.3.1796 Som en nyggen skulle uppsättas i kyrkan förändrades
 tvillingen för billigare pris det sig ättna vilde? Nybyggarens
 Abraham Carlberg begärde 1 Rdt för femten hufver, och som ingen
 derunder fann sig kongad så beviljades

17.2.1805 Nybyggarens Johan och Sacerd Sacrisson åtog sig
 at reparera de vid kyrlo-stenofoten oppade bristfälligheten
 och med den bestyckta densamma, mot erhållandet af
 sextan skillingers brantken för brantje dag, som här till
 användes.

20.4.1805. Nybyggarens hvidhinnung evinnu
 för och kvalfnetts målsning skulle, i förändlas kyr-
 kans medel, ij förslaga, at Församlingens ledar-
 metes genom samman skott fullbordas.

28.3.1807 Nybyggarens Johan och Sacerd Sacrisson
 i Ruckmund åtog sig at för 24 Rdt Riksglts mynt per
 dag reparera kyrkans förfallne stenofot, samt med
 den och kallt ofunderstyckta densamma.

13.4.1812 Nybyggaren Simon Petrus Pehrsson i Brunst åtog
 sig at lägga nytt brändtak på Brändhuset vid kyrkan samt
 nytt gulf för 4 Rdt. Riksglts.

18.5.1812. Nybyggaren i Brunst Simon Petrus Pehrsson åtog
 sig at till vinstkommunens väls för kyrkans Räkning Brant
 2 tunnors tjärn a 5 Rdt Riksglts tunnans.

juni 1834 Klocharen vid detta orgel 152.

§ 13 1835 Vidare hemställde Herr kyrkostånden Fjellström,
om ett Positiv, som nytjenstgörande vice Klocharen Fredric
Liestanders anskaffat sig, och som således kostar 110 Rd
Rlys kunde få för kyrkans teckning inköpas och placeras
i västra koret af kyrkan samt begagnas i stället
för Orgeln, intygande Herr kyrkostånden att Positivet icke
på något sätt gaf falska toner, och trodde Herr kyrkostånden
att allmogens härigenom bättre skulle lära sig sjunga.
Häruti kunde Visitationen icke se Herr kyrkoståndens
önskt, utan trodde tvärtom att en så allmoges utaf kyr-
stämning musik ingalunda kunde avslutja premie-
stämman, ansåg sig och af egen erfarenhet hafva
funnit, att man snarare lär sig Psalmalodier
efter orgel. Samtidigt ville Visitationen icke alldeles
läta sig emot det ifrågasättande inköpet af Posi-
tivet heldet det åtminstone för Klocharen blefve någon
lättnad och uppsmuntning, utan ville Visitationen i största
ödmjälighet hemställa. Dock bördes för samfundets
vara emot ifrågasättande förslag.

1881

kloster skänk av 1772

Ber. 1772

Inskriften på den nya kloster skänken innehåller at
 den är skänkt till Drieplungs församling, hvilka
 lärer vara en missförståelse, som ej kan gifva
 samma församling någon anledning at tilllysa
 sig kloster, så vida den ej kan visa at den
 gjort någon anskaffning om en sådan kloster
 och at den blifwit lofwad

Svecht, part 24. 6. 1844 (U. P. S. n.)

153.

Queligt föint stedd pålysning om Soelinstämmas pålysning
Sammantredde Soelnemännen i Tingshuset, de afvenskiggas
skulle, hvilken som för nöjligaste minsta pris wille sig ättas
Rödfrågningen på kyrkan och klosterkyrkan utgöra? Krons
Länsmannen Holmström åtog sig detta arbete för 16 Rdr
24 ser Rgs, och som någon af de nämmande för bättre pris
det samma wille göra, förklarade Soelnemännen sig
nöjdt med den af nämnde Holmström upfordrade betel-
ningen. Dock skulle äfwan af honom så godt sig
göra lätis, Tuldrottet i Wapenhuset lagas
& 2 kyrkan jämte klosterkyrkan Taf. bewde afwen
med tjänas bestyrkas, dock ej förin till lätis, på
det tjänan ej måtte onödigtvis förinisa, hwarför och
nu frågan blef hvem detta arbete sig för minsta
pris wille ättas? Blasen Johan Granström i Bello-
ns stadgade för minsta anbudet 19 R. 31 ser Rgs.
Skulle någon eller några nya stegar upfordras,
upfordrade nämnde Granström det eller desamma
göra, hwarför han sedan derför skulde skäliga
gottgöras. Efter Burs mässas helgen skall detta
arbete påttagas.

§3 Loven er forstet, naar helt og kallet utloget i byerne,
 paa mindst Aarfjandem om udraandig beten af alle in alle
 et nytt i det forudsleignes stalle. Naar Loven gennemskuen
 i Soelverne atog sig det samme med forstet gjen og in-
 sette med usæning (Rn 47) de Rgs.

§4 Afværs paa mindst Aarfjandem om tabets brist-
færligheit i Bayonden men kunde ej Soelverne
 i dems Soelver Stuenne. Demom fattede noget beslut
 emedan de ej en visste hvor stor del af tabet
 forbrade reparations. Inseende dog udraandig-
 heten deraf, skuede de til mindst helz. 14 dages
 kosefte, det samme seer og bevigtega

29. 9. 1844. Soelverhæthusets reparations atogs af Lovd
 Gvidaf pruen i forstet for de Rn Rgs.

qvast. 24.6.1845

154.

Kvinn alla tillbehör, som utfordrades till förfrågning af
Kyoko och Klockitapelus wäggas wero anskaffade, och detta
arbete, en med förtta, borde förtiggä, så lilef prögn, hvil-
ken sam för möjligaste minsta pris, wille detsamma
sig åtaga, då, efter anstald entropuend deni, kuras
Länsmannen F. Holmström i Bostg Stamme för
minsta anbudet: 16 Rd: 24 sk Rgs. För samma
betalning och wid samma tillfälle skulle han, så
gäst sig yres kunde, taga det i Vapenhuset
uppkomma tabdrappet.

§ 2. Jantjän ären was tillskaffad till Tallens be-
struckning, så förökam en, hvilken sam wille för
minsta pris detta arbete sig åtaga, då Åboen
Johan Gunnstuvén i Bellonas Stamme för minsta
anbudet: 19 Rd: och 36 sk Rgs. Skulle någon eller
någon af Steganne wana så förökamale, så wera
utfordrades, så utfärla sig nämnd Gunnstuvén
att besamma göra; och skulle betalning de för
kvamen särskilt gäst göras. Efter Bausmanns
Boudogen borde och skulle detta arbete föröras.

§ 3 Vid detta tillfälle gafs öppna af omfattanden förklaring,
 hvarsamman såsom allteffter ett Färdigt i kyrkan befanns
 vara aldeles utlojigt, utom öppna Snickarna i klock-
 stapeln, en del sändesblåstas och en del nedfaller,
 hvilket sedan med åttminutans bevisade tillräcklighet
 och värdelöshet af den del tillkom, att tillse, det
 desamma, efter Guds tjenerens slut, riktigt tillsträfs,
 då, och sådant varit handlen, såsom hvar som
 såhelt varit hela, som och klockor och stapelas
 gulf och utmananden, varit bevarade för den slada
 regn och släckvänder som försakade. Denna utlöj
 och gamla var sedan utkomna i Sockenstämmans och
 Riksmötesgäffes de sju missnågs bevarade, Ju v. klockornas
David Lestander i Kalle blev tillagd, att med Petalung,
 var tillaga Snickarna samt klockan efter några tillse, att
 desamma, efter Guds tjenerens slut tillsträfs.
 Det sänder några prästut att sig Socke. Säckaren
 Lars Gunnarsson att utlyta mot ett nytt samt Petalung
 insatta mot behållande af 1 Rör 47 de Rlys.

24.6.1844 - hvilken för minsta pris vill sig äga
 Råd fångningen på Kyulan och Klockstapelens wäggas? hvar.
 Länsmannen Holmström åtog sig detta arbete för 16 rik
 24 sk. Rgs och som inga af de nu nämnde för lättes pris
 det samma vill göras förklarade sig länsmannen
 sig nöjda med den af nämnde Holmström erfordrade
 betalning. Dett skulle äfven af honom så godt
 sig göras lättes, Tak-örsgget i Wapenhuset togas.

§ 2 Kyulan jämte Klockstapelens Tak kunde äfven
 med tjärns bestyrkas, dock ej förnu till hösten på
 det tjärnan ej måtte oöfverföris förinman, hvarför
 och en prisan blif hvar detta arbete sig för minsta
 pris vill ägas? Åboen Johan Grundström i Bellonas
 Stadnads för minsta arlandet 19 rik^{36 sk} Rgs. Skulle några
 eller några nya stegar erfordras, lofwande nämnde Grund-
 ström den eller desamma göras, hvarför han sedan
 därför skulle skäligen godtgöras - Efter Bausmans-
 helgen skall detta arbete förätagas.

§ 3. Som ett förntas var helt och hållet utslaget i
 Kyulan, påminnte ordföranden om nödvändigheten af att
 insätta ett nytt i det sönderlagans ställe. Åboen Lars
 Grundström i Snackarwara åtog sig det samma med förnt
 göras och insätta nytt ersättning 1 rik. 47 sk Rgs.

§ 4 Åboen påminnte ordföranden om talets

1556.

Christfällighet & Bönanden men kunde ej Sochenmanen
i denna Sochenstämman de som falla något beaktat
emedan de ej nu visste huru stor del af talit
fordrade reparation. Tusende dock vördnadsfullt
beten den af, skulle de till nästa del, 14 dagar
koncepter, det samma Lyra och besigtiga.

- - H. P. Sundelin den part h. t. gen

3 man

24.6.1844 § 3 Vid detta tillfälle gafs äfven af outföraren
 tillkänna, hvarsom vid allenaft ett Fönster i kyrkan be-
 fanns vara aldeles utslaget, utan äfven Lucornen
 n:o Kloketapel, en del Sänderblästa och en del med-
 fallna, hvilket Sednare åtsinnadtans bevisade till-
 näjthet och värdslöshet af den det tillkom äro tillse,
 det Samma efter Gudstjenstens Slut påklagades
 då, om sådant varit händelsen, såväl Lucornen
 såkert varit hela, som och Kloketor och Stajelus
 golv och immanriden varit bevarade för den
 Skada men och Skadwäder en förordsakade.
 Detta insågs och ganska wäl Sednadtarna i
 Sockenstämman och tillkännagafs de sin mis-
 usjs deröfner, då v. Kloketaren David Westander
 i Walle blef tillagd äro samt betalning en tillage
 Lucornen samt händan efter några tillse äro de-
 samma efter Gudstjenstens Slut tillstängas.
 Det Sänderslagen fönstret åtog sig Socken-Snick-
 ren Lars Granström äro utlyta samt ett nytt
 samt desamma insatta mot erhållande af
 1 Rör 47 Sk Rgs.

3 nummer

 U. P. Sundelin
 enr. best. ger.

svet. st. prot. 24. 3, 1845

§ 2. Mathias Wallterius; Båtsjans åtry sig att
geis 2 ne nummer Taflos till kyrkan mot er-
hållande af 2 Rds B^{ss}, såsom en för när-
varande betingad afgift därför, men skulle
han vid dess försändjande ej finna sig dermed
vara belåten så skulle denna afgift förklar-
as. Taflorens skola milas med svart färg och
Ramman varskrivs.

I ämbetsberättelsen till 1890 års visitation skriver Kyrkoherde Calleberg: "Kyrkan, som ännu är omålad invändigt, saknar värmeapparater, har bristfällig stenfot och är utvändigt mörk och dyster men är i övrigt i gott stånd och med sina 220 meter bänkplatser för utrymmet tillräcklig".

Vid det laget hade dock vidtagits åtgärder för att bota de mest främträdande bristerna. År 1889 hade kyrktaket utvändigt bestrukits med asfalttjära vari strötts svärtad sand. Avsikten var att sätta hela kyrkans yttre i värdigt skick, men vid avvittringen framkom ^{hade framkommit} förslag om att flytta kyrkan till Öberget och den frågan var ännu icke avgjord. Man stannade därför vid en förbättring av den yttre målningen med falu rödfärg. Den person som åtog sig arbetet lämnade emellertid orten utan att utföra det och när frågan på nytt togs upp år 1890, vidgades programmet till att ~~omfatta~~ kyrkans målning med hartsoljefärg och klockstapelns reparation. Spirorna å kyrkan samt klockstapeln skulle målas i gul färg. När den anskaffade färgen prövades, upptäcktes emellertid att den icke täckte de gamla bräderna. Det syntes bli nödvändigt att förse kyrkan med ny brädfodring eller sätta ribbor på de gamla bräderna. Församlingen beslöt då att dröja med vidare åtgärder till dess klarhet vunnits om kyrkans förflyttning. I mars 1891 var frågan åter före vid kyrkostämma. Det blev uppskov igen, men programmet vidgades. Församlingen ville "på en gång fullt iståndsätta kyrkan med ny stenfot och fastgårdning, brädfodring och målning in- och utvändigt, nya bänkar och värmeugnar m.m.". Kyrkostämmans ordförande skulle skaffa ritning jämte kostnadsförslag samt undersöka om det icke gick att få kollekt i rikets kyrkor eller anslag ur någon kassa för dylika reparationer. Behovet av en genomgripande förbättring underströk kyrkoherden i sin ämbetsberättelse följande år. Kyrkan skulle vara mycket tilltalande och värdig, påpekade han, därest hon "icke stode med invändigt omålade väggar och omålat innantak samt med gammalmodiga alltför gamla och obekväma bänkar, vartill kommer, vad än värre är, att hon saknar värmeapparat, att stenfoten och fastgårdningen äro ytterst bristfälliga ävenså golvet, varjämte många otätheter förefinnas, vilket gör kyrkan dragig och kall, så att många klagat över i henne ~~åsamkad~~ åsamkad förkylning och andra

åter urskuldat uraktlåtandet av kyrkogång med påpekande av draget och kölden i kyrkan. Templets yttre beklädnad är mörk och dystert och delvis söndrig". Även denna gång lämnades frågan öppen, enär inget avgörande ännu fallit angående kyrkoförflyttningen.

Sedan år 1893 fastslagits, att kyrka och kyrkoplats skulle bli kvar å sitt forna område, blev det ~~XXXXX~~ strax fart i restaureringsplanerna. Kyrkoherde ^{över} Calleberg fick byggmästaren E.G. Kristiansson i Jokkmokk och vid sitt besök föreslog byggmästaren att kyrkan skulle förses med tre läktare rymmande tillsammans 225 sittplatser. Med hänsyn till den starka befolkningstillväxten ansåg församlingen detta projekt välbetänkt och vid kyrkostämma den 5 augusti 1894 bifölls det. Den beräknade kostnaden - 15000 kronor - föreföll visserligen dryg, "men då kyrkan icke ~~XXXX~~ kunde beräknas bli ^{varm, snygg, varaktig och värdig} sitt ändamål för lägre kostnad, beslöt stämman att den föreslagna kostnaden icke skulle få utgöra hinder". Åt byggmästaren Kristiansson uppdrogs att fullborda ritningar och specificerat kostnadsförslag. Man räknade dock med att få hjälp från annat håll till ~~byggnads~~ kostnaderna såsom fallet var 150 år tidigare när kyrkan byggdes.

Den 1 september samma år föredrogs ärendet ånyo. Kristianssons ritningar gillades, myndigheternas godkännande skulle inhämtas och reparationen genomföras, "dock i följd av församlingens fattigdom endast i händelse att församlingen kunde erhålla s.k. stambok med kollekt och dessutom något statsanslag till hjälp för reparationernas verkställande".

För ansökan om kollekt erfordrades emellertid att laga syn fastställt bristernas omfattning. Den förrättningen ägde rum den 9 februari 1895. Byggmästare Kristiansson avlämnade en närmare beskrivning av kyrkans tillstånd och lämpligaste sättet för hennes iståndsättande.

Någon undergrund finnes ej. Planen något lutande. Sockeln, som på vissa ställen är 50 cm, hög, består av större och mindre runda stenar eller s.k. rundknot och är ~~KX~~ till stor del nedramlad.

Stommen, uppförd av liggande ~~virke~~ 17 cm tjockt timmer, är väl bibehållen och har dragen väl gjorda, så att man med trygghet kan utan reparation fullt lita på dess hållbarhet, men väggarna äro icke drivna.

Den yttre brädfodringen av 3 cm. tjocka och spåntade bräder är mycket sprucken och söndertorkad, på vissa ställen nästan förvittrad samt har mörk och dyster färg. Invändigt sakna väggarna fodring och stå omålade och med öppna timmersåtar.

Fönsterna, vilkas anordning och form äro okyrkliga, äro i sin helhet tämligen bibehållna, men smärre brister förefinnas dels å karmar, dels i bågar, varjämte glaset är av dålig beskaffenhet och fönsterna ej tätta.

Takstolarna av sparrvirke äro väl bibehållne, och deras konstruktion fullt tillfredsställande.

Yttertaket av 15 cm. breda och 2,5 cm. tjocka stickor på underlag av bräder har ej något väsentligt fel. Huven å nocken är något söndersprucken samt å några ställen rutten. I övrigt är taket för lång ~~KX~~ framtid fullt pålitligt.

Taket i kyrkan och koret är i valvform av 3 cm. tjocka spåntade bräder, uppbäres av starka, relfria valvbågar men bräderna delvis söndertorkade, varjämte valvimitationen är dåligt utförd, missriktad samt grovt och illa arbetad.

Golvet, bestående av täljda tiljor är ojämnt och delvis uppruttet. Golvbjälkarna av rundstockar äro ruttna.

Bänkarna dels av plank och dels av bräder äro fastsatta, ej alldeles stil-lösa, väl bibehållna, men grovt arbetade, svåråtkomliga och så obekväma, att de utgöra en plåga att sitta i.

Ingångsportalen av sparrvirke är alldeles okyrklig och helt förfallen. Väggarna, som bestå av 3 cm. tjocka bräder, äro sönderspruckna. Syllvarvet, som ligger på själva marken, är delvis ruttet, och taket, i mycket förtryckt rundbåge, jämväl angripet av röta.

Dörrarna äro otäta, lås och gångjärn bristfälliga.

Predikstolen är vad trämaterialen beträffar väl bibehållen, förgyllningar och målningar däremot förstörda.

Altaret är liksom predikstolen vad trämaterialen beträffar väl bibehållet, men målningen utom å själva altartavlan och förgyllningen förstörda. Knäpallen är så obekvämt, att kommunikanterna knappast kunna knäböja vid densamma.

Dopfunten har ävenledes målning och förgyllning förstörda, men är eljes bibehållen.

Klockstapeln uppförd av stolpvirke och brädfordrad är i sin helhet mycket dålig och förtjänar på inga villkor att repareras.

Efter att ha beskrivit kyrkan övergår byggmästaren till ~~XXX~~ sina förslag om bristerna avhjälpande. Som den angelägnaste åtgärden beteckna^r~~de~~ han insättandet av en stor värmeugn. Därefter fortsätter han: ~~XXXXXXXX~~

"Någonting tryckt vilar över både predikstolen och altaret. Den förra behöver tillbakaflyttas, som ritningen utvisar, och ljudskärmen, som saknar lämpligt utrymme, måste borttagas. Altaret har en lånad plats mitt i koret och behöver få sig en särskild plats ~~XXXXXXXXXXXX~~ anvisad. Detta kan ej ske på annat sätt än genom en tillbyggnad. En sådan anordning anses som en ren nödvändighet, så mycket mer som koret nu är alldeles för trångt och obekvämt i synnerhet vid konfirmation och större nattvardsgångar.

Sakristian, bildad genom en avskrankning bakom ~~XXXXXXXX~~ altaret och likt detta å en från koret lånad plats, är jämväl alldeles för trång och kan ej bibehållas ~~XXXXXXXX~~ utan måste såsom en särskild tillbyggnad uppföras i en av vinklarne mellan kyrkans yttre sidor. På detta sätt få var och en av de förnämsta symbolerna i en evangelisk kyrka här sin rätta och bestämda plats och dessutom vinnes i koret det behöfliga utrymmet, och det hela får en ostympad karaktär."

Antalet sittplatser var för litet, påpekade Kristiansson. Genom anordning av läktare i tre av korsarmarna, kunde utrymme vinnas för inalles 550 ^{dana} sittplatser, ett antal som borde räcka lång tid framåt. "Huru (böra då bänkarna göras? De nuvarande behöva ju knappast omnämnas, ty de äro odrägliga, och om än en kyrkbänk icke skall vara bekväm i salongsmening, så bör den dock vara sådan, att man utan olägenhet må kunna övervara en gudstjänst och som de nu befintliga bänkarna

ej kunna omgöras, måste nya och tidsenliga sådana anskaffas!"

~~XXX~~ En svår olägenhet var förknippad med kyrkklockorna. De nu befintliga höras ju knappt till den närbelägna kyrkoplatsen. Detta är emellertid icke klockornas fel, utan har sin grund däri, att de hava allt för ringa höjd över marken, så att ljudet träffar den backe som ligger strax framför klockstapeln. Denne behövde således höjas, vilket dock kan ske med fördel i följd av den bristfällighet och den dåliga konstruktion som kännetecknar stapeln. Därför blir det vida förmånligare att vid kyrkan på sätt ritningen visar tillbygga klocktorn, då även det vinnes, att detta kan göras betydligt högre än en klockstapel, och kyrkan därigenom jämväl erhålla en sann tempalkaraktär".

Kristianssens förslag omfattade följande åtgärder: ny sockel, ny brädledning in- och utvändigt, nya fönster med innanfönster, nya dörrar, drivning av väggarna med drev, nytt golv och nya golvbjälkar, nya bänkar, tillbyggnad av klocktorn, ingångsportal, altare och sakristia, målning ut- och invändigt, 3 st. nya läktare, ett ~~XXXXXX~~ ^{större} ugn i kyrkan och en mindre i sakristian, ommålning och renovering av predikstol, altare och dopfunt, ny panel under den nu befintliga takpanelen samt fyllning däromkring, uppsättning av åskledare, diverse mindre reparationer som ej så noga kunna specificeras. Kostnaden beräknades till 15.143,31 kronor.

Mot Kristianssens förslag gjordes vid den anbefallda synförrättningen endast en anmärkning. Länsman Bucht ansåg att kostnadsberäkning ^{en} var för låg med hänsyn till i orten gällande arbetspriser. Calleberg försvarade förslaget. Virke kunde med fördel erhållas från kyrkoherdeboställets skog och Kristiansson hade erbjudit sig att utföra reparationen för den beräknade summan.

Kungl. Överintendentsämbetet gillade dock icke Kristianssens ritning, utan lät arkitekten Gustaf Pettersson upprätta ett nytt förslag. Obekant med förhållandena å platsen förlade Pettersson torn och ingång i väster, d. v. s. åt sjösidan. På församlingens önskan justerade han dock sitt förslag så att torn och huvudingång kom att ligga i öster och altaret i väster. "Då platsens ~~XXXXXX~~ ~~XX~~ beskaffenhet så fordrar, är en förläggning av koret i annat väderstreck än öster icke alldeles ovanlig", förklarade han. Församlingen fann Petterssons förslag äga bestämda fördelar och godkände det. Kostnaden var beräknad till 16.000 kronor.

...göras, måste nya och tillämpliga sådana anordningar...

...XXX En av de viktigaste var förhållandet med kyrkklockorna. De nu befinnande...
...lyga höras ja knapp till den utöfningens kyrkoplatsen. Detta är emellertid icke...
...klockornas fel, utan har sin grund däri, att de hava allt för ringa höjd över...
...ken, så att ljudet bråttor den backe som ligger strax framför klockstapelns. De...
...ne behöfve således höjas, vilket dock kan ske med fördel i förhållande av den brist...
...tillräckligt och den tillräckliga konstruktion som kännetecknar stapeln. Därför blir...
...vid förändringarna att vid kyrkan på ett riktigt sätt tillbygga klockstapel...
...då även det vinnas, att detta kan göras betydligt bättre än en klockstapel, och...
...kyrkan därigenom i evigt erhell en sann tempelbyggnad."

...Kristianssons församling...
Större
i Luppjohans lärosal, men vid helgerna i Lingshuset
...som ej så nog kunna specialiseras. Kostnaden beräknades till 15.000 kronor.
...Med Kristianssons församling ejades vid den ändralilla synöverstyrelsen
...endast en anmärkning. Jämsamt hufvudstyret till kyrkans församling var för jag
...hänfva till i orden förhållande arbetsföretag. Callberg försvarede förslaget. Vi
...kunde med fördel erbjuda kyrkoverkostsfulla skog och Kristiansson hade
...erbjudit sig att tillföra kostnaden för en beräknad summa.

Kungl. Överintendentsämbetet tillade dock icke Kristianssons ritning,
...fäst arkitekten Gustaf Peterson upprättad ett nytt förslag. Opekant med förhåll
...landens å platsen förhållande Peterson torn och ingång i väster, h. v. a. Åt väster
...den. På församlingens önskan förutsetts han dock sitt förslag så att torn och
...invidingång kom ett litet i öster och väster i väster. Då platsens östvästra
...KAM beskattades på förbruk, är en förändring av tornet i annat väderstreck än
...öster icke alldeles ovanligt, förklarade han. Församlingen lamm Petersons för
...slag och bestämde förhållande till kyrkans del. Kostnaden var beräknad till 15.000
...kronor.

Den 29 maj 1896 fastställde Kungl. Maj:t den nya ritningen, beviljade stambok med kollekt i rikets kyrkor till förmån för restaureringen samt tillerkände församlingen 5.000 kronor ur anslaget till Lappmarkens ecklesiastikverk. Så snart beslutet blev känt beslöt församlingen att skaffa fram byggnadsvirke och upptaga ett 20-årigt amorteringslån å 7.000 kronor samt att utsätta arbetet på entreprenad. Till byggnadskommitté valdes kyrkoherde Calleberg, handlandena Eric Westermark och J. Edholm (sedan ersatt med folkskolläraren Frans Fjellström) samt hemmansägarna A.G. Westerlund och G.E. Holmström i Kuorrokveik. Endast två anbud inlämnades. Firman Pettersson och C:o i Nordmaling som avgivit lägsta anbudet, 19.400 kronor, antogs till entreprenör och till byggnadskontrollant utsågs byggmästaren L.R. Bergström i Östersund.

I början av sommaren 1897 sattes arbetet i gång. Under restaureringen hölls gudstjänsterna i tingshuset, där tingssalen försågs med ett litet altare i sydöstra hörnet. Kyrkans gamla bänkar flyttades till den provisoriska kyrkosalen. En större kammarorgel förhyrdes och en av kyrkklockorna uppsattes i en ställning invid tingshuset.

Enligt entreprenadkontraktet skulle reparationen vara färdig i september år 1898. En månad därefter kom meddelande att entreprenören gått i konkurs. Borgeknärerna övertog nu entreprenaden och en av dem, fabrikören F.B. Holmström i Örnsköldsvik, ledde arbetet. Kraschen vållade försening. Församlingen medgav uppskov med färdigställandet till den 1 augusti 1899. Kyrkan skulle dock göras användbar för gudstjänst under vintern innan. Kyrkan nyttjades också under vintern 1898-99, ehuru den var omålad, och "lånades" vid visitationen i juni sistnämnda år. På hösten 1899 var restaureringen fullbordad. Avsyningsnämnd utsågs i september och den 1 oktober uttalade kyrkostämman sitt godkännande av arbetet. Under den pågående reparationen hade arbets- och materialpriser stigit "ofantligt", framhöll Holmström, varför han hemställde om tillägg å entreprenadsumman. Kyrkostämman godkände tilläggsutbetalning för verkliga kostnader utöver entreprenadsumman, dock högst 12.000 kronor, enär arbetet ansågs "särdeles väl utfört".

Under restaureringen gjordes en del ändringar i det fastställda programmet. Kyrkan skulle utvändigt bestrykas med en blandning av tjära och linolja. Det antogs nu att denna bestrykning med tiden skulle svartna och ge kyrkan ett dystert utseende varför man ville få kyrkan målad med hartsoljafärg. Arkitekten Pettersson var för sin del med på det och sedan provstrykning ägt rum bestämde kyrkostämman sig för den kulör som i fabriken's prospekt betecknades med nr 10. Som kompensation för den merkostnad som detta medförde för entreprenören tilläts han att använda ohyvlad spå^{er} till väggarna i stället för hyvlad. ^{beklädnad}

I sitt förslag hade arkitekt Pettersson upptagit invändig anstrykning med brunolin. Församlingen ville icke vara med härpå, "enär nämligen nog vackert virke för oljedränkning och behandling med brunolin ej ansågs kunna anskaffas av här i Norden varande förkrymta skog utan att kostnaden bleve allt för dyr." Även-häri-ekedde-församlingen-till-väljes.

Kyrkans tornspira skulle kontraktenslignat klädas med trä, men då det syntes möta stora svårigheter att i framtiden underhålla en sådan beklädnad, beslöt kyrkostämman att låta täcka den med kopparplåt. Inspektör A. Jönsson åtog sig att verkställa arbetet för 500 kronor ^{-ve} inclusiva material, utförde de~~kt~~ även, men under en våldsam storm år 1906 rycktes kopparbeklädnaden bort. Man beställde ny plåt efter ritningen, men vid påläggningen blev det en del plåt över. Byggmästaren hade gjort tornet 15 fot för kort, säges det.

I entreprenadkontraktet hade föreskrivits att predikstol, altare och dopfunt skulle renoveras enligt framdeles lämnade bestämmelser, "så att ursprungliga utseendet förvärvas". Det har tydligen icke blivit ~~utförd~~ utfört. Där- emot beslöt kyrkostämman på byggnadskommitténs förslag att låta byggmästaren "verkställa utskärningar vid predikstolstrappan, i de s.k. nischerna å predikstolen samt en ram omkring ett bibelspråk under altartavlan och att kyrko~~XXXX~~ ~~XXX~~ kassan skulle betala dessa arbeten; och uppdrog stämman åt kommittén att låta verkställa även andra arbeten som icke inginge i kyrkobyggnadsentreprenadkontraktet men som kommitterade ansågo böra göras i sammanhang med kyrkoreparationen".

brunt klädd kyrka ?

I samband med restaureringen passade församlingen på att renovera och utöka kyrkans inventarier. För medel ur kyrkokassan lät den "på tidsenligt sätt renovera kyrkans ljuskronor". Nya länkar till dem anskaffades. Två ljuskronor av rädmetall inköptes, en för 32 ljus och en för 16 ljus samt sex vägglampetter för vardera 5 ljus. Till de nya nummertavlorna anskaffades siffror av metall och 4 lampetter. Den gamla siffrorna som till största delen förfärdigats av kyrkoherde Calleberg överflyttades till Norra Bergnäs kapell, sedan två exemplar av varje sort undantagits till framtida förvaring i kyrkan. Ytterligare sju lampetter inköptes ~~XXX~~ och placerades under läktaren, i förstugan och trappuppgången. Av kyrkoherde Calleberg jämte handlandena ^{J.}Édholm och E. Westermarck skänktes en ljuskrona. Leverantör till ljuskronorna och lampetterna var Marcus Ax i Gävle. Dessutom lät församlingen hos C.A. Kjernås i Göteborg renovera kyrkans silver, kalk, patén och oblatask.

Under restaureringsarbetet uppkom tanken på att förse kyrkan med en ny orgel. I februari 1898 inlämnades ett förslag till ny kyrkorgel, uppgjort av orgelbyggaren N.O. Alm i Boden. Orgeln skulle erhålla 12 stämmor, 2 manualer och särskild pedal. Priset var beräknat till 6.500 kronor och likvid fick erläggas med den gamla orgeln samt 5.500 kronor kontant. Församlingen ansåg att den orgel kyrkan hade skulle bli otillräcklig sedan kyrkan genom restaureringen utvidgats och antog Alms anbud. Arkitekten Pettersson i Kungl. Överintendentsäm- betet uppgjorde ritning till orgelfasad och församlingen godkände den. Den gamla orgeln inköpte församlingen ett par år senare för Södra Bergnäs kapell, när orgeln under användningen i kyrkan visat sig vara utmärkt och i själva verket har ett högt värde".

Orgeln har följande stämmor:

1 manualen: Principal 8¹, Borduna 16¹, Gamba 8¹, Flûte Harmonique 8¹, Trumpet 8¹
 2 manualen: Violinprincipal 8¹, Rörflöjt 8¹, Salcional 8¹, Flute octaviante 4¹
 Pedalen: Subbas 16¹, Violoncell 8¹

ring
 Kyrkan ägde två klockor. Vid majstämman år 1896 föreslogs, att den mindre kyrkklockan skulle försäljas till entreprenörerna för Norra Bergnäs kapell, vilka enligt kontrakt åtagit sig att förse kapellet med ringklocka. Till kyrkan borde anskaffas en ny och större klocka. Kyrkostämman ville ha närmare besked om kostnaden och vände sig till klockgjutarfirman Joh.A.Beckman och C:o i Stockholm. Därvid erhöles följande svar: ^Hden gamla större klockan med diameter 66,5 cm. väger c:a 157 kilo eller 370 ü och den mindre, som vi på beställning av grosshandl. Bergman Olsson år 1854 gjöto, väger 56 kilo eller 131 ü, vadan den lilla klockan är för liten till den större gamla, så att något samljud ej kan vara rådande, och dessutom äro dessa klockor av allt för små dimensioner för att kunna höras på något längre håll, varför vi vördsammast få föreslå att till församlingens fördel och bästa en ny storklocka får gjutas till en vikt av cirka 300 kilo med en diameter i nedre kant av 32 cm. till ett pris av 2 kr. pr kilo och för nya fullständiga tillbehör allt komplett 75 kr., då den gamla större klockan bliver lillklocka, då gott samljud bliver rådande och klockorna komma att höras på betydligt avstånd."

Firmans synpunkter vunno församlingens gillande. Den gamla lillklockan överläts till Norra Bergnäs kapell och den föreslagna 300-kilosklockan beställdes. Kyrkostämman bestämde följande inskription å densamma:

WID LJUDET AV MIN RÖST MÅ SÄKRA HJÄRTAN RÖRAS
 BETRYCKTA FINNA TRÖST FÖRFÖRDA ÅTERFÖRAS

Denna klocka ~~KXXXXX~~ blef gjuten av Firma Joh.A.Beckman o. C:o i Stockholm år 1898, då Arjepluogs kyrka som nybyggdes år 1765 restaurerades och förseddes med tornbyggnad samt med sex öfriga tillbyggnader.

Den nya klockan hade firman icke hunnit leverera, då den gamla storklockan, som under kyrkoreparationen var uppsatt vid tingshuset för att kalla till gudstjänst där, en kall vinterdag remnade. Det blev fråga om lagning eller omgjutning. Firman Beckman och C:o avrådde bestämt från att laga klockan. Den skulle icke bli hållbar. Däremot gick det bra att gjuta om den. Firman ville för sin del förorda att församlingen anskaffade en ny klocka om 600 kilgrams vikt

till storklocka åt den redan beställda. Det tyckte församlingen sig icke ha råd till utan gick in för omgjutning av den spräckta klockan. Sedan riksantikvarien meddelat tillstånd härtill bestämde församlingen följande inskriptioner på den.

Denna klocka, som Af Hennes Kongl Majestät Drottning Kristina varit Gifven till Arjepluogs kyrka år 1648, blef på samma kyrkas bekostnad år 1731 omgjuten af Gerh. Meyer i Stockholm och år 1898 ånyo omgjuten af Joh. A. Beckman och C:o i Stockholm

431

Då denna klocka omgöts år 1898 var K. N. O. Teol och Fil Dr Martin Johansson Biskop i Hernösands stift Kyrkoherden i Skellefteå Gustaf Höijer kontraktsprost i Västerbottens andra kontrakt Per Gustaf Calleberg kyrkoherde i Arjepluogs församling samt Zakri Sundström och Carl Fredrik Westerlund i Backsund kyrkovärdar i samma församling

(genom felläsning har bynamnet Racksund felstavats)

Kyrkoherde Calleberg som ivrat för en ny storklocka nöjde sig icke med den lösning frågan fått. Han vände sig till de skogsbolag som hade intressen i socknen för att på frivillig väg få medel till klockan. Det gick trögt, sägs det, men sedan kyrkoherden lovat att givarna skulle få sina namn på klockan hade han snart en summa på 1150 kronor. Nu var församlingen med på att beställa den nya klockan och bestämde följande inskriptioner på den:

MED KLINGANDE TUNGA DET BUDSKAP JAG BÄR
TILL GAMLA OCH UNGA:SI, HERREN ÄR NÄR,
HANS SABBAT ÄR INNE, HÅLL UPP MED DIN ID
OCH HELGA DITT SINNE FRÅN ORO OCH STRID

Denna klocka gjuten år 1898 hos firman Joh. A. Beckman & C:o i Stockholm blef samma år skänkt till Arjepluogs församling af firman A Markstedt & Söner i Skellefteå, Skellefteå Aktiebolag, Bure Aktiebolag, Aktiebolaget Storfors och Öhrvikens Aktiebolag

433

Kyölään

168.

1.5.1929 viikoksi v. kyölään
Halvulestunien aulund auligas

2.8.1929

aulund a' ammattunij on kyölään
viikoksi

11.9.1929 kielikokouksen laus-
tojan iika

26.4.1931 ohjelmien on Calleberg

11.11.1931 " "

10.6.1934 viikoksi k. kirkon
aii plaseen muunnoksen i kyölään

12.8.1934 kyölään. kysy. merkinnät
anz i kirkon

Kyuhau

Kyuhau 12.5.28

toimen pöytäkirja vii be-
grävning gummel tänditän,
behållas

Kst. 20.5.28 behållas

Kyuhau 26.6.1928

nytt spånhus

u 4.8.1928 Vestvickens pistning golv

27.10.1928 altandul av Genda
Ståncker - golv

Uyukhar

170.

7.11.1926 Tavlos t. Riksansthorvici.
vin betel for konsemening

29.12.1928

arbud a' mäkung av kyddan

Foraun

171.

hyttandi 22. 9. 1933.

Guil Westmannsk og Zoolog.
pul frá Stafröð og fél þess

21. 5. 1934 auðnað 890 e. 1375

tekningskila (Sveinnson)

2. 6. 1936 tekningskila

Toumaa

172.

24.9.1926 Haukkojen insinööri
muiden jousiväestön jäsenet

Kst Louisa 1928

tuusipöytäkirja v. loppu, loppu

Kyrkostyrelse 21.5.1934

173.

- Besluts att traktationskosterna
- efter avlidna personer skulle ske
- i samband med traktationskosternas
- uppläsning i kyrkan

1. 2. 1935

Kyrkostyrelsen beslutat att renhållning
skulle ske i kyrkan renhållningsafton
kl. 12 och jägarna 5 minuter

174.

Lochenbusch
Kst. 8.7.1917

Torvum

175.

Kyrkans. 2. 11. 1923

Till kyrkorådet hade vi kommit
följande önskan: "Till Nya förs kyrkan
Nyg. Till "fond för anskaffande av torvum till
Nygskyrkans kyrka" En undersökning är här-
med på önskan om vilka belopp kunna
Östlundspartiet (150:-) är för samma
ändamål som fonden avser, användas,
och vilka jämsamt belopp på "attala den för-
läggningen, så icke med en torvum i
Nygskyrkans församlingens kyrka samman med
Kommunförvaltare Nygskyrkan den 24 okt. 1923
Emit Westman "

bedöls tacl 4. 6)

§ 2 Herr Elaf W-l meddelade en förslag
samma fond önskan om belopp kr. 100

Kyulan

Träns. bebar 176.
av malar. till
kyulst.

Kyulan, juni 7. 6. 1922

" 5. 7. 1922 Saccus fäng fördes
den enda som fanns

" 20. 7. 1922 anskaffa fäng

" 15. 5. 1924 målning Bengt Almqvist

Skall typas in kompitens armar
med tycke arbet

Kyrkhan

12.6.1909 kyrkhuset

Tavla a kyrkhan iushniptev
 godhännes i st. p. föruts över
 dörrarna

kyrkhuset

14.11.1909 byllning o kyrkans tag

27.12.1909 80

14.5.1910 80

24.4.1920 el. med altareden ^{begyn} _{likvid}13.9.1920 " " ^{begyn likvid} _{anmärks}3.11.1920 " " ^{Kyrkhuset} _{anmärks}18.11.1920 ^{besiktning} _{lärarstämde} ^{bet} _{el}23.11.1920 ^{avsnat} _{Gårdsingen} ^{anmärks}

13.1.1921 Nilsson förtas o' anmärks

4.2.1921 ^{utgår} _{500 kr} ^{1.8.1921}15.3.1921 ^{besiktning} _{begynd} ^{anmärks}

anmärks N. 20.4.1921 > 25.4.1921, 19.5.1921 ^{grifa} _{anmärks}

Kymländ Kymlän

178.

6.6.1916

Vändering av inventarier för församling

1 Kalk av silver, frysylld 480 gram, skänkt av drottning 1000	
1 80 Kopie av nyssinrikt, inköpt år 1910	150
En gammal kalk av silver, utan betraktning av ålter 104 gram	200
en oblatort av silver, belien frysylld 235 gram skänkt av Dr. K.	500
en pater " " frysylld, 72 gram " " " "	200
en kommunialskåp av silver, inköpt 1902 1750 gram	300
" " av tunn av kyrk. konv. ut. år 1090 gr.	100
en gammal krona av frysylld silver, uppränta pröva vara tillagd i fjällen	530 gr. 100
ett kalkbåde av sammet, med silverbrodering, skänkt av Dr. K.	200
en måttstake av sammet m. silv. brodering sk. av Dr. K.	700
en måttstake 40 två parst knapper	60
en dagstul av nyssinrikt	50
två par lysstakar	50
en måttstake av silv. i J. K. kyrka	500
Kommunialskåp, kalk oblatort och pater av nyssinrikt	150
" " " " " " " " " " " "	H.B. 150
" " " " " " " " " " " "	S.B. 150
200 Ålterbunden av dr. K.	500
1 dagstul	125
5 bibel. tavlor	120

Kyuhau

179:

Kyuhort. 11.6.1922

Besöks anvisning medel t. Kyuhans ^{reklam} mätning ^{och}
Kyuhans tjänning före visitation.

Kyuhort. 9.7.1922

Kyuhordet innehållit förklaring samma
förg "såsom den enda som passar ihop med
Kyuhans extension och den miljö den den
är belägen samt de landsarkitekter dund-
gen, som tillfallit var på bevis, vid för-
frågans uttryckligen uttalat sig på samma
förg.

Kyuhort. 20.5.1928 bifalls Kyuhordets förslag
om representation vid Kyuhau i målning
samt nytt spårhus

Till~~XX~~ detta kapell är knuten följande sägen, berättad av en nu femtioårig man vid sjön Volvojaure: Då min farfar kom hit upp till piteälven bodde bara en och annan fiskarlapp kring sjön. Farfar byggde en kåta borta i Norra Bergnäs. Sedan for han hem och hämtade sin hustru - han var nygift. Då han kom tillbaka fann han att en tjäderhönna rätt sig bo på ena sidan om kåtan och en riphöna på den andra sidan. Det förundrade honom att en tjäderhönna byggt på ena sidan ^{om kåtan} och en riphöna på den andra. Även lapparna voro förvånade. Han funderade med lapparna vad det kunde betyda. De slogo sina ^{Kåta} huvuden samman och gävo sedan förklaringen. Det skulle bli mycket folk på det stället och en kyrka skulle komma till där. Det stämmer också. Ty i min barndom var det mycket folk i Bernäs i synnerhet om vintrarna vid timmerdrivningen och kapell är ju även där.

Första gången som frågan om ^{ett} kapell vid piteälven androgs var vid visitationen år 1892. Lapparna i norra delen av socknen hade vänt sig till prästerskapet och bett om hjälp till ett kapell i Norra Bergnäs, där gudstjänst borde hållas höst och vår under den tid då lapparna i större antal uppehöll sig i trakten. Till kyrkan hade de svårt att infinna sig icke blott för den långa kyrkvägens skull utan även till följd av svårigheten att vara borta från renhjorden så lång tid som krävdes för ett kyrkobesök.

Vid visitationen frambar prästerskapet denna lapparnas önskan. För egen del förordade pastor framställningen av det skälet att många lappar i norra delen av församlingen voro mera okunniga i kristendomen än lapparna i övriga delar av socknen och följaktligen i behov av utvidgad själavård. Visitator, kyrkoherden M.T.Berlin, biträdde förslaget men ville att kyrkoherden skulle sammankalla de lappar som voro intresserade av frågan till närmare utredning.

Under marknaden år 1893 höll så kyrkoherden i lappskolan ett sammanträde med lapparna om ~~XXX~~ det föreslagna kapellet i Norra Bergnäs. Därvid uttalade

Nörens Beugnis Kapell. vid sjön Volsjön
 Om detta kapell berättas en mycket intressant
 man följande: Då min farfar kom hit upp
 till jutoälven bodde han en och annan fiskar-
 lapp kring sjön (Volsjön). Han byggde en kätu
 boots i Nörens Beugnis. Sedan för han hem
 och hämtade sin hustru - han var nygift.
 Då han kom tillbaka fanns han ut en tjäder-
 kvinna med sig bo på ena sidan av kätan och
 en pipkvinna på den andra sidan. Det förund-
 rade honom att en tjäderkvinna byggd på
 ena sidan och en pipkvinna på den andra.
 Kvinnorna voro förvånade över honom.
 Han funderade med kvinnorna vad det kunde
 betyda. De slog sina huvuden samman och
 gavs sedan förklaringen. Det skulle bli
 mycket folk på det stället och en kyrka
 skulle komma till där. Det stämmer väl.
 Ty i min barndom var mycket folk i
 Beugnis i synnerhet om vintern vid
 timmerdrivningen och Kapell så ja även där.

Norra Bergmans Kapell

Obs. Sagens

182.

Frigan om Kapell i Norra Bergmans församling
första gången vid visitationen år 1892. Lapsarna
i norra delen av socknen hade vänt sig till präster-
skapet och fått ofta hjälp till kapell i Norra Bergmans
där gudstjänst. Både lillas höst och vår, ^{medan} som ett
stora ^{lapparna i större antal} antal lappar uppehöll sig i trakten. Till
kyrkan hade de vänt att komma vilka blott på
öppnad av det långa avståndet utom även till följd
av svårigheter att vara levda från renhyrda
så många dagar som krävdes för ett kyrko-
besök. Prästerskapet förordade föransställningar
av det skälet att många lappar i norra delen
av församlingen voro mera okunniga i kristen domus
än lapparna i övriga delar av socknen och följ-
aktligen i behov av utvidgad själavård.

Visitator (M. T. Berlin) förordade förslaget och ville
att kyrkoherden skulle sammankalla de lappar
som voro instruerade av frigan för nämnda ut-
redning.

Arbetsberättelse Vis. prot. 1892 (PKA)

is Kapellets försände med närtvartslars skänkte
 pateren C. A. Flitzqvist i Piteå klösterorden kronans
 Kommunionskammare, Kalk Substansblat och pater in-
 köptes från C. A. Kjensås i Göteborg. Samman är
 skänkte kyrkostunde Calleberg en orgel till kapellet,
 inköpt från C. A. V. Lundén i Stockholm. Genom
 insamling med listor bland traktens befolkning
 för anskaffande av inventarier fick man
 ihop medel till 4 st. tvåarmade ljusstakar, och
 2 tvåarmade vägglampor, inköpta år 1897 samt
 3 tvåarmade vägglampor och ett par ljusstakar,
 inköpta år 1898 allt från Marcus & i Gädd,
 varjunda en guld kappor inköptes till kapellet.

Klockan fick entreprenören för 65 kronor
 värda från Nyköpings kyrka. Den bär
 följande inskrifningar:

Wid Gudet - -

Orgelsten - -

Uppvärmning med vedtänd kamin anordnades
 år 1909 för värde av anslaget till Lappersås
 allieradit fond

189.
När en gåvobrev den 14 september 1895 uppläste
nitliga jordinnehavare i byn, G. Bardensson, W. J.
Vestlund och M. B. Storfors "Till erövradlyg bevisning"
ett ~~areal~~^{totalt} 33 meter långt och 28 meter brett, 924 kvadr.
Arenal. Stämde sig 10 meter från värdens av kapell-
byggnadens fyra väggar. Först är på det lag för
stämde sig på den omständighet att den-
manen i byn ej var skiptade.

Till utredning för kapellet uppförande
autogas C. E. Callberg i Mattan och P. G. Bardensson
i Norra Bergås. Någon utgiftes för byggnadsarbetet
vill församlingen icke iklada sig utan bestämde
till Länsstyrelsen att den vill svara här för.
Länsstyrelsen ansåg att det tillkom försam-
lingen att dessa församling om kontroll av bygg-
nadsarbetet men ställde 400 kronor av gåvo-
medel till förfogande för kontroll och utskick.
Till kontrollant utsågs kyrkoherde Callberg och
avgränsningen verkställdes av kyrkohjuggmästaren
E. Pettersson från Hörnsjö. På biskopens an-
man utvisades kapellet av kyrkoherde Call-
berg den 19 september 1897.

by uppföras." Det kunde dock icke ske på deras
 bekvämlighet ^{beträffande} emedan de därtill saknade församling.
 De önskade att kyrkobyggnaden skulle söka Kungl. Majtens
 medgivande att kapellet finge uppföras på
 Lappmarks eklelesiastikverkets bekvämlighet såsom fallet
 varit med lappkapell som förut uppförts i olika
 delar av Lappmarken. För egen del lovade de att
 "för framtiden bekvämligt tjänstgörande pastors tjänst
 eller nödig rodd, loto och bärare till och från kapel-
 let vid hans tjänstgöring därstädes."

Kyrkobyggnadens anseende understöddes av försam-
 lingen och vann gehör hos myndigheterna. Skysko-
 rådet bifogade ett enkelt förslag till ritning "i den
 handlingen det möjligt kunde tjäna till någon ledning".
 Kungl. Överintendentsämbetet lät emellertid upp-
 göra ny ritning "för vinnande av ett prydligt och
 mera stilrent utseende åt kapellet" och beräknade
 kostanden till 2000 kronor. Denna summa be-
 viljades av Kungl. Majt att utgå ^{ur} församlingens till
 Lappmarks eklelesiastikverk. Erforderligt visade
 sig kostnadsfritt uttagen från kvantoblag.
 Aktiebrevet Stenfors ^{erbjöd} lammade för tonet för
 kapellet å sina ägos i byn och församlingens ut-
 and sig så stort omvände att det kunde nyttjas som
 begravningsplats om såsom i framtiden skulle behövas.

Första gången som

186.

Första gången som Kapell vid jute-älvens ändrag var vid visitationen år 1892. Lapparna i norra delen av socknen hade vänt sig till prästeshuset och bett om hjälp till ett kapell i Norra Bengans, där gudstjänst borde hållas ⁱⁿ kvist och när ^{framställas de} medan lapparna i större antal uppehöll sig i trakten. Till kyrkan hade de svårt att komma till blott för den långa kyrkväg som skulle utana ännu till följd av svårigheten att vandra lösta från renskjändan så många ^{lång} ^{tid} ^{här} som kändes för ett kyrkbesök.

Vid visitationen förklarade prästeshuset dessa lapparnas meningar, och förordade för egen del framställningen om det skulet att många lappar i norra delen av församlingen voro mera okunniga i kristendomen än lapparna i övriga delar av socknen och följaktligen i behov av utvidgad själavård. Visitationen, kyrkohanden N. T. Berlin, biträdde förslaget men ville att kyrkohanden skulle sammankalla de lappar som visso intresserade av frågan till närmare utredning.

Vid marknadens år 1893 lät så kyrkohanden i lappstaden ett sammankallande med lapparna. Därvid uttalade de närvarande enhälligt sin högljuga önskan att kapell måtte i nämnda

Vid det sammantaget som hölls med Lappmann den 10
 Februari 1893 i lappholan uttalade de värvande en hel del
 sin högliga åstundans att kapell i nämnda lapp ^{snälle} uppföras.
 Det kunde dock icke ske på deras bekostnad emedan de där-
 till saknade förmåga. De upptrödde ut kapellhövanden att söka
 Kungl. Majts medgivande att det fringa uppföras på Lapp-
 mannens Ecclesiastikens bekostnad såsom skett med lapp-
 kapell, som fört uppförts i olika delar av Lappmannen.
 De utlydde sig dock att ^{för framtid} bekosta tjänstgörande pastor-
 skjuts utan några kost, lott och bränsle till och från ka-
 pellet vid hans tjänstgöring därstädes. Sins. part 10.2.93
 Ol. Kst. part.
 HKF

Dank.
 Linnesteg.

1876.

Kyphors post. 30.9.1893 tillkyres "så mycket mer, som såad Gyltarän
 bland de fören allt för mycket försammade lapparna; denna delen af
 församlingens med skäl kan antagas i sin mån skola lidroga till deras
 lyftande en brådskande och nödigt skände. - - - symmetrischen
 som icke ens något i någon mån för gudstjänstens tillräckligt
 från eljes stö är i traktens fjärra. - - "Går enkelt för sig till
 ritning i sådana Kapellbyggnad, som kyrkordet anser skulle kunna
 fulla behöfvat, tager sig kyrkordet för det tillägga utdraget af detta
 protokoll, i den mån det möjligt kunde tjäna till någon
 betydning".

Konst. Afstyrelsen dets ämbetet lät emellertid "för vinnande af ^{och kostnad för}
 ett gylling och ena stilenligt utseende å kapellet" uppgeva ^{och ritning} sig ritning
 Kostnaden ^{upplästa} anses belöpa sig till 2000 en samma som tillstyrktes och be-
 viljades ^{med enligt ny lagens och tillståndskont} 28.9.1894. Erforderligt vinke skulle på kostnadsfritt ut-
 lännas från Kvarnby.

Genom gåvobrev d. 14 September 1895 uppköps samtliga jord-
innehavare i Noren Bengtssons by B. G. Burderson, K. J. Westermund och
A. B. Storfors "hög värdelig besittning" ett tomt område 924 kv.
Ortmåttas i areal 33 meter längd och 28 meter bredd. Området
sträcker sig 10 meter från ^{värderna av} Kapellbyggnadens södra vägg. Föreligger
att vännen lagfäst på området strömdale på den omständig-
heten att Lemmanen i byn ej varit skiftade. (Svick. handskr.)
AKA.

På Biskopars anmodan utvisades kapellet av kyrkostyrelse
G. Calleberg d. 19 sept. 1897. (DO. AKA)

Kapellet fick år 1898 en för tre år gammal Gråskandelaströmm,
inköpta från ^{Ulvik} Magnus ^{Ulvik} Högberg i G. v. Medel
hade insamlats genom Gåvobrev 18 kr.

Till anskaffande av Kommissionen köbt skänkta paltens C. S.
Högberg i Pites 100 kr. Altarkäms, altartak, korb och
paltens inköpta från C. A. Kjærås i Göteborg, febr. 1898
kyrkstyrede G. Calleberg begärde kapellet med en öfver
114,60 från C. A. V. Lundlund i Stockholm. 1898

Genom listor insamlades medel till inventarier och här för
inköpta från Noren B. i G. v. (Gåvobrev och 5 lammfellen)
för kr. 60,75 och en pänstknapp för 11,58 (DO. AKA)

däntshövdingen höllt kyrkostämmans som 1.10.1893
 förklarade att "Kapellet var av stor och behof påkalladt".
 Då lapparna påtogit sig andlig kapellstyrelsens ämbete blott
 till styrelsens stämman kapellstyrelsens uppförande i Lapparnas
 Eklektiskernas beaktande utan förändring sig med lapp-
 allmogens i deras begärans hörsam. Jens Kroonby
 8.10.1893

Den 28.9.1894 beviljade kungl. Maj:st. meddelat till kapellet, 2000 kr
 ins. om förskottning hade uppgjorts av K. Överintendentens ämbetet i st. församlingens
 kyrkostämman skulle em. domk. verumdomen yttras sig om guds tjän-
 sternas där. Tillsättningen beviljades att guds tjänst med skrift och
 rättanadgång kunde äga rumm varje vecka och lörd. Då lapparna
 endast var och korttid i stämman av Storm Pensions kunde äga i
 annan tid guds tjänst äga rumm där. Då grund av variationerna
 i lapparnas flyttningstider och i tillgången på rummet kunde påstå
 skapet på bestämmda tiden för guds tjänsterna och på långsamt sätt
 kungöra dem. (Kst. prot. 8.12.1894)

Stiftsbolaget Skofors utlånade fri tomt för kapellet i linn
 ägos i lagn och församlingen ville att den skulle tagas till så
 pass att den kunde nyttjas till begravningsplats om sådant i framt-
 tidens kunde behövas och beslut att förskälas sig om äganderätt till
 densamma. Uppförandet utvaldes på skofors. Alternativt förslag skulle
 ingöras på uppförande § 2. 15.9.1896 eller
 Kst. prot. 13.1.1895. § 1-6 15.9.1897
 " " 3.3. "

1896.

§ 1897	4 st 3-annade	Gusstalen	(Arrens Nr)	30
	2 " 2 "	Wasserpumpen	"	8
§ 1898	3 st. 2-annade	Wasserpumpen	12	"
	1 pr Gusstalen		6	"

190.

Nouva Benzona

10.2.1909 utfor apparat -
vingeanslutning för audley
av K. Wt

191.

Anna Berguás kloka

Omjuten i Stockholm 1854 af Joh. A. Beckman

WID LJUDET AF MIN RÖST
MÅ SÄKRA HJERTAN RÖRAS
BETRYCKTA FINNA TRÖST
FÖRFÖRDA ÅTER FÖRAS.

Sedan F. W. Westermark fränträttat sin auktion till. Kst. prot. 18.1.1895

Två entreprenörer för bygget antogs C. E. Carlberg i Mattanäs ¹⁹²

och B. G. Bröderman i Norra Bergens mot en summa av 1950 kr. Byggnads-
utgifterna för kontrakt av arbetet vilka församlingen dock icke skulda

sig utan hemställdes till Länsstyrelsen om dess lydiga kontrakt. ^{Kst. prot. 18.3.1895}

Länsstyrelsen ansåg att byggnadsarbetets utfrämmande var en
sak som tillkom församlingen att dröja fördrag om saken ställdes

av nämnda 400 kr. Till disposition för kontraktläggning och utvärdering

Två kontraktant utsågs kyrkohandlaren Carlberg " " 24.6. " ^{Kst. prot. 7.4.1895}

34 tänt ^{afnyttiga} bräntfalliga begräns utsejning av vrekens utsejning 13.10.1895

Bilda lita. kyrkostyrelse, ringa utsikt för nödv. meddelar Kommiss i Länsstyrelsen 24.11.1895

(Klockan) 1896 - fr. Sjökyrkans kyrkan

Att utsejning Kapellbyggnaden i Norra Bergens utsejning kyrkohögskolans

E. Pettersson från Hörnåsa. (Kst. prot. 29.8.1897)

Kapellskjattsan i Norra Bergens kommun kost 14 kr J. Edholm ^{Kst. prot. 17.7.1897}

" " " " ^{F. W. Pettersson} 18 kr. Jaktningens ej mer än t. 30 kg 1.5.1898

Taket i kyrkkyrklet i Norra Bergens i behov av att bestyrkas med pappskölja
eller tjärn. Stämman i kyrkan Kapellet uppförd i Statens arbets beaktad.

Fråga om upprättning och reparationer i Norra Bergens kyrka ^{744.50} ^{+ 455}

Taket i kyrkan ingår i K. Wäst

Upprättning 27.12.1907 kyrkostyrelse. 20 23.2.1908 12.2.1909

Reparation 3.12.1911 ^{Beviljat} ^{bil. kyrkostyrelsens prot}

Manuskriptnummer E III: 258

Collection T. Denmark. 16. 10. 1897

- uddelen af den søndagen den 19. sirt-
tidne september iuvig lappapellat i
Anna Beaugnes.

Norra Penguan

194.

17.10.1925

införda arbud a pep end.
Davidsonas arbetsbedrivning

29.11.1925

arbud av Paul Isaksson antages

24.9.1926 undt arvmut

de närvarande "enhälligt sin högeliga åstundan att kapell måtte i nämnda by uppföras". Det kunde dock icke ske på deras bekostnad, betonade de, emedan de därtill saknade förmåga. De önskade att kyrkoherde^{en} skulle söka Kungl. Maj:ts medgivande att kapellet finge uppföras på Lappmarks ecklesiastikverks bekostnad såsom fallet varit med de lappkapell som förut uppförts i olika delar av Lappmarken. För egen del lovade de att "för framtiden bekosta tjänstgörande pastor skjuts eller nödig rodd, lots och bärare till och från kapellet vid hans tjänstgöring därstädes".

Kyrkoherdens ansökan understöddes av församlingen och vann gehör hos myndigheterna. Kyrkorådet bifogade ett enkelt förslag till ritning, "i den händelse det möjligen kunde tjäna till någon ledning". Kungl. Överintendentsäm- betet lät emellertid göra en ny ritning "för vinnande av ett prydligare och mera stilenligt utseende å kapellet" och beräknade^{bygg-} kostnaden till 2000 kronor. Denna summa beviljades av Kungl. Maj:t ur anslaget till Lappmarks ecklesiastik- verk. Erforderligt virke fick kostnadsfritt disponeras från kronoskog. Aktie- bolaget Storfors erbjöd fri tomt för kapellet å sina ägor i byn och församlingen utbad sig så stort område att det kunde nyttjas till begravningsplats, om sådan i framtiden skulle behövas. Genom gåvobrev den 14 september 1895 uppläto samt- liga jordinnehavare i byn, G. Brodersson, K. J. Vesterlund och AB Storfors "till evärdelig besittning" en tomt 33 meter lång^X och 28 meter bred^X, 924 kvm.. Områ- det sträckte sig 10 meter från vardera av kapellbyggnadens fyra väggar. Försök att få det lagfaret strandade på den omständigheten att hemmanen i byn ej voro skiftade.

Till entreprenörer för kapellets uppförande antogos C. E. Carlberg i Mattaur och A. G. Brodersson i Norra Bergnäs. Några utgifter för byggnadskontroll ville församlingen icke ikläda sig utan hemställde att Länsstyrelsen måtte svara här- för. Länsstyrelsen ansåg att det tillkom församlingen att draga försorg om kon- trollen av byggnadsarbetet men ställde 400 kronor av gåvomedel till förfogande för kontroll och avsyning. Till kontrollant utsågs kyrkoherde Calleberg och av- syningen verkställdes av kyrkobyggmästaren E. Pettersson från Hörnsjö. På bisko- pens anmodan invigdes kapellet av kyrkoherde Calleberg den 19 september 1897.

Till kapellets förseende med nattvardskärl skänkte patron C.A.Hedqvist i Piteå etthundra kronor. Kommunionkanna, kalk samt oblatask och paten inköptes år 1898 från C.A.Kjernås i Göteborg. Samma år skänkte kyrkoherde Calleberg en orgel till kapellet, inköpt från C.A.V.Lundmark i Stockholm. Genom insamling med listor bland traktens befolkning fick man medel till 4 trearmade ljusstakar och 2 tvåarmade vägglampetter, inköpta år 1897, samt 3 tvåarmade vägglampetter och ett par ljusstakar, inköpta år 1898, allt från Marcus Ax i Gävle, varjämte en prästkappa inköptes till kapellet.

Klockan fick entreprenörerna övertaga från Arjeplogs kyrka för 65 kronor. Den bär följande inskriptioner:

WID LJUDET AV MIN RÖST
MÅ SÄKRA HJÄRTAN RÖRAS
BETRYCKTA FINNA TRÖST
FÖRFÖRDA ÅTERFÖRAS.

OMGJUTEN I STOCKHOLM ~~XXXX~~ 1854 AV JOH.A.BECKMAN

S. Långsköld ?

Uppvärmning med kamin anordnades år 1909 för medel ur anslaget till Lappmarks ecklesiastikfond.

*Antropometris
Kulleriför*

Södra Bergnäs kapell

År 1897 riktade byamännen i Slagnäs med omnejd en skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om anslag av allmänna medel till ett kapell i Södra Bergnäs eller å annan lämplig plats i trakten. Skrivelsen insändes den 27 juli 1897 till domkapitlet av kyrkoherde Calleberg. Domkapitlet hörde kontraktsprosten Höjer och begärde därefter länsstyrelsens yttrande. Länsstyrelsen vände sig i sin tur till kommunalstämmans ordförande i Arjeplog, men denne översände ärendet till kyrkostämmans ordförande.

Vid kyrkostämma den 5 december 1897 framlade kyrkostämmans ordförande förslagsritning och kostnadsberäkning. Om virke till bygget lämnades fritt å rot skulle kostnaden bli 5.000 kronor. Kyrkostämman godkände förslaget men ansåg sig icke kunna anslå medel till bygget. Däremot ville man bekosta skjuts för församlingens pastor till och från kapellet vid hans tjänsteförrättningar där. Behovet av ifrågavarande kapell bedömdes vara stort och Södra Bergnäs den lämpligaste platsen för detsamma. I en särskild skrivelse till stiftets biskop utvecklade kyrkoherde Calleberg närmare de omständigheter som talade för kapellets uppförande. Han säger bland annat:

"Kommunikationerna mellan Bergnäs och kyrkan äro ofta så dåliga vintertid i följe av vatten och snö å isen på Storavan, att det ej sällan hänt, att folk från trakten av Bergnäs fått inställa tilltänkt kyrkofärd eller vända på vägen utan att komma fram till kyrkan, då de ej ha råd att åka 1 a 2 personer efter en häst, utan måste packa sig tillsammans flera. Prästen kan däremot alltid komma fram med s.k. lättskjuts och med ombyte av hästar i efter vägen belägna byar, då föret är dåligt. Sommartid händer ock ofta att storm lägger hinder i vägen för kyrkofärd, emedan folket ej gärna kan fara sådana långa vägar utan att lasta båtarna med flere personer, och en så lastad båt ej motstår stormen. Ångbåt går väl från närheten av Bergnäs till 4 kilometer från kyrkan men endast 4 a 4½ månader av året och detta brådaste tiden av året, då minsta antalet kyrkobesök kunna förekomma från

så avlägsen ort. Dessutom är det ej många av ortens befolkning som ha råd att betala ångbåtsbiljetter från Bergnäs till kyrkan fram och åter däckplats 2,50 för en person eller 12,50 för en familj av 5 personer, vartill kommer förlusten av minst 3 arbetsdagar, enär ångbåten ej plägar gå på lördag. Vore däremot kapell i Bergnäs, kunde cirka 1/4 av socknens befolkning komma till kapellet den ljusa årstiden utan eftersättande av arbetstid och utan kostnad, då mer än 400 personer bo i Bergnäs och ~~XXXXX~~ inom 1 mil därifrån, och alla dessa hava 6 till 4 nymil till sockenkyrkan, de flesta 6 till 5 nymil. Då så är, är det klart att behovet av kapellet är mycket trängande. Nu kommer härtill, att socknens befolkning under de sista tio åren vuxit med mer än 34 procent och att allt skäl är antaga att ökningen fortfar med oförminskad hastighet ännu länge, synnerligen i Bergnästrakten."

Att församlingen skulle bidra till bygget ansåg Calleberg uteslutet. "Den som på nära håll bevittnat all rådande fattigdom här uppe kan ej heller sätta i fråga att socknen skulle anslå medel, så mycket mindre som reparationen och tillbyggnaden av sockenkyrkan uppslukar flere tusen kronor mer än som beräknats och då församlingens krafter så fort möjligt måste tagas i anspråk för byggande av flere skolhus för att icke tala om kostsamma kommunala företag (vägbyggnader m.m.)."

Länsstyrelsen som fått ärendet om hand igen förklarade i skrivelse till domkapitlet den 20 december 1897 att behovet av ett kapell i Södra Bergnäs till fullo ådagalagts. Den tillstyrkte, att medel beviljades till bygget och att fritt virke lämnades från kronomark med villkor att församlingen åtog sig kapellets underhåll. Om det senare begärde domkapitlet besked av församlingen. Kyrkostämmans ordförande kallade nu alla av frågan berörda skattskyldiga till sammanträde i Södra Bergnäs den 6 mars 1898. De som bevistade sammanträdet åtog sig enhälligt att bekosta kapellets underhåll. Kostnaden finge uttaxeras av dem efter fyrktal i sammanhang med församlingens gemensamma utgifter till kyrka och skola. Byamännen i Bergnäs

uppläto kostnadsfritt lämplig plats för kapellet. Vid kyrkostämma den 20 mars 1898 åtog sig församlingen att genom nämnda skattskyldiga behörigen underhålla kapellet.

På högre ort var man icke nöjd med den företedda ritningen. Genom arkitekten G.Hermansson lät Kungl. Överintendentsämbetet upprätta ny ritning och kostnadsberäkning och kyrkostämman anmodades att yttra sig däröver. Vid kyrkostämma den 5 juni 1898 var ingen av dem som iklätt sig underhållsskyldigheten närvarande, varför stämman icke ville yttra sig.

Länsstyrelsen ville veta om församlingen iklädde sig kostnaden för stämpling av toorfurur å kronoskog, vilka skulle användas till bygget. Kyrkostämman beviljade den 23 december 1900 denna utgift och lovade att tillhandahålla det virke som eljest erfordrades till kapellbygget.

Orgelbyggaren Alm erbjöd sig att för 1.000 kronor uppsätta och överlämna Arjeplogs kyrkas gamla orgel, som han fått i dellikvid för den nya större, i Södra Bergnäs kapell. Församlingen ville icke låta detta tillfälle gå sig ur händerna utan antog anbudet, synnerligast som orgeln under användningen i kyrkan visat sig vara utmärkt "och i själva verket har ett högre värde".

Församlingens framställning om kapellet blev föremål för beslut av riksdagen som beviljade 6.000 kronor. Kungligt brev härom utfärdades den 19 januari 1901.

Bygget av kapellet utfördes av kyrkobyggmästaren F.B.Holmström som stannat för lägsta anbudet, 7.700 kronor. Församlingen skulle tillhandahålla virke och orgel. Beloppet översteg det beviljade anslaget, men i förlitande på att Kungl. Maj:t skulle bevilja stambok och kollekt bestämde kyrkostämman sig för att antaga anbudet. Den 28 november 1903 utsågs ombud för avsyning av arbetet. Den 29 maj 1904 beslöts att inköpa kommunionkärl till kapellet.

Sedan komminister stationerats vid kapellet uppkom 1920 fråga om begravningsplats i Södra Bergnäs. Den förlades, sedan olika förslag dryftats, å en sandås ett gott stycke från kapellet och invigdes den 6 oktober 1929.

Domb. prot 4.8.1897 § 21 Sö Bergens

Känd G. Calleberg hade med skrivelse den 27
 närliggande juli med begäran om dess förord
 vänt tillämnat en ny hyrning i Slogens by
 och omsett av byfogden och den nämnda
 underdånig anmälan om anslaget allmänna
 medel för uppförande av ett kapell i Södra Bergens
 by eller i annan lämplig plats inom socknen;
 och beslut till en byfogde D. + en nämndens
 handlingarna i ärendet till känd G. Majtes
 för yttrandes utgivande

15.9.1897

Sedan kont. pr. inkommit - - beslutat om
 Sunda samtl. handlingarna i ärendet till K. Majtes
 Prof. K. i N. B. här med anslaget som yttrande

29.12.1897

handlingarna jämta av förs. anslaget ritning samt
 kostnadsförslag 5000 kr.

K. B. Wästbygdet rediga under (i sin utskick) och kost-
 nadsförslaget för: Kuononant sig kapellens underhåll
 dock med värdet av förs. ätase
 Domb. nämndens ärendet till t. påtas = förs. med
 förs. "om de ätase sig den av sökandene Slogens

kyrkans i församlingens juridiska ställning samt
 församlingens att följa det av k. Maj:ts Kapell
 upptällda villkor, varför intas påstå, hade ut
 inkomna med den yttre utredning som
 kan kunde omse vana av riddar med avseende
 "o" avseende av och folkmanne i de byar som
 kunde på gagna av Mellanmännens Kapell
 samt Kapellens betygskla för byggnadsarbeten.

6. 4. 1898

Sedan till den 31 m. m. m. inkomna med jämlikt
 Domb. prot. 29. 12. 1897 infört utredning och utredning
 på grund av kyrkans i Skagens by med annan
 i Byggnads för. gjord utredning avseende på andra av
 nämnda med till uppgiften av ut Kapell Sö. Byggnads,
 beslut nu Domb. att ingå till K. Witt med förklarade
 utredningarna förmedling avseende,
 Se Reg. Boken N° 558

1894 A Ia 72

-95

96

97

98

73

74

75

76

1899 A Ia 77

1900 A Ia 78

kont. part.

201.

30.9.1900. K. B vill veta om förs. iblandes sig stämp.

93.12 " "
hugs kontanderna för torrfurur på kronoberg.

Kyrkostämmans erkänt i klada sig kontanderna för
stämpling samt tillhandahålla det övriga visade som
kan erfordras för kapellbygganden.

28.10.1900 Orgelbyggaren Ahm erbjuder sig att för 1000

kr. ^{antals} uppställa den gamla orgeln fr. Byggnads kyrkan som

kan fått i dellikvid för den nya storn. Församlingens

vill vilka låta detta tillfälle gå sig ut handernas del

accepterade anbudet under förutsättning att kapellet

komme till stånd, "da orgeln under användningens

i kyrkan visat sig vara utomordentligt och i själva verket

har ett högt värde". I kapellförslaget hade till

orgel uppställt 300 kr.

Så som K. W. Majt utannonserat de av riksdagen

beviljade 6000 kr. till kapellet ut pekvissumma

förs. 1000 kr för att tillvidera orgeln (12.5.1901

Kyrkostämmans F. B. Holmström stannade för bästa anbudet 7,700

jämte pris visade och pris regel. Detta belopp översteg betydligt det bevilj-

jade beloppet men i förlikande på att K. W. Majt skulle bevilja skänket

och kallat till kyrkan beviljades sig kyrkostämmans för att antaga

21.7.1901

2016.

Blum am ungen. Ast. 24.12.1903 bilag

mer än 400 personer finnas endast i Bengans och
 enris en smil dänifran.

Kst. pr. 20. 3. 1898 K B 4. Domb. den 20. 12. 1897. för klamat ~~en~~
 behovet av ett kapell i S. B. Till fullt utgåeligt
 tillstånd nödiga medel och främjande från kommunen.
 Dock med villkor att församlingens plats sig underhållet.
 Domb. ville man ha församlingens beviljat lövorn, kyrkord. med.
 Lade kallat alla av prästen beviljade skattskyldiga till Sam-
 manträde i Bengans d. 6. 3. 1898. Dessa åtog sig en-
 källigt att bekosta underhållet av kapellet. Kostnaden skulle
 få utbetalas av dem efter fyrkoral i sammankomning med
 församlingens gemensamma utgifter. Till kyrka och skola,
 Byggnaden i Bengans kyrkplats kostnadsfritt lämplig
 byggnadsplats. Kyrkordstämman gätes sig för att
 genom dessa skattskyldiga beviljades underhållet ka-
 pellet,

Kst. pr. 5. 6. 1898. Av K. Öfverintendentens ombudet
 genom arkitekten G. Flennansson uppräntad förteckning
 och kostnadsberäkning förelåg. Ingen för dem som villas
 sig underhållsskyldighet närvarande utom för stämman
 vilde vilja yttre sig

Holmström and his, Oct. 1898.

Södra Benguás Kapell

203.

Upprisnings ?

Kyrkostämmans utförande som följt till sig öfver-
lämnad K M^{ts} Ref. - s skrivelse d. 26. 10. 1897 till Krom-
munkstämman om utförande i By förvärande förslaget
Kapell i S. Benguás by, jämte vår kyrkost. S. 12. 97
"Förslagsritning till kapellet i fråga med tillhörande
specifikt material- och kostnadsförslag, det samman-
-virke beräknadt för en å jord - skatande på 5000 kronor,
Stämman godkände för sin del detta, "anses en
dyligt kapellbyggnad värdig och erforderlig för Benguás
by". Stämman utlopad en utgift kunde icke användas
medel till kapellens uppförande utan endast behövs
för samlingens pastor slutas till och från kapellet vid hans
hänvisnings förändring, där "utlösd behövs som en
vållens stort." och Benguás by den lämpligaste punkten.
avståndet till kyrkan oavsett, centralt belägen, och i
för samlingens folkrikaste trakt, By av för samlingens
2058 invånare hos sammanlagt till Benguás när till socken
Kyrkan

ells kommun biträgi Röstvalen utvalda, allierad en-
 lighet för samlingens partos, juni hem till och från ~~den~~
 samman. Den som på närmaste beviljande all rådande
 följande kring, kom i händelse i fråga är Svedens
 skulle andra rikt, på något mindre som be-
 tronen och tillryggeliggande av rochen kyrkan upplägg
 flere turen bevarad men är den lundskandig och
 då för samlingens kraften på det möjligaste
 lagas i anspråk på byggande av flera skolor för
 att icke tala om kostsamheten kommunalt förslag
 (väg byggande m.m.)

Den yttre vilhelmske beviljande som följande
 ells kommun till denna utvalda genom närt av
 statsrådet.

Den 28/9 1894 anlades i nämnda rikets kapell i
 N. Bengtön, och denna beviljande delar var, på
 dock behövt på mycket stann. Då kom i följd
 lappans ekonomiska godtyckliga hällen
 2 1/2 ark, till 4 1/2 gånge eller ömsa Oftaco,
 där är en gles beviljande, till en till och mer än
 dubbel tillbehör.

Kostnaden blir vid stann för en kapell i S. Bengtön,
 men jag vill minnas, att samtidigt som 2 000 kr. anlades
 för kapellet i N. Bengtön, beviljades i nämnda 5 000 kr.

2046.

Till en lapphugen utgör stället i främsta del af Coode en
axel hos en liknamnig anlag Runna och heder. Möjligen
gär det lätta ut på neder, som det framkallat, och de
samma utbetalar successivt under 40 år, så ju utgå
behovet till en lokal som kapellet skall bli vanligt
till. Om ej detta konpis av anlag till lapphugen,
och liknamniga, kunde andra allmänna medel finnas
eller kunna beaktas.

Skulle möjligen statsverket ej vara beredigt att lapphugen
papper för sinne befördning, så finnas två andra lapphugen
och halvlapphugen, som ha närmast tillhöriga ut till
speditionsverken, och som utgå ut till ^{de} svenska nationen
under sådana ogynnsamma förhållanden som här i behov
av samma understöd som den lapphugen.

På grund av vad jag tillika berättat närmast och i
straf av stifts stämning underrättiga undersökningen finnas
andra, vägen för lapphugen ut till H. H. Biskopar kraftig
undersättning underrättiga undersökningen.

Med denna som nämns att jag försvann med understöd
Gode i ärendet framhåller H. H. Biskopars
ödmjukt hjerta Guds Allmoges
Dag 15/12 1897

Skannalhandlingen E. III: 256
 Cj Tillskottet 15.12.1897

Den 12 december angick härifrån L. K. Wapts bef. Leo.
 i Åke här försöksritning och sanna handlingar förvänt
 uppförande av en kyrka; Sater Bergens by som
 söker. Då jag antagen, att handlingarna som redan
 varit hos Hög. Domkapitlet dit ålles komma, innan
 de ingår till K. W. W., vore jag försatt i förhållande
 begära H. H. Biskopas kraftiga under stöd och av
 den underlåtna omsikten. Till såväl här som
 jag varit utgående på anförda följande utom med som
 redan finner utdraget i handlingarna.

Kommunikationsmannen mellan Bergen och kyrkan
 är ofta så dåligt vidtestad i följd på vädret och
 så i isen på Strömsvan, att det ej sålunda händer
 att flera från trakten av Bergen får in till
 tillståndet kyrkofäst eller vandra på någon annan
 att komma från till kyrkan, de icke ha till det
 alla 1 or 2 personer efter en kort, utom mindre genömlig
 sig försökningar flera. Svårare kan tänkas att
 komma från med s. k. lättskjuts och med enklare av hästar
 i ofta någon helårsan ligan, de fört är dåligt.
 Sommitid Lånley och ofta, att Ströms ligger hinder
 i vägen för kyrkofäst, emedan folk icke ej gärna ska

2050.
från sitt nya lands vägar utom och lasta lastarna med
flera personer, och en så kallad bär ej med till strömmen.
Kärlen går till från värdstugan av Bergins till sidan.
4 Kilometrar från Bergin som ligger 4 och 1/2
månader om året och detta beräknas tillräckligt av året,
då minsta antalet Regulerings Komman förskrämt
om från 20 arlagen ut. Dessutom är det 7 månader
av årens befolkning som har varit till detta uttryck;
dels biljetten från Bergins till Bergin från och
alles biljetts 2,50 för en person eller 12,50 för en familj
av 5 personer, samt Komman förlostet av minst 3
arbetsdagar, samt ångbåten ej glöms gå på lördag.
Vare däremot kapell i Bergin, Komman cirka 1/4
av sockens befolkning Komman till Bergin och Gång
rättstaden utom efter saltvattnet av arbetstid och utom
kontroll, då mer än 400 personer bo i Bergin och
samma 1 minn släktfamilj, och mer dessa från 6 till
4 mynnil till socken Bergin, de första till 5 mynnil.
Då m^o är, än det blott, att bekräftat av kapellet 65
mynnil till Bergin. Nu Komman härtill, och
sockens befolkning under de första till år
vuxit med mer än 34 procent och är alltså skäl
å uttryck att rikningen förut med oförminskad hastighet
änna till, mynnil i Berginströmmen,
Ehuru kapellet å värdstugan annan sig förminskning

Kyrkvärd Sj. Bergens Kapell

1. 9. 1900 K. B. begär lösa pris. om förs bebodas utstämpling
om K. M. A. medgäva torsofva från kvantens t. kapellet

Tillstånds för kyrkvärdsmannen

^{Kyrkvärd}
9. 3. 1901 K. B. anmodat kyrkvärdet att sätta igång bygget
enl. teckning och mål från 19. 1. 1901. ^{en} Ritningen skall

göras kopierad & spec. förslag Kristianstads pr. Jockemads
direkt i byggen. Halmlutningen är villig (en f. t. brida)

24. 6. 1901. Läta anmoda bygget

^{Kyrkvärd}
21. 7. 1923 Kyrkvärd. uppmanat utrådet att låta bygga
tablet, arbetad införas

^{Kyrkvärd}
21. 12. 1922 Från t. rep. 2. 750 ringa medalj förslutit Stämman,
att ingå t. K. M. A. m. arbetarna om tillst. av ta upp klocka
i vilka kyrkor för de 3 kapellens rep. att godk. förslaget
hels. Sj. Bergens och K. B. Konsulentens anbudet såda tillst.
Nu andr. i utvärderingen från förslaget inriktas.

^{Kyrkvärd}
28. 12. 23 Dabbeberg uppmanat hemt. t. Stämman
om medalj t. teckning & utvärderande av bygget

Hölmstörins ombud. Särskild byggnadskommitté utsågs omedelbart
och kontraktet för bygget anförtrottes åt bygghandlaren.

Den 28 nov. 1903 utlägs ombud för avstyrring av bygget. Det
blev bygghandlaren och herr S. S. S. S.

29 maj 1904 beslöts att inlösa kommunens samtliga bygghandlars
av samma sort som den som inlöstes, kapellen i J. K. M. B.

Takiet bestod av under 300 med takpappalag (22. 4. 1905)

Sö. Bengans Kap.

208.

Kyrolöst. 26.12.1922

Besluts enl. kyrkostyrelsens förslag vägd med anställans
om tillstånd t. uppst. av kallelse i kyrkans kyrkor för rep.
av Sö. Bengans, Norns Bengans och Jönkens kyrkor
& krets. Sö. Bengans godkännande rep. för kyrkan och kyrkans
Tillstånd är på gån den ändring i kyrkans styrelse
samt för kyrkan nämnda

Kyrolöst. 31.5.1923 Talbet i kyrkan i kyrkans kyrkor av
rep. kyrkan kyrkans kyrkor.

Kyrolöst. 30 jan 1927 reparationer om kyrkans kyrkor
bev. 247,80

Sö. Bergmans Klubb ^{upplöst 20.10.1924 Stillaren beviljat klubb}
vika till kyrk. plats förstädd

Kyrkost. 22.11.1925

209.

Förord. i d. l. om remitterade handlingar
beslut enhälligt angiva yttrande i tilläget med
kyrkovärdets i § 2 framförda förslag.

Kyrkost. 30.5.1926

Domk. nämns beslut remittera t. kyrkovärdet för
utredning vilka kyrkor kunde mottagas

Kyrkost. 3.10.1926 nämns förord. nämns

det nu bef. i Sö. Bergmans kyrkoregister vid sammankom-
mande den 25 mars 1926 uppräntade förslaget & kyrkor

beslut kyrk. avdel. i församlingen förslaget och

bifall t. det av N. Sundström, Jenny Nilsson och Nils
Nilsson anf. kyrkovärdets uppdrag uppräntade förslaget

med den ändring att kyrk. Styrelse förslaget ^{Bil. F.} uppräntas.

20.5.1928 bifalls kyrkovärdets förslag 22.6.28 ang. platsen

innan Sö. B. 23 kyrkans mest högmassegrändens en sandes ut. delades

i vassa mans läningsplan. kunde användas i st. för i kyrkollat

Kyrkost.

14.11.1924 kyrkost.

210.
till Sö Bergens berg-plats kyrkost. 7.4.1920
Komm. Kjellgren i Bergens mittelat till befolkningen
i trakten vittalat omhvar att få berg-plats i trakten uppbyggd
att den framtiden man först kommit ut i den omnes
men t. B. uppbyggd för dig

24.9.1920 (kyrkost.) Protokoll 1.8.1920 kyrkostadets
bistads byråmännens ärendet om själva kyrkstadens
bedatas begynn juov. lath i beviljning och sig Selt Lind-
stern i By om karta och förslag till planering.

20.10.1922 (kyrkostad). Skriv från S. Bergens, de vinn
La berg-plats 8 en sandballe Rödorin Joh. Lestander i
B. och inköpt för av M. Kallgren. Sv. Jansson tydl. för
Sjuda andamål. Kommitté 3 pers. om uppbygg
att inköpt, uppbygg förslag och karta ber. + stallet + kyrka
Bild V

19.8.1924 Skilman berg. kyrkstad. bils + berg-plats

20.10. " begynn lantmätare

Sö. Bengans Begr. plats

216.

Kyulovet. 29.10.1928

Förklarade sig stämman vilka är ansvariga
en begravningsplats i Sö. Bengans i den sand-
balle, som begravnings i Bengans utsett enl. till
kyrkovärdet visat skivvård och uppdraget
kyrkovärdet att i en löp områden och rita löp
att uppvisa ritning och karta kända omg.
för planering stället & gränserna

Kyulovet. 15.5.1927

bev. 3000 kr för anläggande av begravningsplats i Sö.
Bengans, Fullm. t. kyrkovärdet

Sö. Bengtins klubb. 212.

Konstnär 12. 11. 1925

Remiss ang. klubb. föresl.
bortlägg. t. dess fören. ans
begravningsplats blivit en kyrklig
kättersk fastställt.

29. 11. 1925 ^{i Bengtins klubb} begravningsplats
ang. kättersk. grund bortlädes

16. 5. 1926 Remiss ang klubb.
föresl. yttrande i beslut med
fören. beslut samt i de angivna
yttrandena föreslagna begr.

Södra Bergnäs kyrka reparation

213.

Kontrollförslag

Yttertaklet måste laggas om + tegelpannsfyllning

Lumentaket målas

Golvet rensas och fyllning i tappstäm \pm bord

Väggen därvid beleggs m. papp o bränd papper

Utvändigt målning i gipsfärg t. ut. samt kypstäm o

Staket o planering

2.750

Genl. Janse Gustaf Hillen

Vid kyrkostämman 21.12.1922

Sö. Bergmans kapell 214.

Sjöngrens försöks kapellets
flyttning an kapellet till
Laruphög plats vid den nya
vägströvan
Lundslagsning

16.9.1935 Sjöngren byger flyttin

f. Kalon brott. för Samfundet

9.10.1935 försöks prot. m. Samfundet

med Kalon & Sö. Bergmans vittalats för

konst i Kalon som först uppläses av Ka.

Uttas deltagaren i Sjöngren, ^{välkommer} försöks

Kyrkostämman i Sö. Bergmans

30.10.1935 Sjöngren & Nylander byger kapellet

2.12.1935 stat. ort kunn. i Kalon till

28.3.1936 Sjöngren försöks köp an konst

18.9.1936 " att kallas

Sö. Bengans begr. plats Pit. kyrkby 24.9.1920 215.

Prot. m. begravning i Bengans m. område på uppdrag av kyrkostyrelsen
d. 1. aug. 1920. Från väntas om begravningsplats i B. församling
bef. om den allmänna standarden såsom - verkligt ja.
beräp ut nyttigast om möjligt utarbetat från kyrkans
c: a 10 meter från kyrkstämman 35 x 30 m. 2,25 kr. delm. fr.
Frid. Nilsson & Er. Jansson 250 kr. fr. P. G. & Ernst Lestander
Kyrkstämman utgör tillika stämman för kyrkans planering m.m.
kostnader för kyrkstämman bli en anslutning för
samma kyrkan. De nämnda förtägliga delar anslutning

Sö. Bergenska bergs-plats
ket. 15. 5. 1927 3000 kr.
Kyrkornäs

20. 10. 1929 inbjudning till
penn bakt. 1929 av
Klode Lennström på Svand. s
nytt hus
avsnitt

21. 5. 1934

ny inbjudning t. bergs-platsen upp-
satt av Gjöran ^{huvudstad} ~~och~~ även
skatta kostnads upp. för mig

Sö. Bengans Bergs plats m.m. 217.

kyrkovård 1.2.1925 Av lantm. Grön's uppräntad karta och
arealberäknis förklarades och beslut kyrkovärdet upprättade nytt
lagensligt köp i såla lagfad på Bergs plats

kyrkovård 27.5.1925 nytt andelstillsättning t. Skallet &
grändknytt & inbörning av grannar

kyrkovård 17.7.1925 Rinnars förslag t. Reparation
" 1.10.1925 antogs andels 3000 kr.
" 6.12.1926 Sjögrens avsejma köp

24.9.1926 Jerning W-n Minis W-n & A. Smuldrin förslag till
kyrkan om lampljus bänks körs t. S. Bengans

8.5.1927 såla andels 3000 kr. på Bergs plats
Arengränds ritning

22.1.28 till styrelsen kyrkostyrelsens förslag t. kyrkostyrelsens utom kyrkan

28.3.1928 till styrelsen av länsvakt. uppgräddning ritning t. kyrkvärd
i Sö. Bengans

26.6.1928 skänk. fastställt kyrkostyrelsen

26.6.1928 skänk. fastställt kyrkostyrelsen utom kyrkan
annuets andels inbörning

15.12.1928 grannar & byråder